



เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่



โดย
นางสาวปิยะนุช วารี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

REBIRTH RECYCLE RELIVE



By
Miss Piyanuch Varee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
Master of Fine Arts Program in Visual Arts Education
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2016
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่” เสนอโดย นางสาวปิยะนุช วารี เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์นภดล วิรุฬห์ชาตะพันธ์
2. อาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน
3. อาจารย์ ดร. อภินิศา จิตรกร

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณพิชญ์ ศุภนิมิตร)

...../...../.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ปริญญา ตันตีสุข)

...../...../.....

.....กรรมการ

(อาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน)

...../...../.....

.....กรรมการ

(อาจารย์นภดล วิรุฬห์ชาตะพันธ์)

...../...../.....

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. อภินิศา จิตรกร)

...../...../.....



57901314 : สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

คำสำคัญ : เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่

ปิยะนุช วารี : เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อ.นภดล วิรุฬห์ชาติตะพันธ์, อ. สาครินทร์ เครืออ่อนและอ.ดร. อภินิภศ จิตรกร. 148 หน้า.

วัตถุประสงค์เพื่อนำพลาสติกที่ใช้แล้ว นำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยใช้วัสดุและกระบวนการรีไซเคิลในการเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์ตามจินตนาการลักษณะเฉพาะตัว เพื่อสร้างสุนทรีย์และสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสิ่งใหม่ให้สวยงาม เป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติไว้เพื่อคงความสมดุลให้กับทรัพยากร อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาขยะภายในบ้านและชุมชน เพราะการสร้างสรรค์ศิลปะไม่จำเป็นต้องเป็นวัสดุที่สวยงามหรือมีค่าราคาแพง สามารถสร้างคุณค่าให้กับวัสดุเลือกใช้ ให้เกิดคุณค่าทางความสวยงามได้ จึงนำเสนอผลงานในรูปแบบสื่อผสม ถ่ายทอดผ่านรูปร่างและรูปทรงพืชพันธุ์ตระกูลเห็ดที่เป็นตัวแปรของการเกิดใหม่ได้ในปริมาณมากและเจริญเติบโตอย่างง่ายดาย และใช้เสียงเป็นส่วนประกอบในการเคลื่อนไหวของวัสดุในผลงานศิลปะชิ้นนี้ให้ดูน่าสนใจยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง “เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่” ได้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานจากขยะพลาสติกเหลือใช้ เพื่อนำ ขยะที่สามารถกลับมาใช้ได้อีกครั้ง มารีไซเคิลให้เกิดรูปทรงใหม่ จึงศึกษาการเจริญเติบโตของพืชพันธุ์ตระกูลเห็ด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์รูปทรงผลงาน จึงได้เริ่มจากการศึกษาภาคสนามที่พิพิธภัณฑ์การเกษตร ฟาร์มเห็ด สถานที่ธรรมชาติ และชุมชน อีกทั้งศึกษาแนวคิดและรูปแบบของศิลปิน และได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์และประมวลความคิด ข้อมูลทั้งหมดที่ศึกษาได้นำมาสร้างภาพร่างที่ผสมผสานจินตนาการจึงเกิดเป็นรูปแบบศิลปะสื่อผสม ด้วยเทคนิควิธีการสร้างรูปทรงจากการเป่าตัดด้วยความร้อนของอุปกรณ์แต่ละชนิด ทั้งความร้อนจากเปลวเทียน เตาไฟฟ้า เตาไรต์และไดร์ร้อน ใ่วัสตูเกิดการเปลี่ยนแปลงของรูปทรงแต่ยังคงความงามโดยเนื้อแท้ของพลาสติก โดยเพิ่มสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการสร้างบรรยากาศภายในงาน ที่มุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับผลงานได้อย่างสวยงาม

ผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ในชุดนี้แสดงออกในรูปแบบศิลปะสื่อผสม ที่แปรผันได้ทุกสถานที่ ซึ่งเป็นการแสดงออกจะมุ่งเน้นถึงการใ่วัสตูพลาสติก นำมาสร้างรูปทรงด้วยวิธีการเป่าตัดจากความร้อน และได้มีการออกแบบการจัดวางเพื่อสร้างบรรยากาศพร้อมเสียงประกอบเพิ่มเติมขึ้นเพื่อส่งเสริมบรรยากาศโดยรอบในชั้นงาน ทั้งหมดจำนวน 1 ชุด เพื่อนำเสนอความงามของวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานในเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศิลปากรลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2559

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1..... 2..... 3.....

57901314 : MAJOR: VISUAL ARTS EDUCATION

KEY WORD : REBIRTH RECYCLE RELIVE

PIYANOOT WAREE: REBIRTH RECYCLE RELIVE. THESIS ADVISOR : NOPPADON VIROONCHATAPUN, SAKARIN KRUE-ON, AND APINAPAS JITTAKORN, Ph.D 148 pp.

This thesis objective is to bring used plastic to create art using recycled materials and processes in changing the product based on imagination, identity creating aesthetic and inspiration to create something new with beauty. It is a way of natural conservation to balance resource, also reduces waste in the home and in the community because the art creation is not necessary to be made from expensive or beautiful materials, whereas they can make a valuable beauty to the materials. Thus, I propose mixed media form which conveying the idea via mushroom plant shapes and forms as the mushroom is the variable of rebirth, in large quantities and easily grow. Moreover, using of sound as a component in the movement of the material for more interesting work.

The scope of the study in a creative thesis under the topic "rebirth recycle relive" that inspired to create art works from used plastic, to recycle those wastes to be used again, and get new forms of recycled. The growth of mushroom vegetation has been studied to be the guide in creating shapes. And started fieldwork at the museum of Agriculture, mushroom farm, nature place and community, with well-studied of the concept and format of artists and collected data, analyzed and processed the idea. All data for creating the sketches that combine with the imagination, lead to forms of mixed media art. The techniques used are hot blowing and bending, the heat used come from various devices as the candle flame, electric stove, the iron, and the dryer which the materials have been changed the shape but still inherently beauty of plastic, by adding electronic media to create the atmosphere intending to focus on the beautification of the works, beautifully.

This creative thesis series, expressed in mixed media art form that variable any place that will focus on the use of materials. That to create shapes with the method of blowing, bending from the heat, and I have designed installation work with the sound to promote beautiful surrounding atmosphere.

Program of Visual Arts Education

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2016

Thesis Advisors' signature 1..... 2..... 3.....

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าและการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ เรื่อง เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่ ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกถึงพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้เป็นอันประเสริฐ คอยชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษาการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากอาจารย์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมภาพพิมพ์และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และโดยเฉพาะ อาจารย์นภดล วิรุฬห์ชาตะพันธ์ อาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน และอาจารย์ ดร. อภินักศ จิตรกร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ที่ให้คำแนะนำแนวทางการศึกษาทั้งทางทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นำมาคิดวิเคราะห์ให้เกิดกระบวนการพัฒนาประสบการณ์ รู้จักข้อบกพร่องและวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงานที่ดีขึ้นตลอดมา

ขอกราบขอพระคุณอาจารย์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์และคณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ให้คำปรึกษาและบทเรียนด้านประสบการณ์ต่าง ๆ ค่อยช่วยเหลือชี้แนะ ตักเตือนพร้อมเป็นกำลังใจที่ดีในการศึกษาเล่าเรียนและการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างมีคุณค่า

ขอกราบขอพระคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิด อบรมเลี้ยงดู เป็นผู้สนับสนุนทุนการศึกษาในเล่าเรียนตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน และญาติผู้ใหญ่ทุกท่าน ที่คอยสนับสนุนทั้งยังเป็นกำลังใจ และเป็นแรงผลักดันให้ตัวข้าพเจ้าประสบความสำเร็จมาได้จนทุกวันนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณมิตรภาพจาก เพื่อนๆ ที่เป็นหนึ่งในคำปรึกษาทั้งเรื่องเรียนและปัญหาต่างๆ ทั้งคนศิลปศึกษารุ่น 6 ทุกคนเป็นอีกกำลังใจที่ดีที่คอยช่วยเหลือมาตลอดเช่นกัน และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และพนักงานมหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลอำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษามา

ข้าพเจ้าปรารถนาเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานศิลปะและเอกสารวิทยานิพนธ์ชุดนี้ จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ต่อผู้ที่สนใจจะศึกษางานศิลปะต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ต
บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
ขอบเขตการศึกษา.....	3
ขั้นตอนการศึกษา.....	3
วิธีการศึกษา.....	4
แหล่งข้อมูล.....	4
2 ที่มาของแนวความคิด แรงบันดาลใจ และอิทธิพล.....	5
อิทธิพลในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์เรื่อง “เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่”	6
อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม.....	6
ความหมายของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร.....	6
ปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	7
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ.....	13
อิทธิพลจากเทคโนโลยีอุตสาหกรรม.....	14
ความเป็นมาและความสำคัญของเทคโนโลยี.....	14
บทบาทของเทคโนโลยีในการดำรงชีวิต.....	15
เทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรมพลาสติก.....	18
องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง.....	19
ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์พลาสติก.....	19
การรีไซเคิลและรีไซส.....	26
อิทธิพลทางรูปทรงดอกเห็ดในธรรมชาติ.....	31
ความหมายศิลปะ.....	38

บทที่	หน้า
อิทธิพลจากศิลปะสื่อประสม.....	43
พัฒนาการศิลปะสื่อผสม.....	47
อิทธิพลทางด้านศิลปกรรม.....	53
อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปิน.....	53
อิทธิพลจากผลงานก่อนวิทยานิพนธ์.....	64
3 ขั้นตอนการสร้างสรรคัวิทยานิพนธ์.....	69
ขั้นตอนการศึกษาและรวบรวมข้อมูล.....	70
ข้อมูลทางตรง.....	70
ข้อมูลทางอ้อม.....	70
ข้อมูลภาคสนาม.....	70
ขั้นตอนการวิเคราะห์และประมวลความคิด.....	73
ประมวลแนวความคิดด้านเนื้อหา.....	73
รูปแบบ.....	74
เทคนิค.....	74
ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง (Sketch).....	74
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน.....	81
การเตรียมวัสดุอุปกรณ์.....	81
การตัดแยกพลาสติกและทำความสะอาดพลาสติก.....	83
การแปรรูปพลาสติก.....	85
ขั้นตอนการทำผลงานชุดที่ 1.....	91
ขั้นตอนการทำผลงานชุดที่ 2.....	95
ผลงานสำเร็จ.....	99
ผลงานสำเร็จชุดที่ 1.....	99
ผลงานสำเร็จชุดที่ 2.....	105
4 วิเคราะห์ผลการดำเนินงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์.....	122
องค์ประกอบทางทัศนศิลปะ.....	123
จุด.....	123
เส้น.....	125

บทที่	หน้า
บริเวณที่ว่าง.....	128
หลักการทางทัศนศิลป์.....	132
เอกภาพ.....	132
ความสมดุล.....	133
สื่อใหม่.....	135
เสียง.....	135
แสง.....	137
ศิลปะการจัดวาง.....	139
5 บทสรุปในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	143
สรุปการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	143
ข้อเสนอแนะ.....	144
รายการอ้างอิง.....	145
ประวัติผู้วิจัย.....	148



สารบัญภาพ

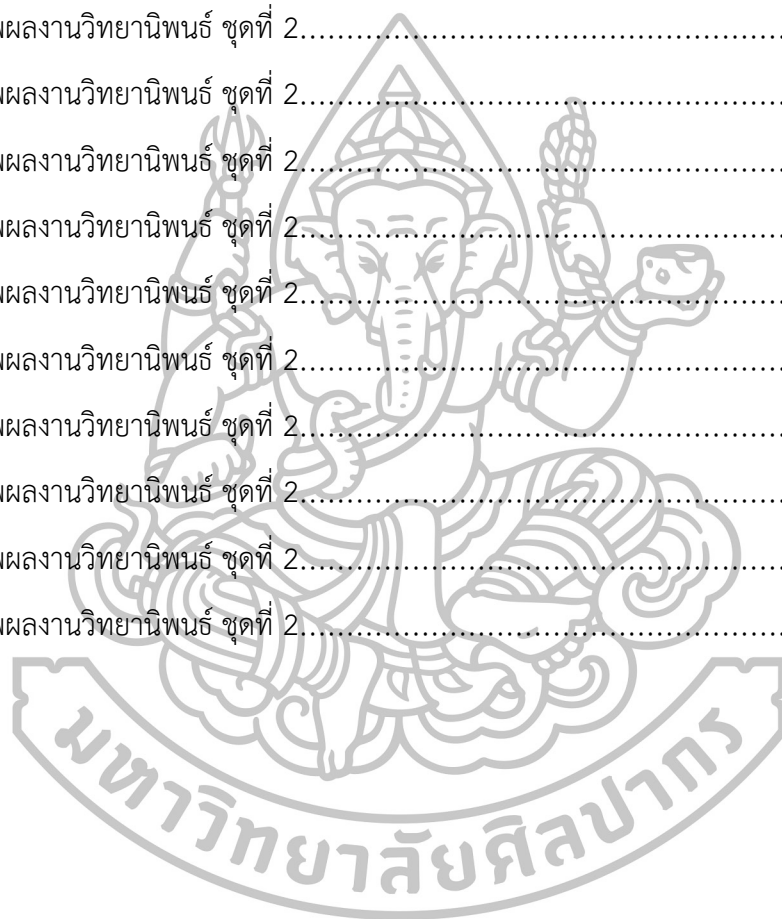
ภาพที่		หน้า
1	ภาพข้อมูลการศึกษาถึงสีฟ้า.....	10
2	ภาพข้อมูลการศึกษาถึงสีเขียว.....	10
3	ภาพข้อมูลการศึกษาถึงสีเหลือง.....	11
4	ภาพข้อมูลการศึกษาถึงสีเทา-ส้ม.....	12
5	ภาพข้อมูลการศึกษาขยะย่อยสลาย.....	23
6	ภาพข้อมูลการศึกษาขยะรีไซเคิล.....	24
7	ภาพข้อมูลการศึกษาขยะอันตราย.....	24
8	ภาพข้อมูลการศึกษาขยะทั่วไป.....	25
9	ภาพข้อมูลการศึกษาปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในประเทศไทยในปี 2550.....	25
10	ภาพ เห็นแครง.....	31
11	ภาพ เห็นขอน.....	32
12	ภาพ เห็นรางแห.....	32
13	ภาพ เห็นนางฟ้าภูฐาน.....	33
14	ภาพ Schizophyllum commune.....	33
15	ภาพ Favolaschia calocera.....	34
16	ภาพ Leratiomyces.....	34
17	ภาพ Crepidotus.....	35
18	ภาพ Panus fasciatus.....	35
19	ภาพ Panus fasciatus.....	36
20	ภาพ Coprinus comatus.....	36
21	ภาพ Hairy mycena.....	37
22	ภาพ Rhodotus palmatus.....	37
23	ภาพผลงาน Photography ของ Sian Ka'an.....	54
24	ภาพผลงาน Photography ของ Sian Ka'an.....	55

ภาพที่		หน้า
25	ภาพผลงาน Photography ของ Sian Ka'an.....	55
26	ภาพผลงาน Crocodile ของ Veronika Richterová.....	57
27	ภาพผลงาน Flying fox ของ Veronika Richterová.....	57
28	ภาพผลงาน Light Dress ของ Aviva Sawicki.....	58
29	ภาพประดิษฐ์หุ่นจากพลาสติกนำกลับมาใช้ใหม่ของนายสมศักดิ์ นนทการกิจ.....	60
30	ภาพประดิษฐ์หุ่นจากพลาสติกนำกลับมาใช้ใหม่ของนายสมศักดิ์ นนทการกิจ.....	60
31	ภาพประดิษฐ์หุ่นจากพลาสติกนำกลับมาใช้ใหม่ของนายสมศักดิ์ นนทการกิจ.....	61
32	ภาพวัดสวนขวด สร้างจากขวดน้ำอัดลมเหลือใช้หลากสี.....	61
33	ภาพวัดสวนขวด สร้างจากขวดน้ำอัดลมเหลือใช้หลากสี.....	62
34	ภาพวัดสวนขวด สร้างจากขวดน้ำอัดลมเหลือใช้หลากสี.....	63
35	ผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 1.....	64
36	ผลงานชุดก่อนศิลปะนิพนธ์ ครั้งที่ 2.....	65
37	ภาพการทดลองปลูกผักในแปลง.....	71
38	ภาพการทดลองเพาะต้นกล้า.....	71
39	ภาพโรงเพาะเห็ดขนาดเล็ก.....	72
40	เห็ด.....	72
41	ภาพการศึกษาดูงาน 1.....	73
42	แบบร่าง 2 มิติ ชุดที่ 1 แบบที่ 1.....	75
43	แบบร่าง 2 มิติ ชุดที่ 1 แบบที่ 2.....	75
44	แบบร่าง 2 มิติ ชุดที่ 1 แบบที่ 3.....	75
45	แบบร่างวิทยานิพนธ์ 2 มิติ ชุดที่ 1 แบบที่ 4.....	76
46	แบบร่าง 2 มิติ ชุดที่ 1 แบบที่ 5.....	76
47	ภาพร่างวิทยานิพนธ์ 2 มิติ ชุดที่ 2 แบบที่ 1.....	77
48	ภาพร่าง 2 มิติ ชุดที่ 2 แบบที่ 2.....	77

ภาพที่	หน้า
49 ภาพร่าง 2 มิติ ชุดที่ 2 แบบที่ 3.....	77
50 ภาพแบบร่าง 2 มิติ วัสดุในการทำผลงาน.....	78
51 .ภาพแบบร่าง 2 มิติ แสดงขนาดของชิ้นงานโดยประมาณ.....	78
52 ภาพแบบร่าง 2 มิติ แสดงการจัดวางภาพด้านบน ชุดที่ 2 แบบที่ 1.....	79
53 ภาพแบบร่าง 2 มิติ แสดงการจัดวาง ชุดที่ 2 แบบที่ 1.....	79
54 ภาพแบบร่างวิทยานิพนธ์ 2 มิติ แสดงภาพด้านบนชุดที่ 2 แบบที่ 2.....	80
55 ภาพแบบร่างวิทยานิพนธ์ 2 มิติ แสดงภาพการจัดวาง ชุดที่ 2 แบบที่ 2.....	80
56 ภาพแสดงระยะจากภาพด้านบนในการจัดวาง.....	81
57 ภาพอุปกรณ์การทำงาน.....	82
58 ภาพการคัดแยกพลาสติก.....	83
59 ภาพการทำความสะอาดพลาสติก.....	84
60 ภาพพลาสติกที่ทำความสะอาดแล้ว.....	84
61 ภาพการเปลี่ยนรูปทรงช้อนกาแฟ.....	85
62 ภาพการเปลี่ยนรูปทรงช้อนข้าวพลาสติก.....	86
63 ภาพการเปลี่ยนรูปทรงของหลอด.....	87
64 ภาพการเปลี่ยนแปลงรูปทรงถ้วยพลาสติก.....	87
65 ภาพการเปลี่ยนแปลงรูปทรงฝาปิดแก้วพลาสติก.....	88
66 ภาพการเปลี่ยนแปลงรูปทรงแก้วพลาสติก.....	89
67 ภาพการเปลี่ยนแปลงรูปทรงขวดพลาสติกให้เป็นเกสร.....	89
68 ภาพการเปลี่ยนแปลงรูปทรงขวดพลาสติกให้เป็นดอกเห็ดใส่.....	90
69 ภาพการออกแบบรูปทรงพลาสติกให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่.....	90
70 ภาพการเตรียมพื้นลำโพงและการประกอบดอกเห็ด.....	91
71 ภาพการเจาะรูและพ่นสีเหล็กแผ่นทรงกลม.....	91

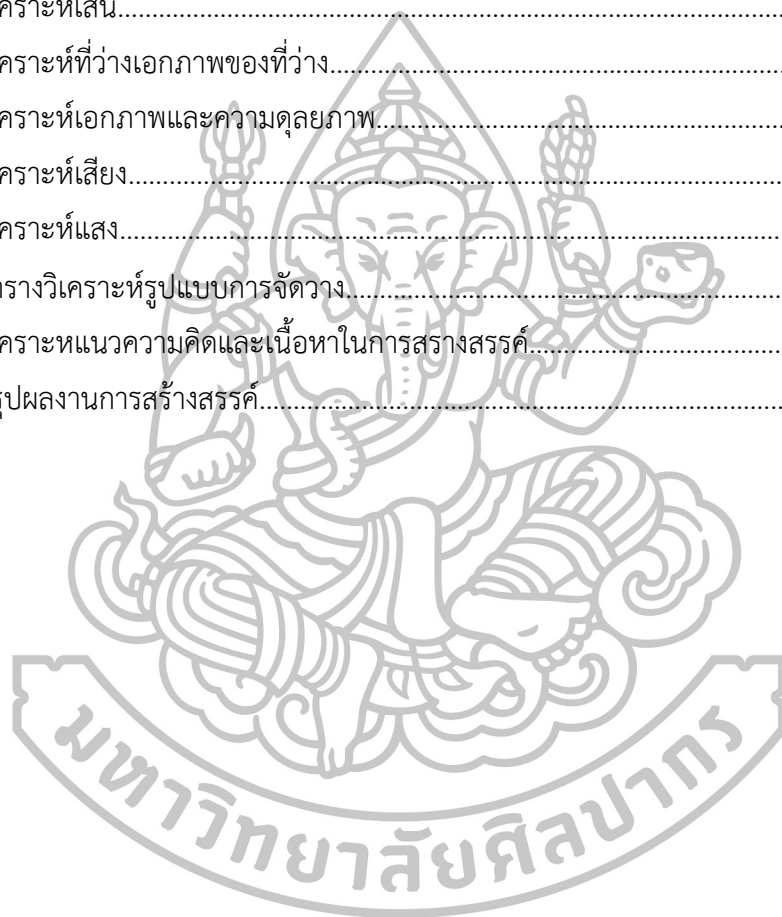
ภาพที่		หน้า
72	ภาพไปวสีและทำสีหลังประกอบแผ่นไม้.....	92
73	ภาพการติดแผ่นเหล็กกับแท่นผนัง.....	92
74	ภาพการติดลำโพงดอกเห็ดกับผนัง 1.....	93
75	ภาพการติดลำโพงดอกเห็ดกับผนัง 2.....	93
76	ภาพการติดตั้งระบบเสียง.....	94
77	ภาพการติดตั้งลำโพงและแม่เหล็ก.....	95
78	ภาพการประกอบดอกเห็ดแบบที่ 1.....	95
79	ภาพการประกอบดอกเห็ดแบบที่ 2.....	96
80	ภาพการประกอบดอกเห็ดแบบที่ 3.....	96
81	ภาพการประกอบฐานปูนดอกเห็ดชุดที่ 2.....	97
82	ภาพการประกอบแผ่นภาพ ชุดที่ 2.....	98
83	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 2.....	99
84	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 2.....	100
85	ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1.....	101
86	ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1.....	102
87	ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1.....	103
88	ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1.....	103
89	ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1.....	104
90	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	105
91	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	106
92	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	107
93	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	108

ภาพที่		หน้า
94	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	119
95	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	110
96	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	111
97	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	112
98	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	113
99	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	114
100	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	115
101	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	116
102	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	117
103	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	118
104	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	119
105	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	120
106	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	121



สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางแสดงระยะเวลาที่ขยະแต่ละชนิดย่อยสลายตามธรรมชาติ.....	8
2	วิเคราะห์อิทธิพลผลงานของศิลปิน.....	66
3	วิเคราะห์จุดภายในชิ้นงานแต่ละหน่วย.....	124
4	วิเคราะห์เส้น.....	127
5	วิเคราะห์ที่ว่างเอกภาพของที่ว่าง.....	131
6	วิเคราะห์เอกภาพและความดุลยภาพ.....	134
7	วิเคราะห์เสียง.....	136
8	วิเคราะห์แสง.....	138
9	ตารางวิเคราะห์รูปแบบการจัดวาง.....	140
10	วิเคราะห์แนวความคิดและเนื้อหาในการสร้างสรรค์.....	141
11	สรุปผลงานการสร้างสรรค์.....	142



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หากกล่าวถึงข้าวของเครื่องใช้ในยุคปัจจุบัน เราอาจจะคุ้นเคยกับคำว่าพลาสติกในการใช้เป็นภาชนะต่างๆ เพื่อความสะดวกสบายในการใช้สอยที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมาก ทำให้การเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์และการทำงาน (function) ของบรรจุภัณฑ์พลาสติกได้มีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง ประโยชน์ของพลาสติกจึงสามารถใช้งานได้หลากหลาย ทำให้มีปริมาณการผลิตเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เกิดปัญหาในหลายๆ ด้าน ทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมและขยะมูลฝอย ในขณะที่การย่อยสลายพลาสติกจำเป็นต้องใช้ระยะเวลายาวนานในทุก ๆ วันทำให้เราปฏิเสธไม่ได้เลยว่าพลาสติกเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของเราอยู่เสมอ เราสามารถพบพลาสติกได้ในทุกหนทุกแห่ง ทั้งรอบๆ บริเวณบ้าน รอบๆ ตัวเรา รอบๆ ชุมชน และสิ่งที่เราพบเห็นพลาสติกจนชินตา ซึ่งได้แก่ งาน ขาม ซ้อน แปรงสีฟัน หวี ภาชนะใส่ของ เครื่องใช้ต่างๆ แม้กระทั่งในห้างสรรพสินค้าหรือตลาดเราก็จะพบว่าส่วนใหญ่แล้วจะนิยมใช้ถุงพลาสติกมากกว่าถุงผ้าหรือถุงกระดาษไว้สำหรับใส่สิ่งของต่างๆ และไม่ว่าจะที่ไหนไหนเราจะพบวัสดุอุปกรณ์ของใช้ต่างๆ มาจากพลาสติกทั้งสิ้น จึงทำให้ปริมาณขยะที่เป็นพลาสติกถูกสะสมเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว พลาสติกจึงกลายเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและชีวิตประจำวันของมนุษย์ นับวันขยะจะเพิ่มมากขึ้นตามระยะเวลาและจำนวนของประชากร ที่เกิดจากการใช้อุปโภคบริโภคข้าวของเหลือทิ้งเหลือใช้ หากว่าสักวันอาจจะเกิดปัญหาขยะล้นโลกก็เป็นได้

ปัญหาขยะในปัจจุบันเกิดจากสาเหตุต่างๆ ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น การล้นทะลักของ ผลิตภัณฑ์และภาชนะที่ใช้แล้วทิ้งประเภทต่างๆ ความยึดติดกับยี่ห้อ นักกินและอาหาร หีบห่อผลิตภัณฑ์ที่มีสีสัน มากเกินไป สินค้าไฮเทคตั้งแต่ของเล่นจนถึงเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน ขยะมีพิษ เช่น ขยะทางการแพทย์ ขยะทั่วไปที่มีปริมาณมากและหลายประเภทเกิดจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งหลาย ขยะจากอุตสาหกรรม อีกทั้งการประกอบการธุรกิจรีไซเคิลประสบความย่ำแย่ เนื่องจากราคาที่ดินและค่าแรงสูงขึ้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลพวงเกี่ยวข้องกันจนไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะได้โดยง่าย ด้วยลักษณะเช่นนี้ สิ่งที่เราเรียกว่า “ขยะ” จึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อการดำรงชีวิตของ

พวกเราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งถ้าการดำรงชีวิตและกิจกรรมต่างๆ แตกต่างกัน ก็จะทำให้เกิดปัญหาขยะที่แตกต่างกันด้วย¹

สำหรับการป้องกันและแก้ไขที่สมควรพิจารณาถึงต้นเหตุที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยขึ้นมา ซึ่งก็คงจะหมายถึง มนุษย์ หรือผู้สร้างขยะมูลฝอยนั่นเอง การป้องกันและการแก้ไขปัญหาของขยะมูลฝอย เริ่มต้นด้วย การสร้างจิตสำนึกแก่มนุษย์ให้รู้จักรับผิดชอบในการรักษาความสะอาด

จนกระทั่งแนวคิดเกี่ยวกับการรีไซเคิล (Recycle) และหรือรีユส (Reuse) ได้เกิดขึ้น ซึ่งดูเหมือนว่าจะจะเป็นทางออกในการลดขยะ หรือสิ่งเหลือใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้จะไม่ลดไปถึงขั้นที่ทำให้การกำจัดขยะเป็นไปได้อย่างมีเด็ดขาดแต่แนวคิดนี้ก็ช่วยส่งเสริมให้เกิดขยะใหม่ลดจำนวนลงได้มากทีเดียว กระแสการใช้ทรัพยากรอย่างรู้ค่าเกี่ยวกับการ รีไซเคิล-รีユส ตื่นตัวอย่างเต็มที่พร้อมๆ กับเรื่องราวของความน่าสะพรึงกลัวของสภาวะโลกร้อน ซึ่งต้นตอปัญหาจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตของเรานั้นเอง ดังนั้นน่าจะเป็นเรื่องที่ถูกสำหรับทางออกของสภาวะโลกร้อน ที่เหตุประการแรกคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรของตัวเอง หลายสิ่งหลายอย่างที่เรากินใช้อยู่ในชีวิตประจำวันเราสามารถทำให้มีคุณค่ามากกว่าพฤติกรรมเดิมๆ ทั้งขวดน้ำพลาสติก กล่องนม บรรจุภัณฑ์ต่างๆ สามารถนำมารีไซเคิลได้แทบทั้งสิ้น²

เนื้อหาที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ได้สร้างให้เกิดแรงบันดาลใจ ในการนำพลาสติกเหลือทิ้งเหลือใช้มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เพื่อแสดงให้เห็นถึงกระแสการรีไซเคิลพลาสติกที่กำลังได้รับความสนใจและเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกและยังเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งในอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ไม่ใช่แค่รูปแบบของผลิตภัณฑ์หรือรูปแบบการใช้งานต่างๆ แต่เป็นรูปแบบที่สามารถสร้างสุนทรีย์และสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คนภายในสังคมเกี่ยวกับการรีไซเคิลให้เกิดเป็นสิ่งที่สวยงาม โดยถ่ายทอดผ่านงานศิลปะประเภทสื่อผสม ซึ่งแสดงเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับพิษพินธุ์ตระกูลเห็ดที่เป็นตัวแปรของการเกิดใหม่ได้ในปริมาณมากและเจริญเติบโตอย่างง่ายดาย และใช้เสียงและใช้เสียงเป็นส่วนประกอบในการเคลื่อนไหวของวัสดุ เพื่อความงามในผลงานศิลปะชิ้นนี้ให้ดูแปลกตาและน่าสนใจยิ่งขึ้น

¹ ตรีกรวิทย์ มิ่งขวัญ, ปัญหาและมาตรการเกี่ยวกับขยะในญี่ปุ่น, เข้าถึงเมื่อ 21 มีนาคม 2559, เข้าถึงได้จาก http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/admin_souvane/ewt_dl_link.php?nid=338

² วิรุฬห กกกลับ, รีไซเคิลในชีวิตประจำวัน, เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.vcharkarn.com/varticle/38383>

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานชุด “เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่” ซึ่งมีรูปแบบลักษณะเป็นศิลปะสื่อผสม ที่สะท้อนแนวความคิดในการนำขยะมารีไซเคิล
2. เพื่อศึกษาการแปรรูปของวัสดุและศึกษาเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับกระบวนการทางทัศนศิลป์
3. เพื่อศึกษาผลงานของศิลปินที่เป็นอิทธิพลต่อแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

ขอบเขตการศึกษา

ในการสร้างสรรค์งานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาต่างๆ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าเพื่อลดปริมาณขยะพลาสติกซึ่งเกิดจากวิธีการรีไซเคิลสามารถนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งในอีกรูปแบบงานด้านทัศนศิลป์
2. ขอบเขตด้านรูปแบบ
เป็นงานสื่อผสม โดยให้รูปแบบของพืชพันธุ์ตระกูลเห็ดที่เป็นตัวแปรของการเกิดใหม่ของรูปแบบงาน
3. ขอบเขตด้านเทคนิค
เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม ที่นำวัสดุเหลือใช้ประเภทพลาสติกมาสร้างสรรค์ผลงาน และใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับกระบวนการทางทัศนศิลป์

ขั้นตอนของการศึกษา

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ สามารถแบ่งขั้นตอนการศึกษาได้ดังนี้

1. ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมรอบตัวทั้งภาคสนามจากสถานที่จริงตามจุดต่างๆ ของชุมชนและภาคเอกสารประกอบการศึกษาจากหนังสือและสื่ออินเทอร์เน็ต และรวบรวมข้อมูลพลาสติกในการใช้เป็นภาชนะต่างๆในการใช้สอยในชีวิตประจำวันของเราที่สามารถหาได้ง่าย เพื่อนำมาศึกษาการกระบวนการรีไซเคิลพลาสติกให้เกิดความสวยงาม
2. ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับพืชพันธุ์ตระกูลเห็ด ภาคสนามที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานีและฟาร์มเห็ด “เขาใหญ่ พาโนรามา ฟาร์ม” จังหวัดนครศรีธรรมราช และภาคเอกสารประกอบการศึกษาจากหนังสือและสื่ออินเทอร์เน็ต
3. ศึกษาการบันทึกเสียงเกี่ยวกับเสียงจากธรรมชาติและเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องบันทึกและตัดต่อ
4. รวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำวิเคราะห์หาแนวทางและรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นแบบร่าง 2 มิติ พร้อมขอคำแนะนำการทำงานจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงหาแนวทางที่เหมาะสมกับการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัย

5. การปฏิบัติงานจริงเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประเภทสื่อผสม และนำพืชพันธุ์ตระกูลเห็ดที่ทำจากพลาสติกมาจัดองค์ประกอบให้สวยงามตามแบบร่าง 2 มิติ และใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาประกอบเสียงให้สอดคล้องกับผลงาน

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ศึกษาหาข้อมูลทั้งภาคสนามจากสถานที่จริงและภาคเอกสารประกอบการศึกษาจากหนังสือและสื่ออินเทอร์เน็ต

1.2 ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะรูปทรงให้สอดคล้องกับแนวความคิด เทคนิควิธีการ

1.3 รวบรวมข้อมูลส่วนต่างๆ มาวางแผนการทำงานเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานให้ชัดเจนมากขึ้น

2. การปฏิบัติงาน

2.1 ร่างแบบ 2 มิติ เพื่อหารูปทรงและองค์ประกอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 ทำการบันทึกเสียงเกี่ยวกับเสียงจากธรรมชาติและเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องบันทึกและตัดต่อ เพื่อทดสอบเสียงให้สอดคล้องกับโครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ ของผลงาน

2.3 นำเสนอผลงานเข้าสู่การวิจารณ์โดยคณาจารย์ที่เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะเพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้น

2.4 สร้างผลงานโดยปฏิบัติงานประกอบผลงานในโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่องการเกิดใหม่แห่งภาพลักษณ์

แหล่งข้อมูล

1. หอสมุดแห่งชาติ, หอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร
2. คอมพิวเตอร์ Internet Online, Webside
3. พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี
4. ฟาร์มเห็ด “เขาใหญ่ พาโนราม่า ฟาร์ม” จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 2

ที่มาของแนวความคิด แรงบันดาลใจ และอิทธิพล

สภาพสังคมในปัจจุบันเป็นสิ่งสะท้อนอย่างเด่นชัด ทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมและขยะมูลฝอย ซึ่งการสะสมปริมาณขยะส่วนใหญ่เป็นขยะพลาสติก พลาสติกจึงกลายเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรของมนุษย์ จึงเกิดกระแสแนวคิดเกี่ยวกับการรีไซเคิล (Recycle) หรือรีユス (Reuse) ข้าพเจ้าจึงได้เก็บเกี่ยวความรู้และรวบรวมข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากพลาสติกเหลือใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงออกผ่านทางงานศิลปะประเภทสื่อผสม ซึ่งได้รับอิทธิพลและแรงบันดาลใจ ดังนี้

2.1 อิทธิพลในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์เรื่อง “เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่”

2.1.1 อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม

2.1.1.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร

2.1.1.2 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

2.1.1.3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2.1.2 อิทธิพลจากเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

2.1.2.1 ความเป็นมาและความสำคัญของเทคโนโลยี

2.1.2.2 บทบาทของเทคโนโลยีในการดำรงชีวิต

2.1.2.3 เทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรมพลาสติก

2.2 องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์พลาสติก

2.2.2 การรีไซเคิลและรีユス

2.2.3 อิทธิพลทางรูปทรงดอกเห็ดในธรรมชาติ

2.2.4 ความหมายศิลปะ

2.2.5 อิทธิพลศิลปะสื่อผสม

2.2.6 พัฒนาการศิลปะสื่อผสม

2.3 อิทธิพลทางด้านศิลปกรรม

2.3.1 อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปิน

2.3.2 อิทธิพลจากผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

2.1. อิทธิพลในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์เรื่อง “เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่”

2.1.1 อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม

2.1.1.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร

ก. ทรัพยากรธรรมชาติ (natural resources) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นมิติหนึ่งของสิ่งแวดล้อมที่ให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ แต่ทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดจะต้องเป็นสิ่งแวดล้อมทั้งนั้นในทางปฏิบัติทรัพยากรธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อม มักจะเป็นที่เข้าใจว่าเป็นคำที่ใช้เหมือนเหมือนกันหรือใช้แทนกันได้เพราะสิ่งแวดล้อมใดก็ตามถึงแม้ว่าไม่มีประโยชน์ต่อมนุษย์ในอดีตหรือปัจจุบันแต่อาจมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในอนาคตได้หรือมิฉะนั้นถ้ามิให้ประโยชน์โดยตรงก็อาจให้ประโยชน์ทางอ้อมได้ นักอนุรักษ์วิทยาได้แบ่งประเภทของทรัพยากรธรรมชาติไว้ 3 ประเภทคือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่หมดสิ้น (non-exhausting natural resources) เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความจำเป็นต่อมนุษย์บางชนิดที่มนุษย์ไม่ได้รับเพียงระยะเวลาสั้นๆก็อาจทำให้ถึงชีวิตได้แต่บางชนิดอาจขาดได้เป็นเวลานานได้แก่ อากาศ น้ำแสงอาทิตย์ เป็นต้น

2. ทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้ (renewable natural resources) หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่มนุษย์นำมาใช้แล้วสามารถจะเกิดทดแทนขึ้นได้ซึ่งการทดแทนนั้นอาจใช้เวลาสั้นหรือยาวนานก็ได้ทรัพยากรประเภทนี้ร่างกายมนุษย์มีความต้องการมากทั้งนี้เพื่อเป็นปัจจัย 4 และความสุขสะดวกสบาย ได้แก่ พืชสัตว์ป่า ไม้ดิน และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

3. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมด (exhausting natural resources) คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่อาจให้ความสำคัญน้อยในการดำรงชีวิตอยู่แต่มีความจำเป็น ในแง่ของความสะดวกสบายต่อมนุษย์ช่วยผ่อนแรงงานต่อมนุษย์ช่วยให้มนุษย์มีโอกาสได้งานมากขึ้นถ้ามีทรัพยากรเหล่านี้มนุษย์ก็ยังสามารถมีชีวิตอยู่ได้แต่อาจไม่ได้รับความสะดวกสบายได้แก่ น้ำมันปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ หิน น้ำมัน เป็นต้น

ข. ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น (man-made environment) หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่มีได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่อาจมีบางส่วนที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมนุษย์ได้ดัดแปลงหรือสร้างโลกควบคุมให้แปรเปลี่ยนทั้งรูปร่างหรือพฤติกรรม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มทรัพยากรชีวกายภาพ (bio physical resources) เป็นกลุ่มทรัพยากรที่มนุษย์ได้อาศัยทรัพยากรกายภาพและชีวภาพมาดำเนินการเป็นวัตถุดิบ ผ่านกระบวนการผลิตด้วยเทคโนโลยี

จนได้ผลผลิตสำเร็จรูปใหม่ที่ใช้ได้และให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ เช่น ทรัพยากรการเกษตร อุตสาหกรรม พลังงานเมือง ชุมชน การคมนาคม การสื่อสาร เป็นต้น

2.กลุ่มทรัพยากรเศรษฐกิจสังคม (socio economic resources) เป็นกลุ่มทรัพยากรที่มนุษย์ได้ใช้ทรัพยากรพื้นฐาน คือ ทรัพยากรกายภาพและทรัพยากรชีวภาพเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตให้เกิดทรัพยากรเศรษฐกิจสังคมขึ้น แต่เป็นทรัพยากรที่ไม่สามารถเห็นได้ เช่น ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม กฎหมาย ข้อบังคับ การศึกษาเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เป็นต้น³

บทบาทของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมีการเชื่อมโยงถึงผลประโยชน์ในด้านต่างๆ ของมนุษย์ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทำให้การพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่างๆ มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ข้าวของเครื่องใช้และสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันก็เกิดขึ้นจากการนำทรัพยากรเหล่านี้มาเป็นต้นทุนในการผลิต การใช้ทรัพยากรเป็นวัตถุดิบในขั้นตอนกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งมลพิษและของเสีย รวมไปถึงความเชื่อมโยงของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและอาจจะหมดสิ้นลงได้ หากอัตราการบริโภคเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและไม่ระมัดระวัง ทรัพยากรอาจเกิดเป็นวิกฤตที่ไม่สามารถฟื้นฟูได้ดังเดิม ปัญหาเหล่านี้เกิดเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแทบทั้งสิ้น

2.1.1.2 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สร้างเป็นประเด็นสำคัญในยุคแห่งการพัฒนา ซึ่งเกิดการกระทำของมนุษย์ที่ส่งผลโดยตรง อันเนื่องมาจากความเป็นอยู่ที่ต้องความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้มนุษย์เป็นนักพัฒนาวิทยาการต่างๆ ในเทคโนโลยีทุกด้าน เพื่อความก้าวหน้าในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างสะดวกสบายและง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งพัฒนากระบวนการผลิตในด้านอุตสาหกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการสินค้า ที่ใช้อุปโภคบริโภค ซึ่งกระบวนการผลิตนี้ที่ก่อเกิดเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาด้านเสียง และปัญหาขยะมูลฝอย ฯลฯ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเนื่องจากขยะ ทุกวันนี้คนไทยกว่า 60 ล้านคน สามารถสร้างขยะได้มากถึง 14 ล้านตันต่อปี แต่ความสามารถ ในการจัดเก็บขยะกลับมีไม่ถึง 70 % ของขยะที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดปริมาณมูลฝอยตกค้าง ตามสถานที่ต่าง ๆ หรือมีการนำไปกำจัดโดยวิธีกองบนพื้นซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ

³ อดิศักดิ์ สิงห์สีโว, พื้นฐานสิ่งแวดล้อมศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554), 19-20.

- 1.อากาศเสีย เกิดจากการเผาผลาญของกลางแฉ่งทำให้เกิดควันและสารมลพิษทางอากาศ
- 2.น้ำเสีย เกิดจากการกองมูลฝอยที่ตกค้างบนพื้นเมื่อฝนตกจะเกิดน้ำเสียซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำทำให้เกิดภาวะมลพิษทางน้ำ
- 3.แหล่งพาหะนำโรค จากมูลฝอยตกค้างบนพื้นจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของหนูและแมลงวัน ซึ่งเป็นพาหะนำโรคติดต่อทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน
- 4.เหตุรำคาญและความไม่น่าดู จากการเก็บขยะมูลฝอยไม่หมดทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวน

ตารางที่ 1 ตารางแสดงระยะเวลาที่ขยะแต่ละชนิดย่อยสลายตามธรรมชาติ

ระยะเวลาที่ขยะแต่ละชนิดย่อยสลายตามธรรมชาติ		
ชนิดของขยะ	ระยะเวลาย่อยสลาย	
เศษกระดาษ	2-5	เดือน
เปลือกส้ม	6	เดือน
ถ้วยกระดาษเคลือบ	5	ปี
ก้นกรองบุหรี่	12	ปี
รองเท้าหนัง	25-40	ปี
กระป๋องอะลูมิเนียม	80-100	ปี
ถุงพลาสติก	450	ปี
โฟม	ไม่ย่อยสลายควรหลีกเลี่ยงการใช้	

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเนื่องจากของเสียอันตราย

ของเสียอันตราย หมายถึงของเสียที่มีส่วนประกอบหรือเจือปนด้วยวัตถุอันตราย ซึ่งตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ระบุว่า มี 10 ประเภท ได้แก่ วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคืองและวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดอาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม

ปัญหามลพิษจากของเสียอันตราย ที่สำคัญซึ่งกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมมีดังนี้

1.ของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ สารเคมี เศษวัตถุดิบ เศษผลิตภัณฑ์ น้ำเสีย อากาศเสีย

2.ของเสียอันตรายจากสถานพยาบาล ได้แก่ มูลฝอยติดเชื้อ เศษชิ้นส่วนอวัยวะต่าง ๆ เศษเนื้อเยื่อ สารกัมมันตรังสี ซากสัตว์ทดลองและสิ่งขับถ่ายหรือของเหลวจากร่างกายผู้ป่วย

3.ของเสียอันตรายจากบ้านเรือน เมื่อหมดอายุการใช้งานแล้ว ได้แก่ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ น้ำยาทำความสะอาด เครื่องสุขภัณฑ์ หลอดฟลูออโรเรสเซนต์ สารเคมี กำจัดแมลง

4.ของเสียอันตรายจากภาคเกษตรกรรม ได้แก่ ภาชนะบรรจุสารเคมี ประเภทสารเคมี กำจัดศัตรูพืช

ท่านเป็นผู้หนึ่งที่สามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้ โดยการ

1.ก่อนจะทิ้งขยะ หยุดคิดสักนิดว่าเราจะสามารถลดปริมาณขยะและนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ได้ไหมมีแนวคิดอยู่ 7R คือ

REFUSE การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะรวมทั้งเป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กล่องโฟม หรือ ขยะมีพิษอื่น ๆ

REFILL การเลือกใช้สินค้าชนิดเติมซึ่งใช้บรรจุภัณฑ์น้อยชิ้นกว่า ขยะก็น้อยกว่าด้วย

RETURN การเลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์กลับสู่ผู้ผลิตได้ เช่น ขวดเครื่องดื่มประเภท ต่าง ๆ

REPAIR การซ่อมแซมเครื่องใช้ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ไม่ให้กลายเป็นขยะ

REUSE การนำบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น ใช้ถุง ผ้าไปซื้อปิ้งแทนถุงก๊อบแก๊บ

RECYCLE การแยกขยะที่ยังใช้ประโยชน์ได้ให้ส่งต่อการจัดเก็บและส่งแปรรูป เช่น บรรจุภัณฑ์ พลาสติก แก้ว กระจกเครื่องใช้ต่าง ๆ

REDUCE การลดการบริโภคและหาทางเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานของสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ

2.ทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้

3.ควรมีการคัดแยกขยะ

ก. มูลฝอยทั่วไป หมายความว่า มูลฝอยที่ย่อยสลายได้ยากหรืออาจจะย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ แต่ไม่คุ้มกับต้นทุนในการนำกลับมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เช่น กล่องบรรจุนมพร้อมดื่ม โฟม ซองหรือถุงพลาสติกสำหรับบรรจุอาหารด้วยวิธีสุญญากาศ ซองหรือถุงพลาสติกสำหรับบรรจุเครื่องอุปโภคด้วยวิธีรีดความร้อน เป็นต้น

ถังสีฟ้า รองรับขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ รีไซเคิลยาก แต่ไม่เป็นพิษ เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติกเบ็ดเตล็ดอาหาร โฟมเบ็ดเตล็ดอาหาร พอลียูรีเทนอาหาร



ภาพที่ 1 ภาพ ถังสีฟ้า

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559, เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_rubbish.htm

ข. มูลฝอยย่อยสลาย หมายความว่า มูลฝอยที่ย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติและ/หรือสามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษอาหาร มูลสัตว์ ซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ

ถังสีเขียว รองรับขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผัก ผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้



ภาพที่ 2 ภาพ ถังสีเขียว

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559, เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_rubbish.htm

ค. มูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) หมายความว่า มูลฝอยที่สามารถนำกลับมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ได้ใหม่ โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เช่น เศษเหล็ก แก้ว พลาสติก กระดาษ เป็นต้น

ถังสีเหลือง รองรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ



ภาพที่ 3 ภาพ ถังสีเหลือง

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559, เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_rubbish.htm

- ง. มูลฝอยอันตราย หมายความว่า มูลฝอยที่เป็นพิษ หรือมีส่วนประกอบของวัตถุดังต่อไปนี้
1. วัตถุระเบิดได้
 2. วัตถุไวไฟ
 3. วัตถุออกไซด์และวัตถุเปอร์ออกไซด์
 4. วัตถุมีพิษ
 5. วัตถุที่ทำให้เกิดโรค
 6. วัตถุกัมมันตรังสี
 7. วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม
 8. วัตถุกัดกร่อน
 9. วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง
 10. วัตถุอย่างอื่นที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรืออาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืชหรือทรัพย์สิน เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉายหรือแบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะที่ใช้บรรจุสารกำจัดแมลงหรือวัชพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น

ถังสีเทา-ส้ม รองรับขยะที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋อง ยาฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่าง ๆ⁴



ภาพที่ 4 ภาพ ถังสีเทา-ส้ม

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559, เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_rubbish.htm

การเก็บกลับคืนทรัพยากรและนำกลับมาใช้ใหม่ (resource recovery and recycling) จึงเป็นการเก็บกลับคืนจากแหล่งทุติยภูมิที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้ทรัพยากรนั้นๆ ที่ได้จากแหล่งปฐมภูมิ อันเกิดขึ้นตามแหล่งธรรมชาติ หมดอายุใช้งานโรงหรือเหลือทิ้ง แหล่งทุติยภูมิดังกล่าวจึงหมายถึง แหล่งของเสียหรือของใช้แล้วทิ้งแล้ว แหล่งผลิตภัณฑ์ได้คุณภาพที่คัดทิ้ง เศษวัสดุและกากเหลือทิ้ง ซากบรรจุภัณฑ์ ซากอุปกรณ์และซากรถยนต์ยานพาหนะที่หมดอายุใช้งาน นอกจากนี้ แหล่งทุติยภูมิ ยังรวมถึงแหล่งวัสดุหรือกองหางแร่ เศษแร่จากแหล่งปฐมภูมิที่กองทิ้งที่มีปริมาณความสมบูรณ์ ของแร่ ต่ำกว่าระดับที่สามารถเก็บมาใช้ประโยชน์โดยกระบวนการที่ใช้กันโดยทั่วไปอย่างคุ้มค่าเชิง พาณิชยในปัจจุบัน

การเก็บกลับคืนทรัพยากรและนำกลับมาใช้ใหม่ จึงก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อเนื่อง สำคัญ 3 ประการคือ

1. การยืดอายุใช้งานของแหล่งทรัพยากรที่สิ้นเปลืองและไม่สามารถเกิดใหม่ได้
2. ลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่เกิดจากกระบวนการใช้แหล่งทรัพยากรปฐมภูมิ
3. ลดการใช้งานในการผลิตวัตถุดิบเมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตโดยตรงจากแหล่งปฐมภูมิ

การเก็บกลับคืนทรัพยากร และนำกลับมาใช้ใหม่ จึงเป็นเรื่องสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากร และจัดการสิ่งแวดล้อมปัจจัยสำคัญที่มีผลต่ออัตราการเก็บกลับคืนทรัพยากรจากเศษวัสดุของเหลือทิ้ง

⁴ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากขยะมูลฝอย, เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559, เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_rubbish.htm

แล้ว หรือของเสียจากอุตสาหกรรมหรือขยะจากบ้านเรือน คือ การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในกระบวนการคัดแยกและปรับปรุงคุณภาพวัสดุ ให้มีความบริสุทธิ์ เพียงพอที่จะนำกลับไปใช้ใหม่ในกระบวนการเดิมหรือกระบวนการอื่น ความเข้าใจในคุณลักษณะของวัสดุเหลือใช้หรือของเสียทิ้งแล้วทำให้สามารถออกแบบและพัฒนาเทคโนโลยีกระบวนการในการเก็บกลับคืนอย่างมีประสิทธิภาพเชิงพาณิชย์และสามารถวางแผนการจัดหาวัตถุดิบทดแทนจากแหล่งทุติยภูมิเพื่อใช้ประโยชน์แหล่งทรัพยากรอย่างยั่งยืนและรองรับเงื่อนไขด้านมาตรการข้อกำหนดในสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ ทรัพยากรที่เป็นสากลขอบเขตของการเก็บกลับคืนและนำกลับมาใช้ใหม่ในความหมายที่กว้างขึ้นจึงครอบคลุมตั้งแต่

การลดปริมาณของเสียเศษวัสดุเหลือใช้
การใช้ซ้ำในรูปของผลิตภัณฑ์หรือชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์
การใช้ในรูปของวัตถุดิบหรือวัสดุที่คัดแยกได้ในกระบวนการเดิมหรือกระบวนการใหม่
การเก็บกลับคืนและใช้พลังงานความร้อนจากของเสีย
การลดมลพิษจากของเสียเศษวัสดุเหลือทิ้งสุดท้าย⁵

2.1.1.3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ การรู้จักเก็บ การสงวน ซ่อมแซม และปรับปรุงเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างฉลาด ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมมากที่สุด แต่สูญเสียทรัพยากรธรรมชาติน้อยที่สุด⁶

หลักการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหมายถึงการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และยืดอายุการใช้งานให้ยาวนานที่สุดดังนั้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจึงต้องกระทำด้วยความฉลาดแต่ไม่ได้หมายความว่า จะเก็บรักษาสิ่งเหล่านั้นไว้โดยมิได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์เมื่อไม่นานมานี้ประเทศต่างๆทั่วโลกได้หันมาสนใจในเรื่องการ

⁵ ขวัญชัย ลีเผ่าพันธุ์, การเก็บกลับคืนทรัพยากรและการนำกลับมาใช้ใหม่ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 3.

⁶ สุภาภรณ์ รัตนเลิศนุสรณ์, หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน (กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2550), 49.

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มมากขึ้นดังจะเห็นได้จากการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติบางชนิด⁷

การนำมาใช้ใหม่หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติวิธีนี้จะใช้ได้กับทรัพยากรน้ำและแร่ธาตุบางชนิดเท่านั้นส่วนทรัพยากรอื่นๆจากจะทำได้ยากหรือทำไม่ได้เลย เศษเหล็กสังกะสีอลูมิเนียม ตะกั่วทองแดงพลาสติกหรือเศษกระดาษที่ทิ้งแล้วสามารถนำกลับมาหลอมหรือเปลี่ยนสภาพให้ใช้ประโยชน์ด้านอื่นได้ดังนั้นพ่อค้าที่รับซื้อเศษโลหะกระดาษและพลาสติกจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ⁸

2.1.2 อิทธิพลจากเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

ปัจจุบันถือได้ว่าเป็นยุคบริโภคนิยม มนุษย์ถูกกระตุ้นและผลักดันให้ต้องมีการใช้จ่ายบริโภคสินค้าที่ให้ความสะดวกสบายในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยสื่อโฆษณาการขึ้นทางกระบวนการตลาดและการขาย ตามเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย ภาคการผลิตจึงสามารถสร้างความต้องการของผู้บริโภคทางสังคมให้เพิ่มสูงขึ้นได้ ระดับความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการการตอบสนองจะถูกกระตุ้นให้เพิ่มสูงขึ้นจากระดับความต้องการเดิม เพื่อมารองรับศักยภาพในการควบคุมกระบวนการผลิตและการทำงานของแรงงานในการสร้างผลกำไรตามกรอบแนวคิดในโครงสร้างของระบบทุนนิยมอุตสาหกรรม การบรรลุมูลค่าของระบบทุนนิยมอันเป็นวงจรสำคัญต่อเศรษฐกิจภายในสังคมเป็นอย่างมาก

2.1.2.1 ความเป็นมาและความสำคัญของเทคโนโลยี

ในปัจจุบันมีผู้ให้คำจำกัดความของเทคโนโลยีไว้มากมายขึ้นอยู่กับกรอบการพิจารณาของแต่ละบุคคลคำจำกัดความเหล่านี้มีหลากหลายตั้งแต่เชิงเศรษฐกิจไปจนถึงเชิงสังคมศาสตร์ ตัวอย่างคำจำกัดความหมายของเทคโนโลยี

ก.เทคโนโลยีเป็นส่วนผสมของปัจจัยการผลิตที่หลากหลาย คำจำกัดความดั้งเดิมในเชิงเศรษฐศาสตร์

⁷ สุกาญจน์ รัตนเลิศสุรณ, หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน (กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2550), 50.

⁸ ข้อมูลเดิม, 51.

ข.เทคโนโลยีประกอบด้วยการออกแบบกระบวนการผลิตฝั่งโรงงานสิทธิบัตรความรู้ด้านการจัดการเทคโนโลยีการตลาดช่องทางการกระจายสินค้าและการดำเนินงานทางธุรกิจอื่นอื่นตั้งแต่การคิดค้นไอเดียใหม่จนถึงการผลิตและการขาย

ค.เทคโนโลยีคือ ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรที่ป้อนเข้าให้เป็นสินค้าหรือบริการ⁹

2.1.2.2 บทบาทของเทคโนโลยีในการดำรงชีวิต

เทคโนโลยีที่เหมาะสม

เป็นศัพท์ที่ใช้อธิบายระดับความเหมาะสมระหว่างเทคโนโลยีและทรัพยากรที่ใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมเป็นหลักการที่ถูกกล่าวถึงครั้งแรกโดย E. Schumacher ในปี ค.ศ. 1973 ผู้แต่งท่านนี้ได้เขียนหนังสือชื่อ small is beautiful ซึ่งกล่าวถึงความล้มเหลวของประเทศกำลังพัฒนาในการนำเทคโนโลยีมาใช้ ความล้มเหลวนี้เกิดจากการนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในขนาดที่เทคโนโลยีชั้นกลางอาจมีประสิทธิผลกว่า

เทคโนโลยีที่เหมาะสมเป็นเทคโนโลยีที่ออกแบบหรือถูกเลือกขึ้นเพื่อให้เข้ากับโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ ในประเทศกำลังพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานมักมีไม่เพียงพอ ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่ควรทำความเข้าใจเพราะทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรมนุษย์ได้เต็มประสิทธิภาพและนำไปสู่ประสิทธิภาพการผลิตที่สูงกว่าด้วย

หลักการของเทคโนโลยีที่เหมาะสมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์การถ่ายทอดเทคโนโลยีหลักการนี้สามารถใช้ทั้งในระดับประเทศจนถึงระดับย่อยในสังคม ตัวอย่างเช่น เมื่อพิจารณาในระดับองค์กร องค์กรไม่ควรใช้เทคโนโลยีขั้นสูงหากขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ แต่ควรเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่มากกว่า ดังนั้นเทคโนโลยีที่เลือกใช้อาจเป็นระดับใดก็ได้ (สูงกลางหรือต่ำ)

⁹ มณฑลีสี่ ศาสนนันท์, การจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี (กรุงเทพฯ : สำนักงานมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), 2.

เทคโนโลยีที่เหมาะสม มักมีลักษณะดังนี้ ใช้เงินลงทุนต่ำ มีความซับซ้อนน้อย เมื่อเทียบกับองค์ประกอบทั้งหมดของเทคโนโลยี และนิยมใช้วัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อให้เหมาะกับการใช้ในระดับท้องถิ่น¹⁰

วงจรชีวิตของเทคโนโลยี

เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา ในแต่ละช่วงเวลาองค์กรควรบริหารเทคโนโลยีในรูปแบบที่แตกต่างกันเนื่องจากเทคโนโลยีที่อยู่ในแต่ละช่วงชีวิตจะได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน ความรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารเทคโนโลยี องค์กรต้องมีความเข้าใจในวงจรชีวิตของเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถวางแผนกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสม การกำหนดกลยุทธ์โดยไม่คำนึงถึงวงจรชีวิตของเทคโนโลยีอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรได้

วงจรชีวิตของเทคโนโลยีสามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ช่วงการประดิษฐ์ใหม่ (ช่วงแรกเกิด) เป็นช่วงของการออกแบบการทดลองและแก้ไขข้อผิดพลาดเบื้องต้นในเทคโนโลยี การปรับปรุงสมรรถภาพของเทคโนโลยีนี้จะเป็นไปอย่างช้า ๆ เนื่องจากยังอยู่ในช่วงวิจัยและพัฒนา

2. การปรับปรุงเทคโนโลยี (ช่วงการเติบโต) เป็นช่วงที่เทคโนโลยีเข้าสู่ท้องตลาดแล้ว ในช่วงนี้สมรรถนะของเทคโนโลยีจะมีการปรับปรุงอย่างรวดเร็ว

3. ช่วงเทคโนโลยีอิมิตัว เป็นช่วงที่เทคโนโลยีมีโอกาสถูกทดแทนหรือล้าสมัยได้เมื่อเทคโนโลยีใหม่เกิดขึ้น ช่วงการอิมิตัวเริ่มต้นแต่วาระที่เทคโนโลยีเริ่มถึงขีดจำกัดและสมรรถนะเริ่มลดลง ตัวอย่างเช่น เทคโนโลยีหลอดสุญญากาศถูกจำกัดโดยขนาดของหลอดและการใช้พลังงานของเส้นใยที่ให้ความร้อน สองอย่างนี้เป็นสิ่งกีดขวางตามธรรมชาติต่อการนำพาอิเล็กทรอนิกส์ในหลอดสุญญากาศ โดยที่วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถเอาชนะข้อจำกัดนี้ได้ ต่อมามีการประดิษฐ์เทคโนโลยีใหม่คือทรานซิสเตอร์ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสภาวะของแข็ง (solid state technology) ซึ่งยอมให้มีการนำพาอิเล็กทรอนิกส์ในวัตถุของแข็งจึงช่วยแก้ปัญหาด้านขนาดและพลังงานได้ เทคโนโลยีทรานซิสเตอร์จึงทำให้เทคโนโลยีสุญญากาศล้าสมัยไปในที่สุด

4. ช่วงเสื่อม เป็นช่วงที่เทคโนโลยีล้าสมัย และอาจถูกทดแทนด้วยเทคโนโลยีอื่น ตัวอย่างเช่น เครื่องรับส่งโทรเลขได้กลายเป็นเทคโนโลยีล้าสมัยไปแล้ว ซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวถูกแทน

¹⁰ มณฑลีสี่ ศาสนนันท์, การจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี (กรุงเทพฯ : สำนักงานมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), 6.

5. ด้วยเทคโนโลยีอื่นที่มีสมรรถนะเหนือกว่า เช่น เครื่องแฟกซ์ อีเมล เป็นต้น ในปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ยกเลิกการให้บริการโทรเลขอย่างถาวร¹¹

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทางเทคโนโลยีเป็นอัตราการเกิดนวัตกรรมได้แก่

1. การเกิดขึ้นของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมากมีจุดกำเนิดจากการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ ตัวอย่างเช่น ผลงานวิจัยเกี่ยวกับนิวเคลียร์ของไอน์สไตน์ ที่ค้นพบในปี ค.ศ. 1905 นำไปสู่เทคโนโลยีมากมายที่ใช้พลังงานนิวเคลียร์

2. อัตราการอิมิตัวของฝากที่เป็นพื้นฐานหรือวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์การมีความรู้พื้นฐานที่อยู่ตัว จะช่วยให้การพัฒนา ทางเทคโนโลยีเกิดได้กว้างขวางขึ้น

3. ชนิดของเทคโนโลยี และช่วงชีวิตของของเทคโนโลยี อัตราการเกิดนวัตกรรมจะสูงสำหรับเทคโนโลยีที่เพิ่งเกิดและเพิ่งเริ่มเติบโต แต่ต่าการเกิดนวัตกรรมจะช้าลงสำหรับเทคโนโลยีที่อยู่ในตอนกลางหรือตอนท้ายของช่วงชีวิต

4. ระดับการลงทุนในเทคโนโลยีการพัฒนาเทคโนโลยี จะขึ้นกับระดับการลงทุนในงานวิจัยและพัฒนาด้วย

5. การสนับสนุนทางการเมือง อัตราการเกิดร้อยละกรรมจะได้รับอิทธิพลต่อการตัดสินใจในเชิงนโยบายในระดับสูงหรือระดับชาติ ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยมีนโยบายเป็นศูนย์กลางการผลิตฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ ทำให้ภาคส่วนต่างๆสร้างงานวิจัยเกี่ยวกับฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์มากขึ้น

6. ความสามารถในการหิยบยืมความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีจะขยายตัวได้มากขึ้นถ้าสามารถหิยบยืมความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้

7. อัตราการแพร่และรูปแบบการแพร่ เทคโนโลยีการแพร่หลายกว้างขวางในท้องตลาดอาจเป็นตัวถ่วงหรือป้องกันไม่ให้เทคโนโลยีอื่นเข้ามาได้¹²

การที่องค์กรต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จในธุรกิจได้อย่างยั่งยืนนั้นจะต้องสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างถาวร ในหลายทศวรรษที่ผ่านมาองค์กรนิยมสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันด้วยปัจจัยต่าง ๆ เช่น คุณภาพราคา เวลาส่งมอบ การให้บริการ การควบคุมกิจการ เป็น

¹¹ มณฑลีส ศาสนนันท์, การจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี (กรุงเทพฯ : สำนักงานมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), 11-12.

¹² เรื่องเดียวกัน, 35-36.

ต้น และสิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างความได้เปรียบให้กับธุรกิจ แต่คู่แข่งมากลอกเลียนแบบได้ทำอย่างรวดเร็ว

แหล่งที่มาความได้เปรียบซึ่งยั่งยืนกว่า คือ ความสามารถทางเทคโนโลยีหากองค์กรสามารถสร้างขีดความสามารถทางเทคโนโลยี ขึ้นมาได้ก็จะนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายรูปแบบเป็นเวลานาน ในการสร้างความได้เปรียบทางเทคโนโลยีนั้น ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในการจัดการเทคโนโลยี¹³ เพื่อเทคโนโลยีที่สมบูรณ์ เป็นแนวทางพัฒนาให้สังคมมีความก้าวหน้าต่อไป

2.1.2.3 เทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรมการผลิตพลาสติก

การผลิตมีความสำคัญต่อบุคคลและประเทศชาติ กล่าวคือ ความสำคัญต่อบุคคล ได้แก่ การขายแรงงานเมื่อมีการผลิต โรงงานก็ต้องอาศัยแรงงานจากคน และเมื่อมีการว่าจ้างแรงงาน คนก็มีรายได้เป็นรายเดือนหรือรายวันก็แล้วแต่ ซึ่งรายได้เหล่านั้นอาจนำไปใช้จ่ายซื้อสินค้าหรือบริการต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตน เพื่อให้มาตรฐานในการครองชีพสูงขึ้น สำหรับผู้ประกอบการและบริษัทรผลิตจะทำให้ประชาชนมีโอกาสเลือกซื้อสินค้าและบริการได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ทำให้ประเทศมีความมั่นคง ประหยัดเงินตราต่างประเทศ เพราะไม่มีความจำเป็นในการสั่งซื้อสินค้าประเภทนั้น ๆ จะต่างประเทศอีกต่อไป ในเมื่อสามารถผลิตเองได้ การผลิตจะทำให้ประเทศมั่นคงไว้ซึ่งอำนาจทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง¹⁴

การแปรรูปเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของระบบการผลิต เพราะทำหน้าที่ในการแปรรูปปัจจัยการผลิตต่างๆ ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป การแปรรูปนี้ก่อให้เกิดมูลค่าต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1)มูลค่าทางด้านรูปร่าง
- 2)มูลค่าทางด้านสถานที่
- 3)มูลค่าด้านเวลา
- 4)มูลค่าด้านการเป็นเจ้าของ

¹³ มณฑลีสี่ ศาสนนันท์, การจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี (กรุงเทพฯ : สำนักงานมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), 1.

¹⁴ อุดมศักดิ์ สาริบุตร, เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2549), 153.

ผลผลิตที่เกิดจากการแปรรูปอาหารได้ด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลผลิตขั้นต้นจะต้องถูกผลิตขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพโดยมีปริมาณพอดี มีคุณภาพเหมาะสม จำหน่ายในช่วงเวลาที่ถูกต้อง ต้นทุนการผลิตต่ำเป็นต้น
- 2) ความพอใจ ผลผลิตจะต้องเป็นที่พอใจของลูกค้า นอกจากนั้นต้องเป็นที่พอใจของผู้ถือหุ้น พนักงาน และชุมชนอื่นๆ ด้วย เป็นต้น
- 3) เจริญเติบโต ธุรกิจนั้นต้องมีการเจริญเติบโต มีการพัฒนาและก้าวทันต่อเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา¹⁵

2.2 องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ผลผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์พลาสติก

พลาสติก

ส่วนมากพลาสติกเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง (one way) การผลิต การบริโภค การทิ้ง การจัดการ การฝังกลบ ก่อให้เกิดปัญหามากมาย ในอิตาลีพบฟิล์มพลาสติกเป็นจำนวนมากในท้องของปลาและมีการถกเถียงกันจะให้ยกเลิกการใช้พลาสติกอย่างเป็นทางการในญี่ปุ่นประมาณปี ค.ศ. 1970 ขยะฟิล์มที่ใช้ในการเกษตรถูกทิ้งอย่างผิดกฎหมายและไปติดตาข่ายจับปลาก่อให้เกิดความเสียหายมากและมีการฟ้องร้องขึ้นศาลพลาสติกคงทน จะแปรรูปได้ง่ายมีราคาถูกการรีไซเคิลทำได้ยุ่งยากดังนั้นส่วนมากจึงใช้การเผาและฝังกลบส่วนน้อยจะนำกลับมารีไซเคิลรียูสในการจัดการขยะพลาสติกการรวบรวมและการขนส่ง ต้องคอยระวังเรื่องการปลิวกระจายเนื่องจากพลาสติกผลิตจากน้ำมันปิโตรเลียมดังนั้นจึงสามารถใช้เป็นเชื้อเพลิงได้และสามารถประยุกต์ใช้กับพลาสติกมอนอเมอร์ด้วย นอกจากนั้นเมื่อเผาไวนิลคลอไรด์ ไฮโดรคลอไรด์ พอลิยูรีเทน จะเกิดก๊าซ ไซยาไนท์ได้ง่าย และมีปัญหาเรื่องการจัดการและความคงทนของเตาเผาเป็นต้นต้องมีการลงทุนเรื่องอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายสูงจึงจะแก้ไขปัญหาได้หากบทย่อยและสงบจะคงเหลือค้างในดิน พลาสติกมี 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 พลาสติกซึ่งมีส่วนผสมของคลอไรด์โบรไมด์ไนโตรเจน เป็นต้น และประเภทที่ 2 คือพลาสติกที่มีส่วนผสมเฉพาะคาร์บอนไฮโดรเจนและออกซิเจนพลาสติกในกลุ่มแรกสามารถใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้างได้แต่ปัจจุบันมีการใช้ คลอไรด์ ที่เป็นสารพลอยได้ในอุตสาหกรรมโซดาไฟลดลงจึงจำเป็นต้องมีการทำสัญลักษณ์ที่พลาสติกเพื่อแสดงวิธีการใช้และเพื่อให้สามารถเปลี่ยนระบบการรีไซเคิลพลาสติกได้

¹⁵ อุดมศักดิ์ สาริบุตร, เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2549), 162-163.

ปัจจุบันมีการพัฒนาพลาสติกที่สามารถย่อยสลายด้วยจุลินทรีย์และย่อยสลายด้วยแสงอาทิตย์ได้ซึ่งเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยใช้พอลิเมอร์จากธรรมชาติเป็นวัตถุดิบและพลาสติกชนิดที่มีสารสังเคราะห์ (polycaprolactam) เป็นส่วนประกอบแต่เมื่อพิจารณาทางด้านราคาคุณสมบัติและทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วจึงสามารถทดแทนพลาสติกที่มีอยู่ได้เมื่อทำการหลอมพลาสติกเพื่อทำการขึ้นรูปใหม่จะเกิดการเสื่อมสภาพเนื่องจากความร้อน ทำให้เกิดปัญหาเรื่องความแข็งแรง และการแปรรูปเป็นต้น ผู้เขียนขอแนะนำให้สหกรณ์เคมีคิดค้นพลาสติกที่สามารถรีไซเคิลได้ง่ายและไม่เสื่อมสภาพด้วยความร้อน ซึ่งปัจจุบัน การวิจัย มีความคืบหน้าไปบางส่วนโดยมีเงื่อนไขในการใช้งานบอกไว้ด้วย

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าพลาสติกมีหลายรูปแบบและสามารถใช้งานได้ หลากหลายเช่น ใช้เป็นแผ่นปูพื้น แผ่นไม้คลีนทำเต็นเป็นต้นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จะผลิตสินค้ามาตรฐานหรือสินค้าเฉพาะซึ่งมีช่องทาง การจำหน่ายกว้างขวางสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมจะผลิตชิ้นงานเล็กๆหรือผลิตชิ้นงาน ชนิดเดียว ซึ่งขั้นตอนการผลิตก็มีหลากหลายขึ้นกับชนิดของเรซิน ปริมาณการผลิตลักษณะของสินค้าสำเร็จรูปวิธีการใช้สินค้าการอัดฉีดขึ้นรูปการขึ้นรูปจากแม่พิมพ์การเป่าขึ้นรูปการเชื่อมต่อนขึ้นรูปด้วยมือการฉีดพ่นด้วยรูปเส้นใหญ่การเชื่อมเป็นต้นซึ่งจะผลิตขยะพลาสติกออกมาเป็นปริมาณมากโรงงานบางแห่งทำให้เกิดขยะพลาสติกภายในกระบวนการมากกว่า 20% ของวัตถุดิบจึงต้องพยายามทำการลดขยะกันอย่างจริงจังโดยการนำมารีไซเคิล

การส่งเสริมการรีไซเคิลขยะพลาสติก

อันดับแรกต้องเริ่มจากการลดขยะพลาสติกให้น้อยที่สุดไม่ว่าจะเป็นขยะพลาสติกที่เกิดจากการแปรรูปหรือขยะพลาสติกที่เกิดจากผู้บริโภคหากจำเป็นต้องทิ้งจะต้องมีการรีไซเคิลหรือรีไซเคิล (โดยแยกชนิดขยะกระดาษแก้วออกให้เรียบร้อย) ขยะในกลุ่มพอลิเอทิลีนโพลีเอทิลีนPET เป็นต้น การรีไซเคิลขยะพลาสติกชนิดเดียวเรียกว่า simple reuse เพิ่มความสะดวกจะต้องระบุสัญลักษณ์บ่งชี้ของวัสดุให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วโลกแต่การรีไซเคิลเบื้องต้นจะหลีกเลี่ยงการเสริมคุณภาพของการขึ้นรูปใหม่ได้ยากจึงจำเป็นต้องพัฒนาเครื่องบดย่อยละเอียดเพื่อ ผลิตสินค้ารีไซเคิลที่มีคุณภาพดี (วิธี WIR)¹⁶

การเก็บกลับคืนพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่แบ่งได้เป็นการเก็บกลับคืนวัสดุ (material recycling) และการเก็บกลับคืนพลังงาน (energy recovery) การเก็บกลับคืนวัสดุยังแบ่งออกได้เป็นการคัดแยกพลาสติกเชิงกลเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตพลาสติกและการนำพลาสติกกลับไปใช้เป็น

¹⁶ อะทลีโระ ฮอนดะ, หนังสือชุด การรีไซเคิลทรัพยากร เล่ม2 : การรีไซเคิลในอุตสาหกรรมการผลิต แพลโดย น้ำหนึ่ง นาวาบุญนิยม ชมนาด ธรรมนายกาธิป วิชาญ ตั้งเคียงศิริสิน (กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทยญี่ปุ่น),2547), 50.

วัตถุดิบตั้งต้นในอุตสาหกรรมเคมี การเก็บกลับคืนพลาสติกจากของเสียและซาก อุปกรณ์สามารถทำได้โดยการคัดแยกเชิงกลให้ได้พลาสติกสะอาดเพียงพอในการนำไปใช้เป็นวัตถุดิบตั้งต้น ในการผลิตเป็นบรรจุภัณฑ์หรือชิ้นส่วนพลาสติกอีก หรือการคัดแยกและแปรสภาพเพื่อนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมโดยใช้เป็นตัวรอกออกซิเจนในเตาหลอมอากาศ (blast furnace reducing agent) หรือแยกพลาสติกที่มีความสะอาดไม่เพียงพอไปทำแก๊ซซิฟิเคชัน ผลิตพลังงานความร้อนหรือใช้เป็นเชื้อเพลิงในเตาปูน ซีเมนต์หรือการผลิตพลังงานไฟฟ้า พลาสติกจากของเสียและซากเครื่องใช้อุปกรณ์ส่วนใหญ่ได้จาก

1. ขวดบรรจุเครื่องดื่มชนิด PET (Polyethylene terephthalate)
2. พิล์โพลีสไตรีนห่อของ
3. กล่องผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์
4. พลาสติกใช้ในการเกษตร
5. บรรจุภัณฑ์ฉนวนหุ้มสายไฟ
6. ชิ้นส่วนในซากรถยนต์หมดอายุใช้งาน
7. ท่อ
8. ถาดโพลีสไตรีน
9. ขวดพลาสติกอื่นๆ
10. ผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่นๆ¹⁷

การกำจัดซากพลาสติกด้วยการฝังกลบไม่เหมาะสมเนื่องจาก ความทนทานของการสลายของพลาสติกและการกำจัดด้วยการเผาในเตาเผาก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศและ แก๊สที่เป็นสารอันตราย ดังนั้นทางเลือกในการจัดการซากของเสียพลาสติกหรือที่มีพลาสติกเป็นส่วนประกอบจึงได้แก่

1. การนำกลับมาใช้ใหม่ทางกายภาพเป็นการนำพลาสติกกลับมาใช้ใหม่โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเคมีพื้นฐานของพลาสติกเช่น การนำกลับมาใช้ใหม่โดยตรงเป็นพลาสติกบริสุทธิ์ เช่นเดิม วิธีการนี้เป็นการนำพลาสติกที่คัดแยกและสะอาดเป็นวัตถุดิบผลิตเป็นชิ้นส่วนพลาสติกชนิดเดิมและการนำกลับมาใช้ใหม่เป็นชิ้นส่วนพลาสติกที่มีคุณภาพต่ำลงเนื่องจากพลาสติกที่คัดแยกได้ไม่มีสะอาดเพียงพอ

2. การนำกลับมาใช้ใหม่เป็นวัตถุดิบตั้งต้นทางเคมีเป็นการนำพลาสติกกลับมาใช้ใหม่โดยมีการแปรสภาพทางเคมี หรือไปวิธีการเก็บกลับคืนพลาสติกโดยมีการ แปรสภาพโครงสร้างพอลิเมอร์ออกเป็นโมโนเมอร์ ซึ่งสามารถนำกลับไปใช้ใหม่ได้ในกระบวนการกลั่นปิโตรเคมี และการผลิตสารเคมี

¹⁷ ขวัญชัย ลีเผ่าพันธุ์, การเก็บกลับคืนทรัพยากรและการนำกลับมาใช้ใหม่ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 469-470.

เช่นกระบวนการไพโรไลซิสและก๊าซซิฟิเคชัน ที่สลายเศษพลาสติกเพื่อให้ได้ไฮโดรคาร์บอนที่สามารถใช้ในกระบวนการทางเคมีหรือกลั่นแยกต่อเป็นเชื้อเพลิงที่บริสุทธิ์ และการนำพลาสติกไปใช้เป็นแหล่งกำเนิดคาร์บอนและไฮโดรเจนเพื่อการลดออกซิเจนและเหล็กในเตาถลุงพ่นอากาศ เป็นต้น

3. การเก็บกลับคืนในรูปแบบพลังงานเศษพลาสติกที่มีความสะอาดต่ำ จะเก็บกลับคืนได้ง่ายกว่าในรูปแบบของพลังงานความร้อนโดยการเผาโดยตรงในเตาเผาเพื่อผลิตพลังงานความร้อน หรือการผลิตเป็นก้อนเชื้อเพลิง(Refuse-derived fuel, RDF) และใช้พลาสติกจากซากบรรจุภัณฑ์เป็นเชื้อเพลิงโดยตรง พลังงานความร้อนที่ได้จากพลาสติกมีอุณหภูมิสูงถึงกว่า 1450 องศาเซลเซียส การเก็บกลับคืนในรูปแบบพลังงานนี้ ถึงแม้ว่าจะเป็นทางเลือกที่ดีทางหนึ่งแต่เป็นการเก็บกลับคืนที่ทำได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้นเนื่องจากพลาสติกจะสลายตัวหมดไปเป็นพลังงาน ไม่เกิดการหมุนเวียนของทรัพยากรและยังเกิดก๊าซที่เป็นมลพิษ¹⁸

การนำมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิล เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความนิยมเป็นอย่างมากในการอนุรักษ์สิ่งต่างๆ ทั้งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นการยืดอายุให้กับธรรมชาติ ลดภาวะและมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสภาวะโลกร้อนได้ในส่วนหนึ่ง ในปัจจุบันสาเหตุสำคัญที่ทำให้โลกร้อน คือการใช้พลังงานกันอย่างสิ้นเปลือง ก่อให้เกิดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ผู้คนรู้จักกันเป็นอย่างดี โดยจะเห็นได้จากกรณีที่หลายประเทศหันมาให้ความสำคัญในการประหยัดพลังงานให้ได้มากที่สุด และสิ่งที่เราสามารถช่วยโลกได้และลงมือทำได้ทันที คือการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด นั่นคือการ รีไซเคิล และการรีไซเคิล

ความรู้ด้านการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่

ขยะมูลฝอยคืออะไร

คำว่า ขยะมูลฝอย หากจะกล่าวถึงคำๆ นี้ ทุกคนคงคิดถึงของเสีย สิ่งปฏิกูล สิ่งที่เป็นปัญหาที่ควรนำไปกำจัดทิ้ง แต่ถึงจะกล่าวว่าเป็นสิ่งที่ควรกำจัดทิ้งก็เชื่อว่าทุกคนที่สร้างขยะจะมีส่วนร่วมในการจัดการกับขยะที่แต่ละคนได้ก่อขึ้น เพราะคนส่วนใหญ่ต่างมองว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวม ขนส่ง และนำไปกำจัด แต่ในหลักความเป็นจริง การจัดการขยะมูลฝอยควรจะเป็นหน้าที่ของทุกคนที่เป็นผู้ก่อขยะมูลฝอยเหล่านี้ ดังนั้นหากต้องการให้ปัญหาของขยะมูลฝอยสามารถจัดการได้ง่ายขึ้นก็ควรอาศัยความร่วมมือของพวกเราทุกคน โดยก่อนที่จะทราบถึงวิธีที่จะจัดการกับขยะมูลฝอยนั้น ก็ควรที่จะทราบถึงความหมายของคำว่า ขยะมูลฝอย กันก่อน

¹⁸ ขวัญชัย ลีเผ่าพันธุ์, การเก็บกลับคืนทรัพยากรและการนำกลับมาใช้ใหม่ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 471.

ขยะหรือมูลฝอย (Solid waste)

คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว วัสดุ เศษซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึง มูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือครัวเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของ โรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

*กรมควบคุมมลพิษ. แนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้น การลดและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย. 1,000 เล่ม, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: 2548.

ประเภทของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอย สามารถแบ่งตามลักษณะทางกายภาพของขยะได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1.ขยะย่อยสลาย (Compostable waste) หรือ มูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึง 64% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ



ภาพที่ 5 ภาพ ขยะย่อยสลาย

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เข้าถึงเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2559 เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_3R.htm

2.ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือ วัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระป๋องเครื่องดื่ม เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณ 30% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ



ภาพที่ 6 ภาพ ขยะรีไซเคิล

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เข้าถึงเมื่อ 22

พฤศจิกายน 2559 เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_3R.htm

3.ขยะอันตราย (Hazardous waste) หรือ มูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกรมมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียง 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ



ภาพที่ 7 ภาพ ขยะอันตราย

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เข้าถึงเมื่อ 22

พฤศจิกายน 2559 เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_3R.htm

4.ขยะทั่วไป (General waste) หรือ มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใสขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเบ็ดเศษอาหาร โฟมเบ็ดอาหาร พอลียเบ็ดอาหาร เป็นต้น สำหรับ

ขยะทั่วไปนี้เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณ 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

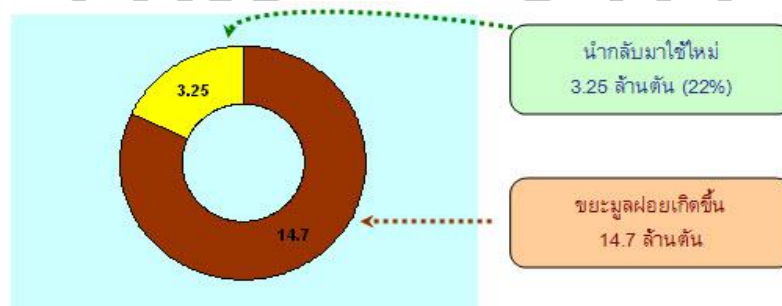


ภาพที่ 8 ภาพ ขยะทั่วไป

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เข้าถึงเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2559 เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_3R.htm

ความรู้เรื่องการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ (Reduce Reuse and Recycle: 3Rs)

ท่านทราบหรือไม่ว่า ในปี 2550 มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในประเทศไทยสูงถึงประมาณ 14.72 ล้านตันหรือประมาณ 40,332 ตันต่อวัน* แต่มีการคัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ โดยการนำไปใช้ซ้ำ ขายให้ชาเลนั ร้านรับซื้อของเก่า เพื่อส่งไปแปรรูปยังโรงงานต่างๆ ประมาณ 3.25 ล้านตัน หรือประมาณร้อยละ 22 เท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นปริมาณที่น้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น



ภาพที่ 9 ภาพ ปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในประเทศไทยในปี 2550

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เข้าถึงเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2559 เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_3R.htm

ขยะมูลฝอยไปอยู่ที่ไหน

การกำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับภาระนำไปกำจัดโดยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลซึ่งมีเพียงร้อยละ 36 เท่านั้น* ส่วนที่เหลือมีการเทกองกลางแจ้งซึ่งจะส่งผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยของประชาชนในบริเวณใกล้เคียง¹⁹

2.2.2 การรีไซเคิลและรีユส

จากปัญหาดังกล่าวแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ก่อให้เกิดปริมาณขยะให้น้อยลง จึงมีการนำแนวทางการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ (Reduce Reuse and Recycle: 3Rs) มาประยุกต์ใช้ โดยใช้วิธีการลดการใช้วัสดุ/ผลิตภัณฑ์เพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (Reduce) มีการนำวัสดุ/ผลิตภัณฑ์ที่ยังสามารถใช้งานได้กลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และนำเศษวัสดุ/ผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้วมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) โดยมีตัวอย่างและวิธีต่างๆ ดังนี้ (กรมควบคุมมลพิษ. รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2550. กรุงเทพมหานคร: 2551.)

1.ลดการใช้ (Reduce)

ก. ปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะ (Refuse)

ปฏิเสธการใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย รวมทั้งขยะที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น กล่องโฟม ถุงพลาสติก หรือขยะมีพิษอื่น ๆ

หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น

หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียว หรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานต่ำ

ไม่สนับสนุนร้านค้าที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย และไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว

กรณีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ประจำบ้านที่ใช้เป็นประจำ เช่น สบู่ ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน ให้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุใหญ่กว่า เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของผลิตภัณฑ์

ลดหรืองดการบริโภคที่ฟุ่มเฟือย โดยเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ

¹⁹ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, ขยะมูลฝอยและการใช้ประโยชน์ เข้าถึงเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2559 เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_3R.htm

ลดการใช้งาน บริโภคแบบพอเพียง ละเว้นของฟุ่มเฟือย
เพียงเท่านี้ท่านก็มีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะได้แล้ว

ข. เลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์สู่ผู้ผลิตได้ (Return)

1. เลือกซื้อสินค้าหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำ-คืนเงิน เช่น ขวดเครื่องดื่มประเภทต่าง ๆ
2. เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับไปรีไซเคิลได้ หรือมีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิล เช่น ถุงช้อปปิ้ง โปสการ์ด
3. เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์ หลังจากการบริโภคของประชาชน

เลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนกลับแก่ผู้ผลิต
เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นหนึ่งในแนวทางเพื่อลดปริมาณขยะ

2. ใช้ซ้ำ (Reuse)

ใช้ซ้ำ เป็นหนึ่งในแนวทางการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า การใช้ซ้ำเป็นการที่เรา นำสิ่งต่างๆ ที่ใช้งานไปแล้ว และยังสามารถใช้งานได้ กลับมาใช้ใหม่ เป็นการลดการใช้ทรัพยากรใหม่ รวมทั้งเป็นการลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นอีกด้วย ตัวอย่างของการใช้ซ้ำ ก็เช่น

- ก. เลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมาให้ใช้ได้มากกว่า 1 ครั้ง เช่น แบตเตอรี่ประจุไฟฟ้าใหม่ได้
- ข. ซ่อมแซมเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ (Repair) ให้สามารถใช้งานต่อไปได้อีก
- ค. บำรุงรักษาเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ ให้สามารถใช้งานได้คงทนและยาวนานขึ้น
- ง. นำบรรจุภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้อื่นๆ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น การใช้ซ้ำถุงพลาสติก ถุงผ้า ถุงกระดาษ และกล่องกระดาษ การใช้ซ้ำขวดน้ำดื่ม เข็ยอกนม และกล่องใส่ขนม
- จ. ยืม เช่า หรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้อยู่ครั้งร่วมกัน เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร
- ฉ. บริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องมือใช้สอยอื่นๆ
- ช. นำสิ่งของมาดัดแปลงให้ใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น การนำยางรถยนต์มาทำเก้าอี้ การนำขวดพลาสติกมาดัดแปลงเป็นที่ใส่ของ แจกัน การนำเศษผ้ามาทำเปลงนอน เป็นต้น
- ซ. ใช้ซ้ำวัสดุสำนักงาน เช่น การใช้กระดาษทั้งสองหน้า เป็นต้น

การใช้ซ้ำนอกจากจะช่วยลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัดแล้ว
ยังช่วยให้เราประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าที่คิด

3.รีไซเคิล (Recycle)

รีไซเคิล เป็นการนำวัสดุต่างๆ อย่างเช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม ฯลฯ มาแปรรูปโดยกรรมวิธีต่างๆ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งนอกจากจะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยแล้ว ยังเป็นการลดการใช้พลังงานและลดมลพิษที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราสามารถทำได้โดย

ก. คัดแยกขยะรีไซเคิลแต่ละประเภท ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ/อโลหะ เพื่อให้
ง่ายต่อการนำไปรีไซเคิล

ข. นำไปขาย/บริจาค/นำเข้าร้านค้าขยะ/กิจกรรมขยะแลกไข่ เพื่อเข้าสู่วงจรของการนำ
กลับไปรีไซเคิล²⁰

การแยกขยะรีไซเคิลแต่ละประเภทอย่างชัดเจน
ช่วยให้สามารถนำไปขายได้ราคาดีขึ้นกว่าปกติ

การ recycle หรือการแปลงสภาพ เช่น การนำพลาสติกมาผ่านการบดและหลอมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นอีกทางหนึ่งในการช่วยลดการใช้ทรัพยากรและพลังงาน ในภาพรวมนั้น การ recycle ใช้พลังงานเพียง 1 ใน 4 ของพลังงานที่ต้องใช้ในการผลิตสินค้าจากวัตถุดิบตามเดิม (virgin resources) ซึ่งอาจทำให้เราสบายใจที่จะโยนขวดน้ำพลาสติกลงถังขยะ recycle เพื่อรอให้รถขนขยะมาเก็บและส่งเข้าโรงงาน การ recycle ใช้พลังงานมากกว่าที่คิดหลายเท่า

โดยเมื่อพูดถึงการ recycle หลายคนอาจนึกถึงแต่เพียงพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ขับเคลื่อนเครื่องจักรเท่านั้น แต่แท้จริงแล้ว กระบวนการ recycle นั้นเริ่มตั้งแต่เราทิ้งขวดน้ำลงในถังขยะ จากนั้นจะมีการขนส่งซึ่งต้องใช้พลังงานเชื้อเพลิงในการขับเคลื่อนรถและในอีกหลายขั้นตอน กว่าขวดน้ำที่เราทิ้งจะถูกนำไป recycle จนได้วัตถุดิบและเข้าสู่กระบวนการผลิต จนกลายเป็นของใช้อีกครั้งยกตัวอย่างเช่น การ recycle ขวดน้ำพลาสติกที่เริ่มจากรถขนขยะทำการขนส่งเข้าสู่โรงขยะ

²⁰ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, ขยะมูลฝอยและการใช้ประโยชน์, เข้าถึงเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2559 เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_3R.htm

ขวดน้ำพลาสติกจากหลาย ๆ แหล่งจะถูกรวบรวมและขนส่งต่อไปยังโรงงานที่รับซื้อ ซึ่งในบางกรณี ขวดน้ำพลาสติกเหล่านี้อาจถูกส่งออกข้ามไปยังอีกประเทศ จากนั้นขวดน้ำพลาสติกจะถูกแปรรูปเป็น เมล็ดพลาสติก และต้องขนส่ง ไปยังโรงงานผู้ผลิตสินค้า และท้ายที่สุด สินค้าที่ผลิตจากเมล็ด พลาสติก recycle นั้นจะถูกส่งต่อไปยังตัวแทนจำหน่าย หรือร้านค้าต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าการขนส่ง ทั้งหมดใช้พลังงานมากมาย

การ reuse คือการนำของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สำคัญนอกเหนือจากการพยายามใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้คุ้มค่าที่สุดที่สุด เพื่อลดความจำเป็นในการใช้ ทรัพยากรใหม่ลงและยังเป็นการลดปัญหาการทำลายขยะด้วยวิธีต่าง ๆ ด้วย เช่น การเผา การฝัง กลบ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก และที่สำคัญ การ reuse แทบไม่ต้องใช้ พลังงานในการแปรรูปเลย ดังนั้น เราจึงควรให้ความสำคัญและเลือกใช้วิธีการจัดการกับขยะ ด้วยการ reuse ก่อนการrecycle เพราะเป็นสิ่งที่เราทุกคนสามารถมีส่วนร่วมทำได้ทันที²¹

การใช้ซ้ำ (reuse) เป็นการใช้วัสดุผลิตภัณฑ์หรือ บรรจุภัณฑ์นั้นอีกครั้งหนึ่งในหน้าที่การใช้งานเดิมหลังจากที่ได้มีการใช้จนหมดอายุหรือหมดสินค้าที่บรรจุแล้ว ในบางกรณีผลิตภัณฑ์ที่หมดอายุ ใช้งาน ต้องเอามาผลิตซ้ำเพื่อนำกลับไปใช้ซ้ำในหน้าที่เดิม กิจกรรมของการใช้ซ้ำมีขั้นตอนการเริ่ม ตั้งแต่การเก็บรวบรวมการถอดประกอบ งานขายชิ้นส่วนที่ยังใช้งานได้หรือการใช้วัสดุหรือชิ้นส่วนซ้ำ หลังจากหมดอายุใช้งานครั้งแรกแล้ว การนำขวดแก้วใช้แล้วมาใช้ซ้ำเป็นตัวอย่างที่ดี ของการใช้ซ้ำ โดยตรงและสามารถใช้งานได้หลายครั้งผลิตภัณฑ์ที่หมดอายุใช้งานแล้วอาจจะถูกซ่อมแซม ทำความ สะอาดหรือปรับปรุงให้ใช้ประโยชน์ใหม่อีกครั้ง โดยอาจจะนำกลับไปใช้ซ้ำในหน้าที่เดิมหรือหน้าที่ใหม่ ที่ลดภาระการใช้งานลง

การผลิตซ้ำ (remanufacturing) เป็นกระบวนการที่มีการถอดประกอบ ซ่อมแซมชิ้นส่วนที่ สึกหรือทำความสะอาดชิ้นส่วนที่ใช้ซ้ำใหม่ได้และเปลี่ยนชิ้นส่วนที่จำเป็น และประกอบกลับไปเป็น ผลิตภัณฑ์เดิมเพื่อทดสอบการใช้งานเหมือนกับสภาพใหม่ กระบวนการผลิตซ้ำเช่นนี้เป็นกระบวนการ ที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าการผลิตจากวัตถุดิบใหม่ทั้งหมด และเป็นกระบวนการที่ลดผลกระทบ สิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรได้มาก ตัวอย่างเช่น การผลิตซ้ำตัวหมึกสำหรับเครื่องพิมพ์ เลเซอร์โดยใช้ตัวหมึกที่ใช้พิมพ์หมดแล้วที่มีต้นทุนต่ำกว่าการผลิตจากวัสดุใหม่ทั้งหมดประมาณ ร้อยละ 40 การผลิตซ้ำเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ดังกล่าวจะเป็นไปได้ในเชิงพาณิชย์ก็ต่อเมื่อปริมาณ

²¹ สิงห์ อินทรชูโต, reuse, The art of reclaim, (กรุงเทพฯ : บริษัท พงษ์วารินการพิมพ์, 2552), 12-13.

ผลิตภัณฑ์เก่าใช้แล้วที่จะนำมาผลิตซ้ำมีจำนวนมากมีช่องทางการจำหน่ายให้ผู้ใช้นำไปใช้ งาน แพร่หลาย มีค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวม ไม่สูงมากนัก และมีปริมาณการเก็บสะสมเอาไว้มากพอ

การใช้ซ้ำและการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตซ้ำเป็นการยืดอายุใช้งานของผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่มีการใช้พลังงานและต้นทุนค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการเก็บกลับคืน ภาพผลิตภัณฑ์นำมาคัดแยกและปรับปรุงคุณภาพวัสดุเพื่อนำมาใช้ใหม่ (recycling) ที่ต้องมีการถอดประกอบ บดย่อยลดขนาดซากผลิตภัณฑ์และคัดแยก ปรับปรุงคุณภาพวัสดุให้มีความบริสุทธิ์มากพอที่จะนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในกระบวนการ ผลิตใหม่ ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ที่ประกอบด้วยชิ้นส่วนที่เป็นโลหะหรือวัสดุที่คงรูป มาสาด น้ำขึ้นส่วนมาใช้ผลิตซ้ำหลังจากการใช้ครั้งแรกเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร ตลับหมึก พิมพ์ ชิ้นส่วนรถยนต์ ยางรถยนต์ และคอมเพรสเซอร์ ตู้เย็น เป็นต้น ผลิตภัณฑ์บางชนิดมีชิ้นส่วนที่สามารถใช้ในการผลิตซ้ำได้มากขึ้นเนื่องจากการออกแบบที่เอื้อต่อการผลิตซ้ำตั้งแต่ต้น เช่น เครื่องถ่ายเอกสารของบางบริษัทที่รายงานว่ามีส่วนมากกว่าร้อยละ 90 ที่สามารถนำมาผลิตซ้ำได้อีกถ้ามีการถอดประกอบแยกชิ้นส่วนที่เหมาะสม เช่นเดียวกับเครื่องจักรกลหนักที่ใช้ในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ แครเตอร์ฟิลลาร์ (Caterpillar) ที่ผู้ผลิตได้มีการนำรถบรรทุกและรถขุดมาผลิตซ้ำอีก 1 หรือ 2 ครั้งแนะนำเครื่องยนต์ เครื่องถ่ายทอตกำลังและอุปกรณ์ไฮดรอลิกมาผลิตซ้ำ 3 หรือ 4 ครั้งเพื่อยืดอายุการใช้งานให้มากขึ้น ความต้องการและกำลังซื้อของผู้บริโภคก็เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในการกระตุ้นให้มีการผลิตซ้ำ เช่น ในกรณีของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่มักจะมีความโน้มที่ ต้องการเป็นเจ้าของอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีล่าสุด ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่รวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่ถือเป็นความทันสมัยทำให้อัตราการเปลี่ยนแปลงและทิ้งผลิตภัณฑ์ที่ตกุ่นไม่ต้องการใช้แล้วสูงจึงลดความต้องการใน การผลิตซ้ำที่นำมาผลิตซ้ำ เป็นต้น²²

การใช้ชีวิตในสังคมคนเมือง มีการบริโภคอาหารสำเร็จรูปที่ให้ความสะดวกสบายและประหยัดเวลา ไม่ว่าจะเป็อาหารหรือเครื่องดื่ม หรือจะเป็นข้าวของเครื่องใช้ในการอุปโภคบริโภค ส่วนใหญ่เป็นภาชนะพลาสติกทั้งสิ้น ความเป็นอยู่ของมนุษย์ ถูกเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรมการผลิตไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมกลายเป็นสังคมที่มีค่านิยมในการใช้พลาสติก กลายเป็นตัวช่วยอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิต ปริมาณการใช้ทรัพยากรก็เพิ่มตามจำนวนประชากรและการครองชีพผลกระทบที่ตามมาคือความเสื่อมโทรมทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเก็บรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไว้เพื่อความสมดุลก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตและส่วนรวมในสังคม อีกทั้งคุณภาพที่ยั่งยืนของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย ทำให้สิ่งสำคัญในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าต้องพึงพากระบวนการรีไซเคิลหรือการนำ

²² ชวัญชัย ลีเผ่าพันธ์, การเก็บกลับคืนทรัพยากรและการนำกลับมาใช้ใหม่ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 64-65.

กลับมาใหม่ ที่เห็นได้ชัดมากที่สุดและทุกคนสามารถทำได้ คือ สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ งานออกแบบผลิตภัณฑ์และงานศิลปกรรม เป็นต้น

การรีไซเคิลเป็นกระแสที่นิยมอย่างมากในสังคมปัจจุบันนี้ เพราะคนเริ่มตระหนักเรื่องรีไซเคิลเพื่อลดขยะที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน และเกิดเป็นผลงานการรีไซเคิลในศาสตร์หลายๆด้าน และงานศิลปกรรมก็เป็นส่วนหนึ่งที่สร้างผลงานเชิงอนุรักษ์ เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์รักษ์โลกหรือการสร้างงานศิลปะจากวัสดุเหลือใช้ ที่สามารถสร้างเป็นแรงบันดาลใจให้กับทุกคนเป็นอย่างดี ศิลปะจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างองค์ประกอบและความงามให้สมบูรณ์

2.2.3 อิทธิพลทางรูปทรงดอกเห็ดในธรรมชาติ

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ จำเป็นต้องศึกษาหาแนวทางในการสร้างรูปทรงของชิ้นงาน ซึ่งรูปทรงที่จะศึกษานี้ได้รับแรงบันดาลใจมาจากรูปทรงดอกเห็ดในธรรมชาติและการเพาะปลูก จึงได้ลักษณะรูปทรงที่ศึกษา ดังนี้

เห็ดแครง



ภาพที่ 10 ภาพ เห็ดแครง

ที่มา : ศูนย์การเรียนรู้บ้านเห็ด อุตรดิตถ์ เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559 เข้าถึงได้จาก :

http://banhed3380.blogspot.com/p/blog-page_149.html

เห็ดขอน



ภาพที่ 11 ภาพ เห็ดขอน

ที่มา : ศูนย์การเรียนรู้บ้านเห็ด อุดรดิตถ์ เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559 เข้าถึงได้จาก :
<http://banhed3380.blogspot.com/p/polychrous-lev.html>

เห็ดร่างแห



ภาพที่ 12 ภาพ เห็ดร่างแห

ที่มา : Sombat Nirund เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559 เข้าถึงได้จาก :
<http://banhed435.blogspot.com/>

เห็ดนางฟ้าภูฐาน



ภาพที่ 13 ภาพ เห็ดนางฟ้าภูฐาน

ที่มา : ข้อมูลสายพันธุ์เห็ดตุง เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559

เข้าถึงได้จาก : <http://www.ofriendsfarm.com/medium.php>

Schizophyllum commune



ภาพที่ 14 ภาพ Schizophyllum commune

ที่มา : catdumb เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559

เข้าถึงได้จาก : <http://www.catdumb.com/mushrooms-777/>

Favolaschia calocera

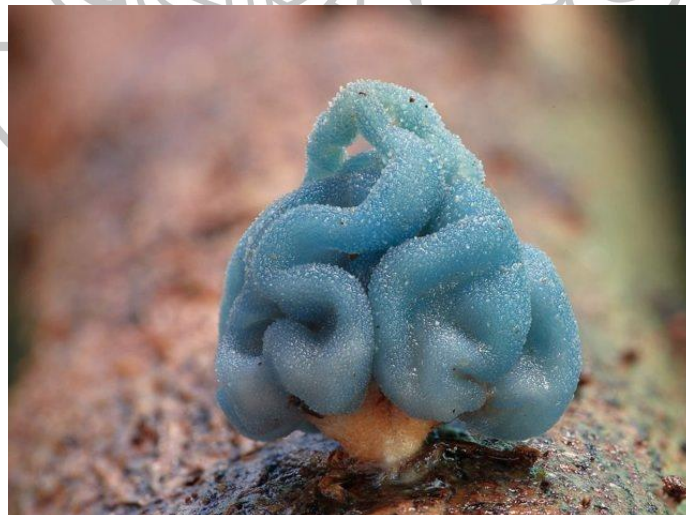


ภาพที่ 15 ภาพ Favolaschia calocera

ที่มา : catdumb เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559

เข้าถึงได้จาก : <http://www.catdumb.com/mushrooms-777/>

Leratiomyces



ภาพที่ 16 ภาพ Leratiomyces

ที่มา : catdumb เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559

เข้าถึงได้จาก : <http://www.catdumb.com/mushrooms-777/>

Crepidotus



ภาพที่ 17 ภาพ Crepidotus

ที่มา : catdumb เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559

เข้าถึงได้จาก : <http://www.catdumb.com/mushrooms-777/>

Panus fasciatus



ภาพที่ 18 ภาพ Panus fasciatus

ที่มา : catdumb เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559

เข้าถึงได้จาก : <http://www.catdumb.com/mushrooms-777/>

Cyathus striatus



ภาพที่ 19 ภาพ *Cyathus striatus*

ที่มา : catdumb เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559

เข้าถึงได้จาก : <http://www.catdumb.com/mushrooms-777/>

Coprinus comatus



ภาพที่ 20 ภาพ *Coprinus comatus*

ที่มา : catdumb เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559

เข้าถึงได้จาก : <http://www.catdumb.com/mushrooms-777/>

Hairy mycena

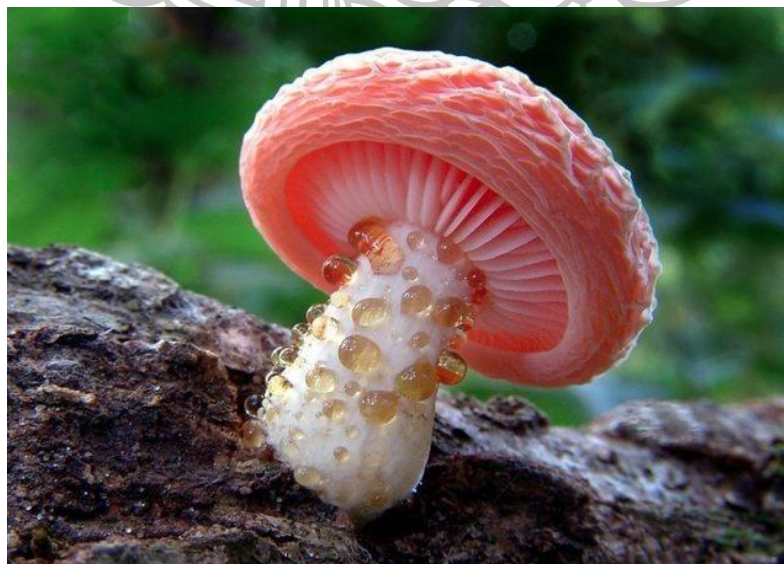


ภาพที่ 21 ภาพ Hairy mycena

ที่มา : catdumb เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559

เข้าถึงได้จาก : <http://www.catdumb.com/mushrooms-777/>

Rhodotus palmatus



ภาพที่ 22 ภาพ Rhodotus palmatus

ที่มา : catdumb เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559

เข้าถึงได้จาก : <http://www.catdumb.com/mushrooms-777/>

2.2.4 ความหมายของศิลปะ

ศิลปกรรมเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับมนุษย์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติความเชื่อชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมมนุษย์นับแต่ดึกดำบรรพ์ เมื่อเริ่มมีวัฒนธรรมมา จนถึงปัจจุบัน คำนิยามจำกัดความหมายของศิลปะได้ปรากฏขึ้นอย่างมากมาย จากความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้นการนิยามความหมายของศิลปะจึงนิยามตามขอบเขตของการรับรู้ทั้ง 3 แหล่ง ดังนี้

ก. นิยามจากการรับรู้จากแหล่งธรรมชาติ

ศิลปะคือการเลียนแบบธรรมชาติ

ศิลปะคือการถ่ายทอดโลกภายนอกเป็นรูปแบบที่มองเห็น

ศิลปะคือการสร้างสรรค์ความงามจากธรรมชาติ

ข. นิยามการรับรู้จากแหล่งสังคม

ศิลปะคือสื่อกลางของสังคมในรูปแบบของภาษาที่ใช้ส่วนประกอบทางศิลปะ

ศิลปะคือการตกแต่งให้งดงามและสร้างภาพลวงตามความเชื่อของสังคม

ศิลปะพื้นเอกลักษณ์การแสดงความจริงใจก้าวหน้าหรือความเสื่อมของสังคม

ค. นิยามการรับรู้จากแหล่งบุคคล

ศิลปะคือการแสดงออกของศิลปินผู้ยิ่งใหญ่ที่มีบทบาทมากในสังคม

ศิลปะคือการแสดงออกเป็นรูปแบบมองเห็นได้ตามความต้องการของผู้สร้าง

ศิลปะคือการแสดงออกอย่างเสรี

จากคำนิยามของศิลปะข้างต้นพอที่สรุปได้ว่า

ศิลปะ คือ ผลงานของมนุษย์ที่เกิดจากความคิด และการสร้างสรรค์ขึ้นในรูปแบบและลักษณะต่างๆ โดยแสดงออกทางด้านทักษะ กระบวนการสุนทรียภาพ ความรู้สึกประทับใจ สะเทือนอารมณ์ และรสนิยมของแต่ละคนที่ปรากฏให้เห็นในสังคม²³

ศิลปะเป็นคำที่มีความหมายทั้งกว้างและจำเพาะเจาะจง ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่ทัศนะของนักปราชญ์แต่ละคน แต่ละสมัย ที่จะกำหนดแนวความคิดของศิลปะให้แตกต่างกันออกไปหรือแล้วแต่ว่าจะมีใครนำคำว่าศิลปะนี้ไปใช้ในแวดวงที่กว้างหรือจำกัดอย่างไร

ความหมายของศิลปะตามทัศนคติของนักปรัชญา นักปราชญ์ในแต่ละยุคแต่ละสมัย ต่างก็ในทัศนะเกี่ยวกับความหมายของศิลปะของตนแตกต่างกันไป จนดูราวกับว่าศิลปะนั้นเป็นสิ่งที่เราไม่อาจ

²³ สมภพ จงจิตต์โพธา, องค์ประกอบศิลป์ (กรุงเทพฯ : วาดศิลป์, 2554), 6.

จับความหมายที่แท้จริงได้แต่ถ้าจะพิจารณาทัศนะของนักปราชญ์แต่ละคนอย่างถี่ถ้วนแล้ว จะพบว่า ศิลปะเป็นเกือบทุกสิ่งทุกอย่างที่ทุกคนกล่าวไว้แล้ว โดยคนหนึ่งก็เห็นความเห็นของตนหนักไปให้ถึงอีกคนหนึ่ง ก็เน้นไปอีกหน้าหนึ่ง เป็นการมองของสิ่งเดียวกันในแง่มุมที่ต่างกัน²⁴

เพลโต (Plato) นักปราชญ์ชาวกรีก มีความเห็นว่า ศิลปะคือการเลียนแบบธรรมชาติถือว่าเป็นการทำซ้ำในรูปแบบลักษณะของสิ่งที่มีอยู่แล้ว ไม่มีความจริงอะไรในศิลปะ ในทัศนะของเพลโต ความจริงคือ รูปความคิด (Idea) รูปลักษณะที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสนั้นเป็นเพียงเริ่มแรกของความจริง สุนัขที่เห็นอยู่ทั่วไปเป็นเพียงสิ่งที่ใกล้เคียงกับความเป็นสุนัขเท่านั้น สุนัขที่แท้จริงต้องเป็นสุนัขในอุดมคติ (Idea) เช่นเดียวกับความเป็นมนุษย์คือความจริงของรถทั่วไป ความจริงที่แท้จริงก็เป็นความงามที่ไม่มีอยู่ในของสวยงามใด ๆ เป็นความงามในอุดมคติ

อริสโตเติล (Aristotle) นักปรัชญาชาวกรีก ศิษย์ของเพลโต ได้ที่ขยายศาสนาศาสตร์แบบในศิลปะของเพลโตว่า ศิลปินอาจเลียนแบบรูปทรง (Form) ที่เป็นกลางทั่ว ๆ ไปเพื่อแสดงแก่นสารที่มีอยู่ในสิ่งต่างต่างมากมายว่าจะเลียนแบบลักษณะเฉพาะทางกายภาพของสิ่งนั้น ศิลปินแสดงรูปทรง แต่ไม่ได้แสดงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ศิลปินมองทะลุเข้าไปถึงลักษณะเฉพาะของสิ่ง เพื่อแสดงรูปทรงของสิ่งนั้น จิตรกรจัดแสดงบุคลิกภาพและอุปนิสัยของผู้ที่หนึ่งเป็นแบบออกมาในงานมากกว่าจัดแสดงรูปลักษณะภายนอกของแปลกที่ปรากฏแก่ตาในขณะนั้น และในทำนองเดียวกัน ศิลปินทั้งหลายต่างพยายามค้นหารูปทรงที่เป็นแก่นแท้ของสิ่งต่าง ๆ เช่น สิ่งโต ม้า หรือแม้แต่ แก้ว อี ร่องเท้า หรือสภาพทางสังคม หรือกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ รูปทรง คือ พื้นฐานของความจริงที่ต่างจากความ เป็นลักษณะส่วนตัวโดยเฉพาะของสิ่งต่าง ๆ รูปทรงของมนุษย์ คือ ความจริงที่ต่างจากรูปลักษณะของนายดาบ นายชว แต่ศิลปินก็จำต้องเลียนแบบจากนายดาบ นายชว เพื่อที่จะได้รูปทรงที่เป็นแก่นหรือความจริงของมนุษย์ ศิลปะจึงไม่มีการเลียนแบบธรรมชาติโดยตรง แต่เป็นตัวแทนหรือการแสดงออกของความจริงในธรรมชาติ²⁵

ความงามเป็นเรื่องของคุณค่า (Value) เป็นคุณค่าทางสุนทรียะ ต่างจากคุณค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับค่าหรือราคาของวัตถุ คุณค่าของความงามใกล้เคียงกับคุณค่าทางศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องของความดี

²⁴ ชะลูด นิ่มเสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2553), 4

²⁵ เรื่องเดียวกัน, 9-10.

ฝ่ายจิตวิสัยมีความเห็นว่า ความงามเริ่มขึ้นที่ใจ ไม่ได้เริ่มจากวัตถุ หรือเป็นคุณลักษณะของวัตถุใด ๆ และไม่อาจจะวัดได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ความงามเกิดขึ้นด้วยอารมณ์มิใช่ด้วยเหตุผลความคิด หรือข้อเท็จจริง ถ้าไม่มีอารมณ์เราจะสัมผัสถึงความงาม ไม่ได้คนที่สัมผัสต่อเหตุผลหรือฟังถึงไปที่คุณค่าทางวัตถุจะไม่เห็นความงาม คนที่มีอารมณ์ละเอียดอ่อนไหวจะรับความงามได้ง่าย และรับได้มาก

ความงามให้ความยินดี ให้ความพอใจได้ทันทีโดยไม่มีเหตุผล ความยินดีงานเกิดขึ้นโดยไม่มี การบังคับ เป็นความสุขที่ได้เปล่าสำหรับคนที่ตามองเห็นความงาม ความงามนั้นเกี่ยวข้องกับวัตถุก็จริง แต่ไม่ได้เริ่มที่วัตถุ มันเริ่มที่อารมณ์ของคน ความงามจึงเป็นอารมณ์ เป็นสุนทรีย เมื่อเราพูดว่า วัตถุชิ้นนี้งามที่จริงก็คือ วัตถุชิ้นนี้ให้อารมณ์ทางความงามหรือให้สุนทรียแก่เรา ถ้าเปรียบเทียบความงามกับความสุขที่เกิดจากความรัก ความสุขมิได้เกิดจากตัวคนรัก แต่เกิดจากอารมณ์ของผู้ที่ตกอยู่ในความรักนั่นเอง

ความงามเป็นแนว ความคิดที่ยากที่สุด มีการโต้เถียงขัดแย้งกันตลอดมา พวกที่เป็นฝ่ายวัตถุวิสัยเห็นว่า ความงามอยู่ที่ตัววัตถุ แต่พวกที่เป็นฝ่ายจิตวิสัยก็มีความเห็นว่าความงามอยู่ที่ตัวผู้ดูเพลโตมีแนวความคิดว่า ความงามเป็นสิ่งที่สูงสุด เป็นอมตะ ความงามที่แสดงด้วยวัตถุเป็นความงามที่ไม่สมบูรณ์ เป็นเพียงเงาของความงาม ความงามที่แท้จริงจะมีอยู่ในอุดมคติเท่านั้น นอกจากนี้ความงามยังมีคุณสมบัติพร้อมกับความจริงและความดีอีกด้วย ทั้งนี้เพราะความงาม ความดี ความจริง ล้วนเป็นเรื่องของคุณค่าที่นำความสุขมาสู่ผู้ที่เห็นคุณค่าได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะความดีกับความงามนั้น จะมีความหมายพ้องกันมากที่สุด จนเรามักจะนำมาใช้ควบกัน เป็น ความดีงาม

แต่แนวความคิดเกี่ยวกับความงามคอมพิวเตอร์เป็นเพียงความเชื่อ เป็นอุดมคติมากเกินไปที่ไม่อาจนำมาใช้ในชีวิตจริงได้ เราไม่มีโอกาสได้พบเห็นความงามแบบนั้น ที่จริงแล้ว ความงามสูงสุดหรือความงามที่เป็นพิชนั้นไม่มีในโลก จะมีก็แต่มีความนึกคิด ไม่สามารถแสดงตัวให้ผู้อื่นเห็นได้ ความงามจะปรากฏขึ้นในอารมณ์ด้วยตัวเอง โดยไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากระตุ้น ไม่ได้ ความงามเป็นนามธรรมจำเป็นต้องมีวัตถุหรือรูปทรงมาเป็นสื่อและสื่อ เหล่านั้นจะกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางความงามแตกต่างกันตามค่านิยมของบุคคลที่เป็นผู้รับ แม้เราอาจกล่าวได้ว่า วัตถุที่บางคนคิดว่ามีความงามอยู่ในตัวนั้น ที่แท้ก็เป็นเพียงสื่อให้คนที่มามีอารมณ์สำหรับความงามได้รับรู้คุณค่าของความงามเท่านั้น

ความงามโดยทั่วไปมีขอบเขตกว้างกว่าศิลปะ เพราะเรารู้สึกถึงความงามได้จากรูปทรงของธรรมชาติด้วยไม่เฉพาะแต่จากงานศิลปะเท่านั้น แต่ความงามก็ไม่ใช่ศิลปะ ความงามเป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของศิลปะเท่านั้น ความงามไม่ใช่ความสวย ความน่ารักน่าเอ็นดู หรือความ

ดึงดูดใจ คำจำกัดความของความงามจึงน่าจะอยู่ทางฝ่ายของคนดู ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่า “ความงามคือความรู้สึกหรืออารมณ์ที่ปลุกความพอใจระดับลึกที่อยู่ภายในตัวบุคคล”

ในศิลปะ ความงามเป็นพื้นฐานขั้นต้น งานศิลปะที่ดีจะให้ความพอใจในความงามแก่ผู้ดูในครั้งแรกและจะให้ความสะเทือนใจที่ที่ขยายกว้างขวางยิ่งขึ้นด้วยอารมณ์ทางสุนทรียภาพของงานศิลปะนั้นในขั้นต่อไปหรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า งานศิลปะที่ดีจะให้ความพอใจจากการประสานความสัมพันธ์กันในรูปทรงเป็นประการแรก ถ้าปราศจากหาสมบัติในข้อนี้เสียแล้วก็เท่ากับเป็นการปิดประตูเสียตั้งแต่ต้น คนดูไม่สามารถที่จะค้นคว้าความหมายที่อาจมีอยู่ภายในงานนั้นได้ต่อไป

บางตำรา แยกความงามในศิลปะออกเป็น 2 ประเภท คือ ความงามทางกาย (Physical Beauty) ซึ่งได้แก่ ความงามของรูปทรงที่กำหนดด้วยเรื่องราวหรือที่เกิดจากการประสานกันของทัศนธาตุ และความงามทางใจ (Moral Beauty) ซึ่งได้แก่ความรู้สึกหรืออารมณ์ที่แสดงออก ในงานศิลปะขึ้นหนึ่งหนึ่งจึงมีความงามทั้งสองประเภทรวมกันอยู่ แต่จะเน้นหนักไปทางใดก็แล้วแต่ประเภทของงานและเจตนาของผู้สร้างสรรค์

ความงามในศิลปะ คือ ลักษณะส่วนตัวของศิลปิน เป็นอารมณ์สะเทือนใจของศิลปินที่แสดงออกในงานศิลปะ โดยอาจเป็นไปเพื่ออารมณ์ของความงามเอง หรือเป็นสื่อนำไปสู่อารมณ์สะเทือนใจในรูปแบบอื่น ๆ

ความงามของศิลปะเป็นการสร้างสรรค์ลวดลาย ๆ ไม่เกี่ยวข้องกับความงามของวัตถุในธรรมชาติเป็นความงามที่แสดงออกได้ใหม่ในสิ่งที่น่าเกลียด ข้อเรื่องที่ใช้สร้างงานมาร์ดน่าเกลียดแต่เมื่อเป็นงานศิลปะแล้วจะต้องมีสิ่งที่เรียกว่าความงาม หมายถึง อารมณ์ที่ศิลปินแสดงออกนั้นงาม สุนทรียศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยความงามที่ศิลปินแสดงออกในงานศิลปะข้อความที่ว่า “ศิลปะมิได้จำลองความงามแต่สร้างความงามขึ้น” นั้น ใช้กันมาตั้งแต่สมัยเรอเนสซองซ์ และยังใช้อยู่ได้จนถึงทุกวันนี้²⁶

ประเภทของศิลปะ

ประเภทของศิลปะมีการแบ่งประเภทที่หลากหลาย สามารถแบ่งได้ 2 แนวทางคือ แบ่งตามความมุ่งหมายของศิลปะและแบ่งตามลักษณะกลุ่มวิชา โดยรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของศิลปะแต่ละแนวทาง มีดังนี้

²⁶ ชะลูด นิ่มเสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2553), 11-14.

ก. แบ่งตามความมุ่งหมายของศิลปะ

วิจิตรศิลป์ (fine art) แต่เดิมเรียกว่าเป็นประณีตศิลป์ อันหมายถึง ผลงานศิลปะที่เน้นคุณค่าทางความงาม (Aesthetic Value) เป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองทางจิตใจมากกว่าประโยชน์ใช้สอย วิจิตรศิลป์ ประกอบด้วย ดุริยางค์ศิลป์ (Music) นาฏศิลป์ (Dance) สถาปัตยกรรม (Architecture) วรรณกรรม (Literature) ทัศนศิลป์ (Visual Art) ได้แก่ จิตรกรรม (Painting) ประติมากรรม (Sculpture) และภาพพิมพ์ (Printing)

ศิลปะประยุกต์หรือประยุกต์ศิลป์ (Applied Art) ชื่อผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ โดยใช้หลักสุนทรียศาสตร์ควบคู่ไปด้วย ศิลปะประยุกต์ประกอบด้วย มันทนศิลป์ (Decorative art) อุตสาหกรรมศิลป์ (Industrial art) พาณิชยศิลป์ (Commercial art) หัตถศิลป์ (Crafts) และการออกแบบต่าง ๆ (Design) เป็นต้น

ข. แบ่งตามลักษณะกลุ่มวิชาการ

การแบ่งประเภทของศิลปะแนวทางนี้มีเหตุผลจากในวงการศิลปะ มีการพัฒนารูปแบบการสร้างสรรคผลงานมากขึ้น จึงได้มีการจัดแบ่งประเภทศิลปะตามลักษณะกลุ่มวิชา โดยรวมลักษณะพื้นฐานวิชาที่คล้ายกันเข้าไว้ด้วยกันแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มทัศนศิลป์ กลุ่มศิลปะการแสดง กลุ่มวรรณกรรม และกลุ่มประยุกต์ศิลป์²⁷

ปัจจุบันมีผู้ให้ความสนใจศิลปะทัศนศิลป์มากขึ้น โดยเฉพาะงานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสมและภาพถ่าย มีทั้งที่นำผลงานศิลปะเหล่านี้ไปใช้ตกแต่งประดับอาคารสถานที่และเก็บสะสมไว้เป็นส่วนตัวหรือเก็บสะสมไว้ในลักษณะที่ถือเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่ง ค่านิยมเช่นนี้เป็นสิ่งดีช่วยให้วงการศิลปะเติบโตขึ้น²⁸ ศิลปะขึ้นพร้อมกับมนุษย์ มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ มีวัฒนธรรมตามยุคสมัยและมีการพัฒนาควบคู่กันไปในแต่ละยุคสมัยจนถึงปัจจุบันในประวัติศาสตร์มีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเสมอมา มีความขัดแย้งทางความคิดสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ จึงทำการพัฒนาผลงานศิลปะไม่ได้เรื่อย ๆ มาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน การพัฒนาศิลปะแต่ละยุคสมัยเกิดจากการสร้างสรรค์ศิลปะมีแนวคิดต่อสิ่งรับรู้ เกิดจินตนาการพร้อมประสบการณ์ทางอารมณ์และความรู้สึกทางประสาทสัมผัสทางตาและหู ทางหู คือเสียงดนตรีการอ่านกวีนิพนธ์และการร้องเพลง ส่วนทางตา คือการมองเห็นผลงานได้แก่จิตรกรรมประติมากรรมสถาปัตยกรรม ซึ่งเรียกว่าทัศนศิลป์ (visual arts) ดัง วิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวไว้ว่า ทัศนศิลป์ (visual art) ได้กลายเป็นหัวข้อสำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านศิลปกรรมวิจิตรศิลป์หรือ “Fine Art” ที่มองความ

²⁷ สมภพ จงจิตต์โพธา, **องค์ประกอบศิลป์** (กรุงเทพฯ : วาดศิลป์, 2554), 16.

²⁸ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, **ศิลปะกับชีวิต** (กรุงเทพฯ : บริษัท เอส พี เอฟ พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2542), 61.

ประณีตวิจิตรบรรจงและจิตวิญญาณเป็นตัวตั้ง ปรับเปลี่ยนไปสู่ทัศนศิลป์ หรือ “Visual Art” ที่ใช้การมองเห็น ใช้ปรากฏการณ์เรื่องหน้า สัมผัสได้ในเชิงประจักษ์นิยม หรือศิลปะกึ่งระวางเนื้อที่ (Plastic art) ศิลปะสามมิติที่กึ่งระวางเนื้อที่ในอากาศอย่างเป็นจริง และศิลปะสองมิติที่กึ่งระวางเนื้อที่อย่างเสมือน (Visuak dimensions)²⁹

2.2.4 อิทธิพลจากศิลปะสื่อผสม

ความเป็นมา

การสร้างสรรคความคิดทางทัศนศิลป์ บุคคลในวงการศิลปะสรรหาค้นคิด รูปทรงที่มีสาระต่อจุดหมายการปฏิบัติผลงาน เพื่อจัดกระบวนการผลิตให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่ๆ จะเป็นรูปทรงอิสระหรือลักษณะเฉพาะตัวมีความเป็นต้นแบบและมีความเป็นเอกภาพ การสร้างสรรคตามทัศนะของศิลปินหรือผู้สร้างสรรคผลงานศิลปะจึงไม่ใชการลอกเลียนแบบ ไม่ว่าจะลอกเลียนธรรมชาติจากมนุษย์สร้างขึ้น การสร้างความคิดสร้างสรรค์ตามวัตถุประสงค์ ความสนใจ และมุมมองของตัวเองกันอย่างหลากหลาย บางกลุ่มจะมองความคิดสร้างสรรค์ในลักษณะกระบวนการของการคิด หรือจะมองความคิดสร้างสรรค์ในลักษณะผลผลิต การมองความคิดสร้างสรรค์ในลักษณะเรื่องราววิธีการ และสิ่งต่างๆ ให้เป็นรูปแบบใหม่ เป็นแนวทางเพื่อสร้างสรรคสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาเป็นปรากฏการณ์ใหม่ โดยไม่ซ้ำกับปรากฏการณ์เดิมที่มีอยู่

เรายอมรับกันว่า สื่อประสม (Mixed Media) เป็นทัศนศิลป์ เป็นจากการสร้างสรรคของมนุษย์ที่ใช้วัสดุต่างชนิดกันมาเป็นส่วนประกอบและทำให้เกิดเป็นศิลปกรรมแขนงนี้ สื่อประสมเป็นผลงานศิลปะโดยนำสื่อวัสดุแต่ละชนิดมาผสมผสานบนระนาบทำให้เป็นผลงานศิลปะมองเห็นและสัมผัสได้ทางตาอย่างเหมาะสม และผสมผสานกันอย่างกลมกลืนลักษณะ 2 มิติ หรือ 3 มิติ เช่น สื่อวาดเส้นกับสีน้ำ สื่อสืออะคริลิกกับวัสดุปะติด สื่อสีฝุ่นกับสืออะคริลิก สื่อสีน้ำมันกับการวาดเส้น และวัสดุปะติด สื่อวัสดุปะติดกับวัสดุสำเร็จรูป ฯลฯ

สื่อประสมเป็นผลงานการนำสื่อและกลวิธีหรือเทคนิคมาประกอบรวมกันหลายประเภท เข้าไปรวมกันอยู่ด้วยกันในผลงานศิลปะตามเรื่องราวของผู้สร้างสรรคผลงาน เป็นทัศนศิลป์ที่มีรูปแบบ 2 มิติ 3 มิติ ผลงานนั้นจัดอยู่ในสาขาใดเช่น ผลงานสาขาจิตรกรรมเป็น 2 มิติ (กว้าง ยาว) สาขาประติมากรรมเป็น 3 มิติ (กว้าง ยาว สูง) อาจจะมี สี แสง เสียง ประกอบเป็นผลงานแล้วแต่ศิลปินจะคิดสร้างสรรค์ บางผลงานศิลปินอาจจะมึงานบางชิ้น ซึ่งมีสื่อต่างๆ มาประสมกันในลักษณะที่ไม่อาจแยกออกได้ว่าสื่อใดเด่นกว่า ตามเจตนาของศิลปินที่เป็นไปเช่นนั้น เรียกศิลปะชิ้นนั้นว่า ศิลปะสื่อประสม (Mixed Media Art)

²⁹ เกษม ก้อนทอง, ศิลปะสื่อประสม (กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, 2549), 25.

ชลูด นิมเสมอ กล่าวเรื่องสื่อประสมว่า สื่อประสมเป็นผลงานนำสื่อและกลวิธีหรือเทคนิคมา ประกอบกันหลายประเภท เข้าไปรวมกันอยู่ด้วยกันในผลงานศิลปะ เรื่องราวแล้วแต่ผู้สร้างสรรค์ ผลงานเฉพาะตน จะเป็นทัศนศิลป์ที่มีรูปแบบ 2 มิติ 3 มิติ ถึงแม้ศิลปินจะแสดงออกด้วยสื่อหลายๆ อย่างก็ตาม แต่โดยทั่วไปแล้ว จะมีสื่อหนึ่งเป็นประธาน เป็นโครงสร้างสำคัญในงานนั้น และอื่นๆ จะเป็นส่วนประกอบเช่น ในงานชิ้นหนึ่งมีสีและแสงเป็นตัวสำคัญ งานนั้นก็จัดอยู่ในสาขาจิตรกรรม หรือในงานที่มีลักษณะทางปริมาตรของวัตถุหรือของที่วางเป็นโครงสร้างสำคัญแล้วมีสี แสง เสียง ฯลฯ เป็นส่วนประกอบ ก็เป็นงานในสาขาประติมากรรม ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่เจตนาของศิลปินและผลที่ได้รับ จากงานชิ้นนั้นเป็นสำคัญ แต่ก็อาจมีงานบางชิ้น ซึ่งมีสื่อต่างๆ ผสมกันในลักษณะที่ไม่อาจแยกออกได้ว่าสื่อใดเด่นกว่า และเป็นเจตนาของศิลปิน ที่จะให้เป็นไปเช่นนั้นด้วย ก็มักจะเรียกศิลปะชิ้นนั้นว่า ศิลปะสื่อประสม (Mixed Media Art) (ชลูด นิมเสมอ. 2534 : 4)³⁰

คำว่า “สื่อประสม” ได้แนวคิดเริ่มแรกจากผลงานของปีกัสโซ่ ที่สร้างเสร็จในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1912 เป็นรูปหุ่นนิ่ง โดยมีเก้าอี้ กระจก สีน้ำมัน กระจาดขุพูน และตัวหนังสือ สร้างสรรค์ประกอบเข้าด้วยกันเป็นรูปวงรี ทั้งนี้ก็เพื่อแสวงหารูปแบบใหม่ ในสภาพที่วัสดุอุปกรณ์ของ จิตรกรรมขาดแคลน ซึ่งเป็นผลมาจากสงครามโลก และจากรูปหุ่นนิ่งนี้เอง ได้เปิดเผยแนวคิดทางด้าน เรื่องราว (Subject Matter) แก่ศิลปินในลัทธิคิวบิซึมเป็นอย่างมาก

ปีกัสโซ่ ก็เคยทำงานสื่อประสมมาก่อนโดยผลงานในภาพหุ่นนิ่ง โดยการนำเอาวัสดุต่างๆ มา ประสมกับผลงานจิตรกรรมของเขาได้อย่างลงตัวและแปลกใหม่ในผลงานยุคนี้ด้วยกลวิธีการปะติดได้ ปรากฏให้เห็นอย่างรูปธรรมในผลงานของ พาโบล ปีกัสโซ่ ที่มีชื่อว่า “Still Life with Chair Canning” ซึ่งสร้างขึ้นในเดือนพฤษภาคม ปีคริสต์ศักราช 1912 ด้วยการนำเอาเศษชิ้นส่วนของกระจาด และสีน้ำมันที่พิมพ์เป็นลวดลายสานของเก้าอี้หวายมาปะติดลงบนระนาบรองรับรูปวงรี ผสมผสาน เข้ากับการระบายสีน้ำมันที่แสดงให้เห็นเป็นรูปด้านต่างๆ ของวัตถุซึ่งมาจากบางส่วนของหน้า หนังสือนิทรรศการ แก้วไวน์ กล้องยาสูบ มีด และผลไม้ที่วางทับซ้อนกัน โดยมีเชือกที่ขดล้อมเป็นกรอบ ของผลงาน³¹

จากผลงานของปีกัสโซ่นำเอาเศษวัสดุมาปะติดผสมผสานกับการระบายสีน้ำมัน เป็น จุดเริ่มต้นของผลงานสื่อผสม (Mixed Media) ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นคุณค่าของเศษวัสดุที่นำมา เป็นสื่อชนิดหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีคุณลักษณะต่างกันมาอยู่ร่วมกัน ในที่เดียวกันที่ ต่างกันไปจากอดีตมากมายตั้งแต่ปี พ.ศ. 1912-1915 ปีกัสโซ่ร่วมกับเพื่อนอุดมการณ์จอร์ค บาร์ค (George Braque. 1882-1963) ต่าง ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ 2 มิติ ที่ผสมผสานด้วยกลวิธีปะ

³⁰ เกษม ก้อนทอง, ศิลปะสื่อประสม (กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, 2549), 27.

³¹ เรื่องเดียวกัน, 28.

ติดไว้เป็นจำนวนมาก สามารถสร้างกระแสความคิด ตลอดจนพัฒนาศิลปะในเวลาต่อมาได้อย่างรวดเร็ว³²

ในปี 1915 ศิลปินหัวก้าวหน้าชาวฝรั่งเศสชื่อมาเซลดูชอง ได้เดินทางในเมืองนิวยอร์ก นำวัสดุสำเร็จรูปไปจัดแสดงในหอศิลป์พร้อมยืนยันว่าวัสดุสำเร็จรูปสามารถนำมาสร้างผลงานศิลปะได้ ซึ่งมาเซล ดูชอง (Marcel Duchamp. 1887-1968) มีความคิด ในผลงานสร้างสรรค์ที่มีความเชื่อ และความพยายามในการผลักดันให้วัสดุสำเร็จรูปสามารถแปลงค่าให้เป็นศิลปะชนิดหนึ่งได้ ด้วยการนำวัสดุสำเร็จรูปชนิดต่างๆไม่ว่าจะเป็นที่คว่ำขวดในโรงงาน วงล้อรถจักรยาน ที่ยึดติดกับเก้าอี้กลม หรือ โถปัสสาวะชาย ไปจัดแสดงเหมือนผลงานศิลปะซึ่งเป็นการนำวัสดุสำเร็จรูปก้าวสู่วงการศิลปะ

ในช่วงทศวรรษ 1960 ถึงกลางทศวรรษ 1970 การเปลี่ยนแปลงเชิงทำลายความคิด และความงามทางศิลปะในอดีตใช้กับศิลปะลัทธิดาดา ซึ่งต่อต้านรูปแบบศิลปะในอดีต ทั้งยุโรปและสหรัฐอเมริกา นิยมแสดงออกในลักษณะ Performance และ Conceptual Art ในยุคของศิลปะหลังสมัยใหม่ (Post Modern Art) เป็นแนวคิดใหม่ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ลัทธิหลังสมัยใหม่ ที่เชื่อมั่นในปัญญา ความคิด สภาพแวดล้อม เชื่อมั่นใน เสรีภาพ และความหลากหลายทางความคิด ไม่คำนึงถึงศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) ศิลปะมีความหลากหลายตั้งแต่แสดงออกแนวคิดอย่างบริสุทธิ์ การแสดงเทคนิค ไปจนถึงการแสดง ภาพลักษณ์ของความคิดศิลปะหลังสมัยใหม่ ไม่สนใจความจำเป็นของศิลปะ ที่จะต้องนำไปใช้งาน หรือประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะนำศิลปะเป็นสิ่งตกแต่ง เป็นอมตะ หรือเป็นสิ่งถาวร ศิลปะ อาจเกิดขึ้นชั่วคราว ไม่เกี่ยวข้องกับการเวลา พื้นฐานการปฏิบัติกระบวนการต่างๆไม่จำเป็นต้องเป็น วัตถุประสงค์สมในพิพิธภัณฑ์หรือส่วนตัว ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งนิทรรศการตามแบบเดิม ผู้คนห้อมล้อมชื่นชม ศิลปะอาจอยู่ร่วมกับเราในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในสังคม มากกว่าแยกกันอยู่อย่างที่ผ่านมา มีสิทธิ เสรีภาพมากขึ้น ในการใช้สื่อสำหรับการนำเสนอผลงานศิลปะมากมาย มีการเชื่อมโยงระหว่างศิลปิน ศิลปะเป็นไปอย่างใกล้ชิด บางครั้งอาจจะรวมสื่อเดียวกันหรือสื่อต่างกัน เป็นสื่อแสดงออกใช้วัตถุ เป็น สื่ออย่างหลากหลายความคิด หรือหลากหลายความรู้สึกสัมผัสในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ เปิดกว้างบางครั้งอาจจะเป็นสิ่งเดียวกันหรือเป็นสิ่งเหมือนกัน เช่น ในกรณีของศิลปะร่างกาย (Body art) ที่ใช้ร่างกายเป็นสื่อแสดงออก³³

³² เรื่องเดียวกัน, 36-37.

³³ เกษม ก้อนทอง, ศิลปะสื่อประสม (กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, 2549), 39-40.

ผลงานศิลปะ สื่อประสม (Mixed Media Art) ไม่ได้คงอยู่แบบผลงานทัศนศิลป์ภายในห้องแสดงงานอย่างที่เป็นมาในอดีต การเปลี่ยนแปลงระหว่างศิลปะสัมพันธ์ พื้นที่ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีให้เห็นมากในชุมชนและสังคมไทย ที่มีการพัฒนาคิดค้นสิ่งใหม่ของผลงานศิลปะหลังสมัยใหม่ในยุคปัจจุบัน

ศิลปะในอนาคตจะต้องมีการพัฒนาไปมากไม่หยุดนิ่งอยู่แค่สิ่งที่เห็น ผลงานศิลปะสื่อประสมจะต้องพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย อาจมีชื่อเรียกใหม่ตามกาลเวลาในยุคสมัยนั้นที่มีการพัฒนาและคิดค้นทำสิ่งแปลกใหม่ของผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ แต่สิ่งที่พัฒนานั้นมันก็มีอดีตที่เป็นอิทธิพลต่อผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อประสม ไม่ว่าจะผลงานนั้นจะเป็นอย่างไรวัสดุชนิดใด สื่ออะไร สาขาใด สิ่งเหล่านั้นไม่ได้แยกกันอยู่อย่างเช่นเดิม ได้รวมผสมผสานกันรวมกลุ่มกันได้อย่างลงตัว กลมกลืนอย่างมีแบบแผนในยุคของไม่มีกำแพงและพรมแดนกันขวางอีกต่อไป

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อประสมเกิดจากความคิด เรื่องราว กลวิธี และโครงสร้างภาพประกอบกันเป็นผลงานศิลปะให้เกิดความแปลกใหม่ในผลงานกระบวนการความคิดไปสู่กระบวนการผลิตผลงานให้เกิดการสร้างสรรค์พร้อมกับการพัฒนาผลงานเสมอมาตลอดไปสู่ความแปลกใหม่ ให้เกิดสิ่งใหม่ต่อวงการศิลปะสมัยใหม่ ซึ่งมีแนวความคิดว่าความคิดสร้างสรรค์มีอิทธิพลมากกว่าทักษะในการสร้างผลงานศิลปะหลังสมัยใหม่ในปัจจุบัน

สิ่งเร้าที่เกิดขึ้นจากอารมณ์ ความรู้สึกภายในหรือลักษณะตัวอย่างที่พบเห็นจากสิ่งแวดล้อมภายนอกจะผลักดันให้เกิดแนวคิดแบบจินตนาการ ซึ่งอยู่นอกเหนือเหตุผลธรรมดา เป็นกลไกของจิตที่เราจะแกล้งหรือบังคับให้เกิดตามลักษณะต่างๆ โดยผลการไม่ได้เมื่อเกิดขึ้นและพัฒนาถึงขั้นสุดท้ายแล้วก็จะแสดงออกอย่างตรงใจตรงความรู้สึกที่พึงพอใจและมีความปรารถนา บุคคลที่เสแสร้งแกล้งเขียนหรือปั้นในแบบรูป-เรื่องราวที่ตนไม่รู้สึกรู้สึก หรือมีความปรารถนาจากจิตใจแล้ว ก็จะสามารถกระทำได้เพียงรูปเขียนรูปปั้นที่คล้ายคลึงงานทัศนศิลป์เท่านั้น คงไม่สามารถนำเสนอภาพลักษณะในเชิงการสร้างแบบศิลปะของศิลปินที่ดีได้สำหรับงานอื่นๆ ของทัศนศิลป์เช่นงานช่างไม้ทำเครื่องเรือน งานสร้างภาพแผ่นโปสเตอร์ หรืองานตกแต่งต่างๆ ก็จัดเป็นงานสร้างสรรค์ในแวดวงศิลปะได้ ถึงแม้ผลงานที่ทำขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายภายนอกอื่นๆ บางอย่าง ถ้าผู้ทำสามารถสร้างจินตนาการจากแนวเรื่องหรือรูปทรงนั้นๆ ได้ ผลงานที่ทำขึ้นก็จัดว่าเป็นการคิดสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ เราทราบดีว่าความคิดสร้างสรรค์ตามวิธีของทัศนศิลป์จะประกอบขึ้นด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระหรือแนวเรื่องกับส่วนที่เป็นรูปร่าง รูปทรง กล่าวคือ รูปทรงในงานทัศนศิลป์จะบังเกิดขึ้นได้ก็จะต้องเกิดจากการที่ศิลปิน

ผู้สร้างงานศิลปะ ต้องมีรูปความคิด (Idea) ที่เริ่มก่อตัวมาจากแรงบันดาลใจที่มีความหมายและมีเอกภาพในตัวเองเสียก่อน ความคิดนั้นจึงจะมีศักยภาพพอที่จะผลักดันให้ก่อตัวเป็นรูปร่างที่มีเอกภาพและความหมายได้บุคคลที่มีความคิดสับสนมีความคิดหลายอย่างต่างๆ นานา จนจัดลำดับความสำคัญหรือขั้นตอนไม่ได้ก็จะแสดงออกทางรูปทรงที่มีความขัดแย้งขาดเอกภาพ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของงานทัศนศิลป์ไป กระบวนการทำงานศิลปะทุกระดับจะต้องมีการจัดระเบียบของ

ความคิดอย่างเป็นเอกภาพควบคู่กับการมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างเอกภาพของรูปทรงและแนวเรื่องของผู้สร้างงานทัศนศิลป์เป็นหลักสำคัญ

จากการมองเห็นและรับรู้ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ (Creative Art) มีสิ่งเร้าสามกลุ่ม คือ

1. สิ่งเร้าที่ทำให้เกิดปัญญา
2. สิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความต้องการ
3. สิ่งเร้าที่ทำให้สงสัย

สิ่งเร้า 3 สิ่งนี้ เป็นต้นเหตุให้เราคิดและตัดสินใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เกิดจากการมองเห็นและรับรู้สิ่งที่ได้มาจากการรู้เรารู้ว่าอะไรเป็นอะไร อะไรอยู่ที่ไหน หลังจากที่อยู่แล้วก็นำสิ่งที่รู้มาจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังจากการรู้นั้นสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. การรู้เรื่องทั่วไป
2. การรู้เรื่องเฉพาะ
3. การรู้เรื่องวิธีทำ
4. การรู้ว่าจะทำอะไร การรู้ได้มาจากไหน การรู้ได้มาจากความคิด

ความคิดแบ่งได้ 4 ทาง

1. ความคิดที่ได้มาจากเหตุผล
2. ความคิดที่ได้มาจากการทดลอง
3. ความคิดที่ได้มาจากการได้ถาม สงสัย
4. ความคิดที่ได้มาจากการครุ่นคิด

ศิลปะการสร้างสรรค์นั้น เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการทั้งด้านอารมณ์และจิตใจเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์และมีกระบวนการสร้างสรรค์ที่ซับซ้อนและมีแบบแผน เพราะในทางสร้างงานศิลปะนั้นจะมีเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการของผู้สร้างเป็นส่วนประกอบมาสู่กระบวนการสร้างสรรค์

การพัฒนาศิลปะสื่อประสมคงไม่กำหนดเอาไว้แค่ทัศนศิลป์อย่างเดียว แต่วงการศิลปะด้านแขนงอื่นๆ ก็นิยมใช้สื่อประสมในการสร้างงานศิลปะไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรม สถาปัตยกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี รวมทั้งศิลปะการแสดงอีกด้วย³⁴

2.2.5 พัฒนาการศิลปะสื่อผสม

จากการที่ในวงการศิลปะนิยมสร้างผลงานศิลปะสื่อประสมมากขึ้น เป็นเพราะการสร้างผลงานด้วยสื่อมันเริ่มมีการผูกมัดทางการใช้สื่อมากไป ทำให้ศิลปินหรือผู้สร้างงานศิลปะเกิดเบื่อหน่ายต่อการใช้สื่อ เริ่มมีการใช้สื่อมากขึ้น ทำให้สนุกสนาน มีเสรีภาพในการใช้สื่อ หรือแม้การใช้สื่อผสมผสานระหว่างทัศนศิลป์ วรรณกรรม และดนตรีแต่ละสาขามารวมกัน เช่น มีการแสดง

³⁴ เกษม ก้อนทอง, ศิลปะสื่อประสม (กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, 2549), 47-48.

ศิลปกรรมโดยการเล่นดนตรีวาดภาพประกอบเสียงเพลง พร้อมอ่านบทกวีร่วมกันในงานแสดงผลงานศิลปกรรมชิ้นนั้น หรือการออกท่าทางของมนุษย์พร้อมทั้งระบายสีบนร่างกายลงไปด้วย

จะเห็นได้ชัดขอบเขตเสรีภาพในการใช้สื่อมีมากขึ้นในยุคศิลปะหลังสมัยใหม่ เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 1960 ถึงปัจจุบัน เป็นการนำเสนอทางด้านความคิดมากกว่าทางด้านทักษะ ซึ่งเป็นที่นิยมกันมากในต่างประเทศเป็นการพัฒนาการศิลปะในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อวงการศิลปะทำให้ทัศนศิลป์ไม่อยู่ในลักษณะกว้างคุณยาวเหมือนเดิมโครงภาพมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากมาย ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงนี้ศิลปินเองเป็นผู้เปลี่ยนแปลงต่อวงการศิลปะอย่างมาก

จากการเปลี่ยนแปลงของศิลปะหลังสมัยใหม่ (Post-Modernism) ซึ่งมีแนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้แยกไว้ดังนี้

1. การสร้างสรรค์ผลงานไม่เป็นอมตะ
2. ผลงานที่สร้างสรรค์ไม่ใช่ศิลปะชั้นสูง
3. ผลงานทุกสรรพสิ่งเป็นผลงานศิลปะทั้งสิ้น
4. ขอบเขตของผลงานศิลปะมีเสรีภาพในการแสดงออก
5. ผลงานศิลปะเป็นส่วนร่วมกับวิถีชีวิตชุมชนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสังคม
6. ผลงานศิลปะการใช้สื่อ วัสดุ กลวิธี แนวคิด ไม่ถูกกำหนดเป็นกฎเกณฑ์
7. โครงสร้างของผลงานไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ ผลจากแนวคิดใหม่ทำให้เกิดการ

การพัฒนาของวงการศิลปะไว้มากในทศวรรษที่ 20 จะนำไปสู่สิ่งใหม่และแนวคิดใหม่ที่สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมและใกล้ชิดกับสามัญชนมากขึ้น³⁵

วิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวว่า ศิลปะหลังสมัยใหม่ในบริบทกระแสความคิดแบบลัทธิหลังสมัยใหม่เป็นกระแสด้านความคิดในเชิงบูรณาการที่ผสมผสานสรรพความคิด ชีวิต ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศาสตร์และศิลป์ เข้าไว้ด้วยกัน เป็นแนวความคิดแบบองค์รวม (Interdisciplinary) ที่ศิลปะหรือศาสตร์อื่นใดมิได้แยกอยู่อย่างรัฐอิสระ ต่างเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันพึ่งพาอาศัยกันต่างไปจากระบบความคิดแบบแยกส่วนหรือแบบสายพาน (Assembly Line) ในระบบอุตสาหกรรมเก่าที่แยกศาสตร์มันต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำ และต่างคนต่างฉลาดและไม่ฉลาด ลัทธิหลังสมัยใหม่ได้สะท้อนให้เห็นกระแสการเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ มากมายหลายด้านในปัจจุบัน ไม่ว่าจะ เป็นพัฒนาการจากมนุษยนิยม (Humanism) มนุษย์เป็นศูนย์กลาง มนุษย์เป็นผู้สร้างโลกและทำลายโลก มาสู่มนุษยนิยมใหม่ (Neo-Humanism) ที่มนุษย์ควรจะอยู่ร่วมกับมนุษย์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างสันติสุขไม่ทำลายทำร้ายกัน จาก I.Q. ที่ผู้คนสายวิทยาศาสตร์ฉลาดล้ำเหลือมาสู่ความสัมพันธ์ระหว่าง I.Q. และ E.Q. ที่คนเราต้องมีทั้ง “สติ” และ “ปัญญา” มีความสมดุล

³⁵ เกษม ก้อนทอง, ศิลปะสื่อประสม (กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, 2549), 90.

พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ กล่าวถึงผลงานศิลปะหลังสมัยใหม่ไว้ว่า

ขณะที่ลัทธิหลังสมัยใหม่ (Post-Modernism) ก็ยังคงอาศัยความคิดส่วนใหญ่เหล่านั้น เหมือนลัทธิสมัยใหม่ ทว่าลัทธิหลังสมัยใหม่ปฏิเสธเส้นกั้นเขตแดนระหว่างรูปแบบ High และ Low Art ความเชื่อของกลุ่มนี้ยังปฏิเสธเกณฑ์อันจำแนกชนิดหรือประเภทของงาน (Genre) ที่ตายตัวไม่ยอมยืดหยุ่น กลุ่มความเชื่อลัทธิหลังสมัยใหม่มุ่งเน้นที่การล้อเลียน เสียดสี การหยอกเย้า ล้อเล่นและเอาจริงเอาจัง ศิลปะหลังสมัยใหม่ (และความคิดของกลุ่มนี้) นิยมในประเด็นเรื่อง (Re-Flexivity และ Self-Consciousness) ความไม่ปะติดปะต่อ (Fragmentation) และความไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity) (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงสร้างงานที่มีการเล่าเรื่อง) รวมทั้งความกำกวมน่าสงสัย (Ambiguity) และลักษณะอันมีมากกว่าหนึ่งเดียวตลอดจนยังมุ่งเน้นในเรื่องการละลายรูปแบบโครงสร้าง (Deconstructed) การละทิ้งความเชื่อเรื่องศูนย์กลาง (Decentered) และสาระที่มีใช้เรื่องของความเป็นมนุษย์อันเป็นความสนใจของกลุ่มมนุษยศาสตร์ แม้ว่าลัทธิหลังสมัยใหม่ดูเหมือนจะคล้ายคลึงกับลัทธิสมัยใหม่นิยมในประเด็นข้างต้น ทว่ามันก็มีลักษณะที่ต่างไปจากลัทธิสมัยใหม่นิยมในเรื่องทัศนคติต่อประเด็นต่างๆ เหล่านั้น ตัวอย่างเช่น ลัทธิสมัยใหม่นิยมมักจะนำเสนอมุมมองที่ไม่ปะติดปะต่อ (Fragmented View) ของประวัติศาสตร์และความคิดฝันหรือมุมมองต่างๆ ของมนุษย์ ทว่านำเสนอภาพอันไม่ปะติดปะต่อเหล่านั้นเป็นบางสิ่งบางอย่างที่เป็นความเศร้า (Tragic) หรือเป็นบางสิ่งบางอย่างที่เราจะต้องเสียใจ เศร้าใจ เพราะว่ามันเป็นความสูญเสีย อีกทั้งผลงานจำนวนมากของกลุ่มสมัยใหม่นิยมมักจะพยายามรักษาความคิดความเชื่อที่ว่าศิลปะสามารถสร้างเอกภาพ ลักษณะอันปะติดปะต่อกันอย่างมีเหตุผลและความหมาย ซึ่งวิถีชีวิตในสังคมสมัยใหม่ได้สูญเสียสิ่งเหล่านั้นไปหมดสิ้นแล้ว ศิลปะเป็นสิ่งที่จะสามารถสร้างสรรค์หรือกระทำการต่างๆ ที่สถาบันมนุษย์ประสบความสำเร็จหรือไม่สามารถกระทำได้

จะเห็นได้ว่าศิลปะสื่อประสมมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปมากของสื่อประสมไปสู่ยุคศิลปะหลังสมัยใหม่ (Post Modern Art) มันเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยศิลปินมีวิธีคิดจะนำมาสู่สาธารณชนจากการใช้สื่อมาประสมกันในผลงานศิลปะทำให้บูรณาการบังเกิดสิ่งใหม่ ศิลปินเองพยายามคิดสร้างสรรค์ให้ผลงานเป็นที่ยอมรับของสาธารณะชนมากขึ้นไม่ได้คำนึงถึงมูลค่าของผลงานศิลปะ แต่คำนึงถึงคุณค่าในผลงานชิ้นนั้นที่สร้างสรรค์ขึ้นมา

ศิลปะสื่อประสมจะพัฒนาไปอีกเท่าไร? ต่อเมื่อศิลปินเองมีความคิดที่จะสร้างผลงานศิลปะสื่อประสมเรื่อยไป ประชาชนจะได้เห็นศิลปะสื่อประสมที่แปลกมากมายนั้นเป็นการพัฒนาศิลปะสื่อประสมไปสู่สิ่งใหม่

การเปลี่ยนแปลงนั้นมันบังเกิดสิ่งดีหรือไม่ดีควบคู่กันไป ถ้าศิลปินเองไม่สร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดการพัฒนาการ ศิลปะจะไม่มีให้เห็นการเปลี่ยนแปลง ศิลปะไม่ใช่ชาวตะวันตกจะได้ดีอย่างเดียวแล้วชาวตะวันออกนำมาเป็นแบบอย่าง และถูกกำหนดค่าและความหมายของศิลปะโดยชาวตะวันตก

อย่างเดียว โลกมันกว้างใหญ่ไพศาลไม่ได้ถูกกำหนดจนขึ้นตะวันตกเป็นผู้นำทางด้านศิลปะเพียงอย่างเดียว เสรีภาพในการคิดและนำเสนอมีมากมาย อาณาเขตศิลปะไร้พรมแดน ทำศิลปะตะวันออกให้เป็นผู้นำทางด้านความคิด ให้ชาวตะวันตกนิยมเอาไปเป็นแบบอย่างบ้าง สักวันหนึ่งโลกเปลี่ยนแปลงไป ศิลปะตะวันออกเป็นที่นิยมของชาวตะวันตกก็ได้ในอนาคต³⁶

ศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อประสมมีมากมายทั้งในและต่างประเทศที่ปรากฏให้เห็น ส่วนในประเทศไทย ในยุคทศวรรษที่ 20 นี้ ได้แก่ กมล ทัศนาชูชลี, เตชา วรชุน, ปรีชา เกาทอง, เกษม ก้อนทอง, คมสัน คำสิงหา และสุพจน์ ศิริรัชนิกร และมีศิลปินที่สร้างผลงานศิลปะสื่อประสมรุ่นใหม่ในยุคศิลปะหลังสมัยใหม่อีกมากมาย³⁷

ศิลปินไทยที่สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์สื่อประสม (Mixed Media Visual Art) ที่ชาวไทยและต่างประเทศ ได้เห็นการสร้างสรรคผลงานของกมล ทัศนาชูชลี อยู่เสมอมา ช่วงระยะเวลาของการสร้างสรรค์ผลงาน ในปี พ.ศ. 2526 - 2542 ที่มุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์สื่อประสม (Mixed Media Visual Art) ปรากฏสู่สาธารณชนอยู่เสมอ และชัดเจนมีผลงานด้านนี้มากมายที่นำมาเผยแพร่ในประเทศไทยที่ศิลปินส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลศิลปะในแนวนี้นี้

วิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวไว้ในหนังสือศิลปะร่วมสมัยว่า

หลังจากที่กมล ทัศนาชูชลี ศิลปินไทยคนหนึ่งได้เดินทางไปทำงานศิลปะอยู่ในสหรัฐอเมริกา แต่ปี 2513 ได้นำผลงานในรอบหนึ่งทศวรรษกลับมาแสดงที่หอศิลป์แห่งชาติปี 2523 ซึ่งเป็นผลงานที่กมล ทัศนาชูชลี ประสบความสำเร็จมากในต่างแดน ผลงานของเขามีทั้งสื่อประสม (Mixed Media) 2-3 มิติ และงานคอนเซ็ปชวลอาร์ต (Conceptual Art) ที่ให้ความรู้สึกแปลกใหม่สำหรับคนไทยทั่วไป และให้อิทธิพลต่อศิลปินไทยรุ่นหลังเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็งานงานสื่อประสมตลอดสิกระดาษทำเองหรือ แม้แต่โครงสร้างไม้ กระดาษปะติด ในระยะหลัง

ผลงานศิลปะสื่อประสมของ กมล ทัศนาชูชลี ได้รับความนิยมและเป็นอิทธิพลแก่ศิลปินรุ่นใหม่ในประเทศไทย ได้รับการยอมรับจากสถาบันการศึกษาศิลปะและศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่สังคม และมีคุณงามความดีเสมอต้นเสมอปลาย ประกอบกับต่อสู้กับศิลปะมายาวนานจนได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ ปี 2540 สาขาทัศนศิลป์³⁸

³⁶ เกษม ก้อนทอง, ศิลปะสื่อประสม (กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, 2549), 90-93.

³⁷ เกษม ก้อนทอง, ศิลปะสื่อประสม (กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, 2549), 96.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, 97.

กมล ทัศนัญชลี พูดไว้ว่า การเดินทางกลับประเทศไทยของข้าพเจ้าทุกครั้ง เหมือนกับการได้มาชาร์จแบตเตอรี่ คือ ตอนเด็กๆเห็นสิ่งของบางอย่างอาจมองข้ามไป การกลับมาทุก ๆ ครั้ง ข้าพเจ้าจึงได้ความคิดใหม่ และเพียงเอาจิตวิญญาณของความเป็นชาติไทยมาเป็นพื้นฐานและพัฒนาทำงานต่อไป จึงเกิดงานชุดหนึ่งใหญ่และยุคใหม่ ๆ ขึ้นได้เรื่อย ๆ โคมอีसान ปีกแมลงทับอีसान งานแกะสลักช้างเชียงใหม่ งานไม้ภาคเหนือ มีส่วนอยู่ในผลงานมีความอิสระที่จะดึงเอาความเป็นไทยให้มาอยู่ในสากลได้อย่างสบายเป็นธรรมชาติ

ศาสตราจารย์เดชา วราขุน จบจากโรงเรียนเพาะช่าง แล้วไปศึกษาต่อมหาวิทยาลัยศิลปากร จบปริญญาตรีและปริญญาโท ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อประสมอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ ผลงานศิลปะสื่อประสมของศาสตราจารย์เดชา วราขุน ใช้วัสดุต่าง ๆ ส่วนมากผสมผสานเข้าด้วยกัน เช่น โลหะหลากหลายชนิด กระดาษ เศษธนบัตร

ผลงานศิลปะสื่อผสม เป็นการผสมผสานโลหะต่างๆ สะท้อนความประณีตบรรจง นิยมกระบวนการเจาะรู ตัดหมุด และลักษณะเฉพาะอื่นๆ ที่สะท้อนให้เห็นความเป็นตัวตนเฉพาะของศาสตราจารย์เดชา วราขุน

ศาสตราจารย์เดชา วราขุน เป็นอาจารย์สอนศิลปะที่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง ศิลปินชั้นยอดเยี่ยมการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติจากภาพพิมพ์ได้พัฒนามาสู่ศิลปะสื่อผสมเดชา วราขุนเองยังสนิทกับอาจารย์กมล ทัศนัญชลี ยิ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์งานศิลปะสื่อประสม แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันทางการเสวนาศิลปะสื่อผสม ทุกวันนี้อาจารย์เดชาวราขุนอย่างสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อประสมให้ปรากฏสู่สาธารณชนอย่างสม่ำเสมอ ให้เป็นผลงานที่ใช้วัสดุหลากหลายชนิดให้ชมกัน พร้อมให้ชีวิตเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่ลาดกระบัง

ศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง จบการศึกษาจากโรงเรียนเพาะช่าง จากนั้นไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากรจบปริญญาโท เป็นอาจารย์สอนอยู่คณะจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ช่วงแรกของอาจารย์จะสร้างผลงานกิจกรรมที่มุ่งเน้นการแสดงของแสงตกทอด หรือแสงส่องสู่วัด ด้วยความประณีตงดงามของพุทธศาสนสถาน มีพลังของแสงและงานแสดงความสงบ สมานิตีและความเรียบง่าย จนมีผู้ชมหรือผู้เสพ ชื่นชมในผลงานจิตรกรรมแสงและเงา

ต่อมาได้พัฒนาผลงานมาสู่ศิลปะสื่อประสม ผสมผสานกับความประณีตของวัสดุและลวดลายของ พระพุทธศาสนสถาน จากพื้นที่ภาพขนาดใหญ่มาสู่พื้นที่ภาพที่เล็กลงไปสู่ความเป็นนามธรรม การใช้สื่อวัสดุผสมผสานอย่างประณีตบรรจง เหมือนบุคลิกลักษณะของอาจารย์อาจารย์ปรีชา เกาทอง

ศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง กล่าวว่า กระผมเองได้สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแสงและเงามากแล้ว กระผมเองอยากจะทำสิ่งใหม่ให้เกิดการพัฒนาในผลงานศิลปะผมเองไม่สร้างสรรค์ศิลปะ

สื่อผสมขึ้นมา จากการกล่าวของอาจารย์ปรีชา เกาทอง ปรากฏว่า ศิลปะเองไม่ได้ยึดติดกับสิ่งเดิม ๆ ที่มีอยู่ พร้อมทั้งจะเกิดการพัฒนาไปสู่สิ่งใหม่ให้เกิดขึ้น จากผลงานจิตรกรรม ยึดถือความเหมือนเป็นที่ตั้งพัฒนาไปสู่ความเป็นนามธรรม ไปสู่สิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นในวงการศิลปะในบ้านเรา

เกษม ก้อนทอง จบการศึกษาศิลปะภาพพิมพ์โรงเรียนเพาะช่าง และเรียนต่อปริญญาตรี คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยา เขตเพาะช่างไปศึกษาต่อปริญญาโท (ทัศนศิลป์) คณะศิลปกรรมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สอนศิลปะตามอัยาศัยที่บ้านศิลปะจันทรากาญจน์ พร้อมสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เป็นนักคิด นักเขียนหนังสือด้านศิลปะและวัฒนธรรม ผลงานทางทัศนศิลป์ได้สร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น และผลงานศิลปะสื่อประสมได้แนวความคิดจากธรรมชาติทางด้านวัตถุโบราณสัตว์ป่ามนุษย์ในสล กลุ่มน้อยที่ด้อยโอกาสทางสังคมสะท้อนความเป็นชาติพันธุ์ของสิทธิมนุษยชน ในธาตุช่วงแรกจะนำเสนอเรื่องราว จากที่ได้พบเห็นจากธรรมชาติพื้นป่าทะเลตะวันตกซึ่งเป็นพื้นที่บ้านเกิดเมืองนอนได้อพยพมาสู่กรุงเทพ ในสังคมเมืองเหมือนกับชนกลุ่มน้อย ที่อพยพมาสู่ประเทศไทยรุ่นพ่อและแม่สาเหตุการกินอยู่ที่ไม่รวมสมบูรณ์ การงานที่ประกอบอาชีพของเกษตรกรไทยสมัยโบราณ

ผลงานศิลปะสื่อผสม เรื่องราวหรือเนื้อหาทางด้านสิทธิมนุษยชนกลุ่มน้อย ได้ศึกษาเรื่องราวชาวมอญในประเทศไทย โดยการนำเอาวัสดุโลหะพลาสติกไม้ ฯลฯ ผสมผสานกับการระบายสีที่สดใสนำเอาสัญลักษณ์ของศิลปะวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายมอญมาเป็นจุดเด่นของการนำเสนอสะท้อนความเป็นสิทธิมนุษยชนชาติมอญในประเทศไทย ซึ่งมีศิลปะวัฒนธรรมชาวมอญยังหลงเหลืออยู่ในสาธารณชนได้รับรู้ความเป็นชาติพันธุ์ที่มีมาอันยาวนาน ที่ไม่ได้หลงเหลือในประเทศทางผลงานศิลปะสื่อผสม

เกษม ก้อนทองได้พัฒนาผลงานทางด้านสื่อประสมอีกต่อไปแนะนำผลงานสู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ให้ได้ชื่นชมเรื่องราวจากธรรมชาติและความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันในสังคม

ศาสตราจารย์ถาวร โกอุดมวิทย์ จบจากโรงเรียนเพาะช่างแล้วไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากรจนจบปริญญาโท และเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ศาสตราจารย์ถาวร โกอุดมวิทย์ ได้ทำงานทางภาพพิมพ์และสื่อประสมมาโดยตลอด จนได้ศิลปินชั้นยอดเยี่ยม การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติผลงานศิลปะสื่อประสมของอาจารย์ได้นำวัสดุจากธรรมชาติ และการสร้างพื้นผิวของพื้นภาพ นำทองคำเปลวมาปิด จากแนวความคิดทางด้านพิธีกรรมของชาวจีนอย่างประณีตบรรจงจากการผสมผสานของสื่อวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อประสม

ผลงานศิลปะสื่อประสมของถาวร โกอุดมวิทย์ เป็นผลงานเรียบง่าย ประณีตบรรจง การสร้างพื้นผิวบนพื้นภาพ และทำงานโดยนำเศษวัสดุจากธรรมชาติมาปะติด ชั่งน้ำหนัก บนพื้นผิวของการสร้างพื้นที่รูป พร้อมทั้งปิดทองคำเปลวเข้าที่เรื่องราวหรือเนื้อหาทางด้านพิธีกรรมของชาว

จีน ผลงานศิลปะสื่อผสมของอาจารย์ในการสร้างสรรค์ศิลปะนามธรรมเป็นการพัฒนาผลงานไปสู่สิ่งใหม่ มีความโดดเด่นของการใช้สื่อที่สวຍงามสอดคล้องกับเรื่องราว หรือเนื้อหาได้อย่างลงตัว

ศาสตราจารย์ถาวร โกอุดมวิทย์ ยังได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสมอย่างสม่ำเสมอ ปรากฏสู่สาธารณชนได้ชื่นชมอย่างต่อเนื่องและยังสอนศิลปะอยู่ที่มหาชัยศุภการซึ่งมีผลงานศิลปะสื่อผสมให้เห็นในผลงานที่แปลกใหม่มาสู่วงการศิลปะได้ชื่นชม³⁹

จากการเปลี่ยนแปลงในวงการ มีมานานตามบทบทของศิลปิน ที่มีสิทธิจะคิดสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ ทำให้เกิดการพัฒนาไปสู่สิ่งใหม่ในการบูรณาการผลงาน ยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงจากสาเหตุต่างๆ ที่ที่ปัจจัยของศิลปินเอง ที่จะนำเสนอแนวคิดต่างๆ นานาของผลงานในยุคของศิลปะสมัยใหม่และหลังศิลปะสมัยใหม่⁴⁰

2.3 อิทธิพลทางด้านศิลปกรรม

2.3.1 อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปิน

สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานที่สมบูรณ์ จะต้องมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาสนับสนุนความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานเฉพาะตัว การได้รับแรงบันดาลใจ อิทธิพลหรือแนวคิดต่างๆ จากศิลปิน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการวิเคราะห์หัวข้ออย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ก็ถือเป็นข้อมูลที่ช่วยเป็นแรงผลักดันให้เกิดแนวคิดเฉพาะตัว

Alejandro Durán ศิลปินชาวเม็กซิกันที่ไปอาศัยในบรูคลิน นิวยอร์ก เขาได้สร้างผลงานเป็นภาพถ่ายที่สะท้อนปัญหาใหญ่ภายใต้สังคมบริโภคที่ดูจะเป็นปัญหาใกล้ตัวที่สุดของมนุษย์ เรื่องของขยะดูเหมือนไม่มีวันจบลงง่ายๆ แม้ทุกคนจะรู้ว่ามันสร้างปัญหาในการกำจัดมันออกไปอย่างไรก็ตาม เขาสร้างผลงานสู่สังคมโลก เพื่อการเรียกให้ทุกคนตระถึงปัญหาอันขยะวัตถุบั้นเขี่ยมที่หาได้ง่ายตามท้องถนนทำให้เกิดต่อสิ่งแวดล้อมปัญหานี้จะไม่จบลงง่ายๆ หากไม่มีใครให้ความร่วมมือ นี่เป็นอีกผลงานหนึ่งที่สะท้อน วัตถุบั้นที่พบเห็นได้ง่ายนำมาประกอบภาพถ่ายในสไตล์ที่ดึงดูด จัดเป็นโปรเจกต์ชุดที่ 4 ของ Alejandro Durán

³⁹ เกษม ก้อนทอง, ศิลปะสื่อผสม (กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, 2549), 97-101.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, 106.



ภาพที่ 23 ภาพ Photography

Alejandro Durán. (2016). **Washed up** [Photography]. พิพิธภัณฑ์ Xo kl'In Retreat Center. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก : <http://www.creativemove.com/art/washed-up>

ผลงานชิ้นนี้ชื่อว่า 'Washed Up' และเพิ่งได้รับรางวัลจากคณะกรรมการของ Center Exposing Photography เขานำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านขยะพลาสติกและมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อโลก โดยสะสมขยะพลาสติกทั้งหลายจากทั่วมุมโลก เพื่อนำมาใช้ถ่ายทำที่ Sian Ka'an พื้นที่อนุรักษ์ขนาดใหญ่ที่สุดของเม็กซิโก ก็เป็นเหมือนการนำของสองสิ่งที่ไม่ควรอยู่ด้วยกันมาจัดวางในพื้นที่เดียวกัน ให้เห็นกันแบบจะแจ้งว่า ต่อให้องค์ประกอบภาพจะงดงามเพียงใด ขยะย่อมเป็นขยะ และทำให้สิ่งสวยงามในธรรมชาติแปดเปื้อนสิ่งเหล่านั้นมากมาย ไม่ใช่เพียงการจัดภาพศิลปะขยะให้ดูอาร์ตเท่านั้นแต่เสมือนการถ่ายทอดสิ่งที่จะเกิดในอนาคตถึงหายนะที่กำลังมาสู่โลกด้วย ผลงานภาพถ่ายชุดนี้กำลังจะถูกนำไปแสดงนิทรรศการที่ Habana Outpost ร้านอาหารพลังงานแสงอาทิตย์แห่งแรกของบรูคลิน นิวยอร์ก สหรัฐฯ และที่พิพิธภัณฑ์ Xo kl'In Retreat Center ในเม็กซิโก



ภาพที่ 24 ภาพ Photography

Alejandro Durán. (2016). **Washed up** [Photography]. พิพิธภัณฑ์ Xo kl'In Retreat Center. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก : <http://www.creativemove.com/art/washed-up>



ภาพที่ 25 ภาพ Photography

Alejandro Durán. (2016). **Washed up** [Photography]. พิพิธภัณฑ์ Xo kl'In Retreat Center. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก : <http://www.creativemove.com/art/washed-up>

ทุกคนสามารถมองเห็นศิลปะจากวัตถุที่สวยงามโดยเนื้อแท้ แต่เราสามารถหาคุณสมบัติพิเศษของวัสดุสำเร็จรูปของแต่ละชิ้นได้ ศิลปินชาวเช็ก Veronika Richterová ได้กล่าวว่า “คนอื่นอาจมองว่าขวดพลาสติกคือขยะที่ไม่มีค่า แต่ถ้าอยู่ในมือของเขาแล้ว ขวดพลาสติกจะกลายเป็นสิ่งที่สวยงามที่สุด” เธอสร้างสรรค์รูปปั้นจากขวดพลาสติกที่เหลือใช้ ที่มักจะพบเห็นเกลื่อนเมืองตามทางเดิน เธออธิบายว่า เธอใช้ความร้อนในการจัดการกับรูปทรงของขวดพลาสติก ให้เกิดเป็นรูปต่างๆ ในธรรมชาติให้แปลกตาและดูสวยงามไปพร้อมกัน

ขวดพลาสติก PET ที่ใช้ใส่น้ำดื่มกันทุกวันเมื่อหมดแล้วอย่าเพิ่งโยนทิ้ง เพราะพวกมันอาจมีลมหายใจต่อได้ในรูปลักษณะอื่น ก็ใครจะคิดล่ะว่าบรรดาขวดน้ำพลาสติกที่ใช้แล้วเหล่านั้นจะกลายเป็นงานอาร์ตสุดสวยได้ นี่จัดเป็นงาน PET ART ที่น่าชื่นชม ซึ่งแน่นอนว่ากว่าจะได้งานแบบนี้ไม่ใช่่ง่ายๆ ต้องอาศัยความชำนาญ ทวีไปแล้วเราเห็นงานแนวนี้ผ่านตากันมาบ้าง แต่จะหาชิ้นเท่าๆ ถูกใจได้น้อย

Veronika Richterova ศิลปินสาวชาวเช็กเป็นผู้สร้างสรรค์งานชิ้นนี้ จะว่าเป็นทางถนัดก็คงไม่ผิด ขวดพลาสติกมากกว่า 3,000 ชิ้นได้รับการบริจาคมาจาก 76 ประเทศทั่วโลก (รวมทั้งประเทศไทยด้วย) เธอใช้เวลาสะสมมากกว่าสิบปีเพื่อคัดรูปทรง ขนาด และสีที่แตกต่าง ใช้เทคนิคหลากหลายในการออกแบบเปลี่ยนแปลง ทั้งตัด แกะสลัก ใช้ความร้อนอัด รวมถึงเปลี่ยนสีให้เป็นไปอย่างที่ต้องการ ใช่ว่าจะมีแต่กระบอกเพชรบนชั้นอย่างที่เราเห็น แต่ศิลปินยังได้คิดค้นทดลองทำมาหลายอย่าง ด้วยความเข้าใจคุณลักษณะพิเศษของวัสดุ ไม่ว่าจะเป็นกระจก, โคมไฟที่เธอบอกเราว่า มันให้แสงสีได้ใกล้เคียงแก้ว, หัววูประดับข้างฝา ฯลฯ สำหรับต้นไม้หลากหลายพันธุ์ก็เหมือนจะผลึกให้เรารู้สึกสนใจชิ้นงานชิ้นทันที เพราะความโดดเด่นเตะตาหรืออาจมีนัยสำคัญที่แฝงไว้ก็ตาม

Veronika Richterova ยังเปิดพิพิธภัณฑ์ขวดพลาสติก PET ที่ได้มาจากทั่วโลกให้เข้าชมกันด้วย เพื่อสะท้อนความเหมือนในความต่างของวัฒนธรรมพลาสติกที่เติบโตอย่างรวดเร็วจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและมลพิษที่ยากจะทำลาย ...และแล้วจากของเหลือทิ้งที่ไร้ค่าก็กลายเป็นอะไรที่น่าสะสม⁴¹

⁴¹ Creativemove, **คืนชีวิตสีเขียวด้วยขวดพลาสติก PET กับกระบอกเพชรสุดเท่**, เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559, เข้าถึงจาก : <http://www.creativemove.com/art/veronika-richterova-pet-bottle/>



ภาพที่ 26 ภาพ Crocodile

Veronika Richterová. (2009). **Crocodile** [New Media : Photography]. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก : <http://www.veronikarichterova.com/en/my-works/pet-art-sculptures/>



ภาพที่ 27 ภาพ Flying fox

Veronika Richterová. (2007). **Flying fox** [New Media : Photography]. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก : <http://www.veronikarichterova.com/en/my-works/pet-art-sculptures/>

พลาสติกเป็นบรรจุภัณฑ์ยังเป็นที่นิยมใช้กันมากในสังคม และถูกทิ้งกลายเป็นขยะเคลื่อนที่ กวาดเต็มท้องถนนภายในชุมชน และขาดระเบียบวินัยในการจัดการ ทำให้พลาสติกเหล่านั้นหมดค่าลงในทันที ถุงพลาสติกจึงไม่เป็นที่ยอมรับในหลายประเทศ ในขณะนี้เพราะถุงพลาสติกมีหน้าที่

สำหรับการใช้งานที่หลากหลาย เป็นที่ทราบกันดีว่าถุงพลาสติกเหล่านี้จะกลายเป็นขยะในที่สุด เป็นมลภาวะทางระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เพราะต้องใช้เวลาอันยาวนานในการย่อยสลาย

ศิลปินอิสราเอล Aviva Sawicki ได้พบวิธีการแก้ไขปัญหานี้ เธอนำถุงพลาสติกมารีไซเคิลใน เพื่อการสร้างผลงานศิลปะของเธอ โดยใช้ถุงพลาสติกแทนผ้าลินินหรือกระดาษสำหรับวาดและภาพพิมพ์ ให้เกิดเฉดสีใหม่ ทำให้เธอได้ออกแบบเสื้อผ้าจากการรีไซเคิลจากถุงพลาสติก และเธอคิดว่า ขยะมีความพิเศษในการสร้างสรรค์งานที่น่าอัศจรรย์



ภาพที่ 28 ภาพ Light Dress

Aviva Sawicki. **Light Dress** [New Media: Photography]. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559

เข้าถึงได้จาก : <http://en.aiolusnews.com/arts/works-art-made-plastic-bags>

ผู้สร้างสรรค์ผลงานพลาสติกของไทย

สมศักดิ์ นนทการกิจ

คุณลุงวัย 59 ปี ในจังหวัดเชียงใหม่ใช้เวลาว่างหลังจากขายของ มาประดิษฐ์หุ่นยนต์จากวัสดุเหลือใช้ หรือเรียกว่าหุ่นยนต์รักษ์โลก ทั้งประดิษฐ์ไว้ดูเองตามความชอบและขายให้กับผู้ที่สนใจ

หุ่นยนต์ซูเปอร์ฮีโร่หลากหลายรูปแบบที่วางเรียงรายอยู่บนโต๊ะภายในร้านขายของชำซอยวัดอุโมงค์ หลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นที่สะดุดตากับผู้พบเห็น ซึ่งถือเป็นงานศิลปะจากขยะเหลือใช้ฝีมือของนายสมศักดิ์ นนทการกิจ เจ้าของร้านโชว์ห่วยแห่งนี้ โดยหุ่นทุกตัวสร้างขึ้นจากวัสดุเหลือใช้ ทั้งกระป๋องนม น้ำมันเครื่อง ไฟแช็ค ขวดน้ำ กระจังแปง กระจังน้ำอัดลม ที่ถูกนำมาตัดเป็นชิ้นส่วนประกอบร่างเป็นหุ่นยนต์ซูเปอร์ฮีโร่ ที่มีทั้งขนาดเล็กแบบตั้งโต๊ะไปจนถึงขนาดใหญ่เท่าตัวคน สูงกว่า 1 เมตร 30 เซนติเมตร

นายสมศักดิ์ เล่าถึงแรงบันดาลใจของกองทัพหุ่นยนต์รีไซเคิลว่า เมื่อ 15 ปีที่แล้ว ลูกชายวัย 10 ขวบ อยากได้หุ่นยนต์มาเล่นเหมือนกับเด็กคนอื่นๆ แต่ด้วยงบประมาณที่มีไม่มากนัก ทำให้ลองนำสิ่งของเหลือใช้มาสร้างเป็นหุ่นยนต์ที่มีรูปร่างเป็นเสือ สร้างความชื่นชอบให้กับลูกชายเป็นอย่างมาก จากนั้นก็เริ่มใช้เวลาว่างค่อยๆ ทำจนสำเร็จอีกหลายชิ้น แต่ละชิ้นใช้เวลา 10 – 20 วัน บางตัวใช้เวลาทำเป็นเดือน ปัจจุบันนี้มีหุ่นยนต์รีไซเคิลมากกว่า 200 ตัว มีคนมาขอซื้อเป็นระยะ โดยจะขายตัวละ 200 – 500 บาทแล้วแต่ขนาดและความยากง่ายของการทำ

ทุกวันนี้นายสมศักดิ์ยังคงใช้เวลาว่างนั่งโต๊ะตัวเก่งภายในร้าน ประดิษฐ์หุ่นยนต์รักษ์โลก โดยบอกว่านอกจากจะใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แล้ว ยังช่วยฝึกสมอง ฝึกสมาธิ ความจำ และเสริมสร้างจินตนาการ ในวัย 59 ปี พร้อมเชิญชวนผู้ที่สนใจในงานศิลปะแขนงนี้ สามารถแวะเวียนมาพบปะพูดคุยกันที่ร้านในซอยวัดอุโมงค์ ที่จังหวัดเชียงใหม่ได้ทุกวัน⁴²

⁴² ข่าวชิ้นนี้ที่หมอล็อต, หุ่นยนต์รักษ์โลกจากขยะสู่ผลงานศิลปะ, เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2559,



ภาพที่ 29 ภาพ ประดิษฐ์หุ่นจากพลาสติกนำกลับมาใช้ใหม่ของนายสมศักดิ์ นนทการกิจ,
ที่มา MGR Online, เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2559, เข้าถึงได้จาก :
<http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9590000044587>



ภาพที่ 30 ภาพ ประดิษฐ์หุ่นจากพลาสติกนำกลับมาใช้ใหม่ของนายสมศักดิ์ นนทการกิจ,
ที่มา MGR Online, เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2559, เข้าถึงได้จาก : <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9590000044587>



ภาพที่ 31 ภาพ ประดิษฐ์หุ่นจากพลาสติกนำกลับมาใช้ใหม่ของนายสมศักดิ์ นนทการกิจ, ที่มา MGR Online, เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2559, เข้าถึงได้จาก : <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9590000044587>



ภาพที่ 32 ภาพวัดสวนขวด สร้างจากขวดน้ำอัดลมเหลือใช้หลากสี, ที่มา ข่าวสด, เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2559, เข้าถึงได้จาก : https://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=1467115374

ด้วยแนวคิดริเริ่มจากท่านพระครูพิพัฒน์ วุฒิมกร ผู้ดูแลสำนักปฏิบัติธรรมสวนไผ่ กล่าวว่า ซึ่งแรกเริ่มเดิมที ตั้งใจจะหาวัสดุที่จะมาทำ รั้วสำนักปฏิบัติธรรมแห่งนี้ ก็บังเอิญเห็นคนเก็บของเก่ากับชาวบ้านที่กำลังนำขวดน้ำอัดลมหลากสี ในหมู่บ้านจึงเกิดไอเดียขึ้นมา โดยเริ่มต้นด้วยการนำเอาขวดน้ำอัดลมหลากสีมาสร้างเป็นรั้วก่อน โดยใช้วัสดุเหลือใช้ต่างๆ ออกแบบและ ช่วยกันสร้างกับเณรที่มาบวชเรียนภาคฤดูร้อน จากนั้นเมื่อชาวบ้านมาเห็นเข้า จึงต่างพากันชื่นชอบว่าสวยดี จึงพากันมาร่วมด้วยช่วยกัน ทั้งบริจาคขวดน้ำอัดลมจำนวนมากและมาช่วยกันทำ จนทำให้เริ่มสวยงาม คราวนี้ก็เลยทำกันไปเรื่อยๆ จนปัจจุบันกลายเป็นวัดสวนขวดจำลองแห่งนี้ไปเสียแล้ว โดยเป็นทั้งสถานที่ปฏิบัติธรรมและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจเดินทางมาท่องเที่ยวกันเป็นจำนวนมากไม่ขาดสาย

ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ดี เนื่องจากวัสดุที่นำมาใช้ทุกอย่าง สามารถลดโลกร้อนได้ เพราะเป็นของเหลือใช้ อีกอย่างก็ให้เห็นความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านที่มาช่วยกันสรรสร้างสิ่งสวยงามแบบนี้ คือเกิดจาก การนำขวดน้ำอัดลมที่เหลือใช้ที่เป็นเศษขยะมาสร้างสรรค์เป็นสิ่งมีค่า สร้างเป็นวัดจำลอง กับสถาปัตยกรรมแห่งความงดงามที่ก่อเกิดจากความรักของชาวบ้านที่มาร่วมด้วยช่วยกัน จนเกิดเป็นสิ่งน่าทึ่งอัศจรรย์ใจ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น จนทำให้เกิดวัดสวนขวดแห่งนี้ ที่มีความสวยงาม จากวัสดุเหลือใช้ที่ถูกทิ้งไม่มีค่า แต่กลับมาทำเป็นศิลปะตกแต่งสร้างเป็นวัดจำลอง มีทั้งเจดีย์ โบสถ์ ศาลา พระพุทธรูปองค์ใหญ่ เขาวงกต และเมืองนรกสวรรค์ 5 ชุม แฝงด้วยคติธรรม และใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม



ภาพที่ 33 ภาพวัดสวนขวด สร้างจากขวดน้ำอัดลมเหลือใช้หลากสี, ที่มา **ข่าวสด**, เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2559, เข้าถึงได้จาก : https://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=1467115374



ภาพที่ 34 ภาพวัดสวนขวด สร้างจากขวดน้ำอัดลมเหลือใช้หลากสี, ที่มา **ข่าวสด**, เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2559, เข้าถึงได้จาก :

https://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=1467115374

ส่วนที่เป็นสีสนของวัดที่สร้างเสร็จตอนนี้ คือเขาวงกต สร้างบารมีของพระเวสสันดร เป็นเส้นทางเดินเสียงบุญเสียงบาป แฝงไปด้วยข้อคิดในการเดินเขาวงกต ซึ่งท่านพระครูพิพัฒน วุฒิกร เล่าพร้อมแฝงคติธรรมว่า เขาวงกตแห่งนี้ ทำมาจากขวดน้ำอัดลมหลากสีสน หากใครได้ลองมาเดินเที่ยวชมจะได้แฝงข้อคิดคติธรรมกลับไปด้วย เพราะหากใครสามารถเดินออกมาจากเขาวงกตได้ โดยไม่หลง เดินไปไว กลับไว ก็แสดงว่า ตัดสินใจถูกทางใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง เหมือนชีวิตที่ไม่หลงผิด แต่หากใครเดินหลงอยู่นาน คิดผิด เดินผิด จนหาทางออกไม่เจอ ก็เหมือนกับการใช้ชีวิต ถ้าเลือกไม่ดี คิดผิด อาจเดินหลงผิดหลงทางใช้เวลาานหรืออาจออกมาไม่ได้เลย ซึ่งก็แฝงไปด้วยคติธรรมให้ข้อคิดต่างๆมากมาย ปัจจุบันก็มีประชาชนเดินเข้าไปในเขาวงกต โดยมีทั้งหลงและไม่หลง กันเป็นจำนวนมาก ซึ่งทางสำนักปฏิบัติธรรมก็ได้มีมัคคุเทศน์ตัวน้อย คอยพาเดินออกมา โดยแต่งกายเป็นชุดกัณหาชาลี ซึ่งสร้างความประทับใจให้กับผู้ที่เดินทางมาเที่ยวชมเป็นอย่างมาก⁴³

⁴³ข่าวสด, วัดสวนขวดแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ สร้างจากขวดน้ำอัดลมเหลือใช้หลากสี คนแห่เที่ยวชม, เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2559, เข้าถึงได้จาก :

https://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=1467115374

2.3.2 อิทธิพลจากผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

จากผลงานของศิลปินแต่ละคนล้วนแต่มีอิทธิพลในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่” ที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะเกี่ยวกับพลาสติกที่กลายเป็นขยะ ซึ่งผลงานของศิลปินแต่ละคนมีลักษณะงานที่คล้ายกับวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ถึงการสะท้อนองค์ประกอบในการรับรู้สุนทรียะทางความงามจากขยะพลาสติก มีรูปแบบและการนำเสนองานที่แตกต่างกันไป แต่อีกมีสิ่งที่เป็นจุดประสงค์หลักของแต่ละบุคคลในการสื่อสารทางผลงานศิลปะนั้นคือ “การอนุรักษ์” เป็นสิ่งสวยงามทางจิตใจของมนุษย์ ที่กล่อมเกลาคิดได้ลึกซึ้งไม่ให้หยาบกระด้างต่อธรรมชาติ จึงเกิดเป็นอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์



ภาพที่ 35 ผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 1

ชื่อ การเกิดใหม่แห่งภาพรักษ์
 ขนาด แปรผันตามพื้นที่
 เทคนิค สื่อผสม






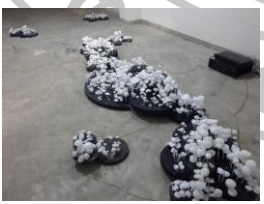
ภาพที่ 36 ผลงานชุดก่อนนิทรรศน์ ครั้งที่ 2

ชื่อ การเกิดใหม่แห่งภาพลักษณ์
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม

ตารางที่ 2 วิเคราะห์อิทธิพลผลงานของศิลปินที่ได้จากรูปแบบการสร้างสรรค์และรูปแบบทางแนวคิด

ชื่อศิลปิน	ผลงาน	อิทธิพลทางแนวคิด	อิทธิพลทางด้านรูปแบบ	ผลงานวิทยานิพนธ์ที่สร้างสรรค์
Alejandro Durán		<p>เป็นผลงานที่สะท้อนปัญหาใหญ่ภายใต้สังคมบริโภคนิยมที่ดูจะเป็นปัญหาใกล้ตัวที่สุดของมนุษย์แสดงปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านขยะพลาสติกที่ส่งผลกระทบต่อโลกต่อให้องค์ประกอบภาพงดงาม ชะยะยอมทำให้สิ่งสวยงามในธรรมชาติลดน้อยลง</p>	<p>โดยสะสมขยะพลาสติกทั้งหลายจากทั่วโลกนำมาจัดวางในพื้นที่อนุรักษ์ของเม็กซิโก เป็นอีกผลงานหนึ่งที่สะท้อน วัตถุประสงค์ที่พบเห็นได้ง่ายนำมาประกอบภาพถ่ายในสไตล์ที่ดึงดูด</p>	<p>นำแนวความคิดและรูปแบบการจัดวางมาใช้ให้มืองค์ประกอบภายในงาน</p>

ตารางที่ 2 วิเคราะห์อิทธิพลผลงานของศิลปินที่ได้จากรูปแบบการสร้างสรรคและรูปแบบทางแนวคิด
(ต่อ)

<p>Veronika Richterová</p>	 	<p>เป็นผลงานที่แสดงถึงความงามของวัสดุโดยเนื้อแท้ วัสดุสำเร็จรูปแต่ละชิ้นจะมีคุณสมบัติพิเศษ ขวดพลาสติกคือขยะที่ไม่มีค่า แต่เรามองเห็นคุณค่าของขวดพลาสติกให้กลายเป็นสิ่งที่สวยงามที่สุดได้</p>	<p>เธอใช้ความร้อนในการจัดการกับรูปทรงของขวดพลาสติกให้เกิดเป็นรูปต่างๆ ในธรรมชาติให้แปลกตาและดูสวยงามไปพร้อมกัน</p>	<p>นำเทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ โดยใช้ความร้อน มาสร้างรูปทรงใหม่ในผลงาน</p>
<p>ผลงานก่อน วิทยานิพนธ์</p>	 	<p>แสดงปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านขยะพลาสติกที่ส่งผลกระทบต่อโลก พลาสติกถูกผลิตออกมาจนเข้ามาแทนที่ธรรมชาติ</p>	<p>แสดงจุดเด่นในการใช้วัสดุมาทำงาน ให้เกิดเป็นรูปทรงธรรมชาติ</p>	<p>นำเทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ โดยใช้ความร้อน มาสร้างรูปทรงใหม่ในผลงาน เพื่อนำเสนอจุดเด่นของการใช้วัสดุ</p>

ตารางที่ 2 วิเคราะห์อิทธิพลผลงานของศิลปินที่ได้จากรูปแบบการสร้างสรรค์และรูปแบบทางแนวคิด
(ต่อ)

<p>พระครู พิพัฒน์ วุฒิ กร</p>		<p>การนำวัสดุเหลือใช้ จำพวกขวดน้ำมาสร้าง ประโยชน์ สามารถลด โลกร้อนได้ เกิดจาก ความร่วมมือร่วมใจ ของชาวบ้านที่มา ช่วยกันสร้างสรรค์สิ่ง สวยงาม</p>	<p>สร้างเป็น สถาปัตยกรรม แห่งความงดงาม จากวัสดุเหลือใช้ ที่ถูกทิ้งไม่มีค่า แต่กลับมาทำ เป็นศิลปะ ตกแต่งสร้างเป็น วัดจำลอง มีทั้ง เจดีย์ โบสถ์ ศาลา ฯลฯ</p>	<p>นำแนวความคิด ที่นำวัสดุมา สร้างผลงาน ร่วมกับบริบท ของแวดล้อมให้ สอดคล้องกัน</p>
<p>ผลงานก่อน วิทยานิพนธ์</p>		<p>แสดงปัญหา สิ่งแวดล้อมผ่านขยะ พลาสติกที่ส่งผล กระทบต่อโลก พลาสติกถูกผลิต ออกมาจนเข้ามา แทนที่ธรรมชาติ</p>	<p>แสดงจุดเด่นใน การใช้วัสดุมา ทำงาน ให้เกิด เป็นรูปทรง ธรรมชาติ</p>	<p>นำเทคนิค กระบวนการ สร้างสรรค์ โดย ใช้ความร้อน มา สร้างรูปทรงใหม่ ในผลงาน เพื่อ นำเสนอจุดเด่น ของการใช้วัสดุ</p>

บทที่ 3

ขั้นตอนการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ เรื่อง “เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประเภทสื่อผสม ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากกระแสการรีไซเคิลพลาสติกที่กำลังได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกและยังเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งในอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ไม่ใช่แค่รูปแบบของผลิตภัณฑ์หรือรูปแบบการใช้งานต่างๆ แต่เป็นรูปแบบที่สามารถสร้างสุนทรียะและสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คนภายในสังคมเกี่ยวกับการรีไซเคิลให้เกิดเป็นสิ่งที่สวยงาม โดยมีกระบวนการการศึกษาและวิธีการสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ขั้นตอนการศึกษาและรวบรวมข้อมูล
 - 3.1.1 ข้อมูลทางตรง
 - 3.1.2 ข้อมูลทางอ้อม
 - 3.1.3 ข้อมูลภาคสนาม
- 3.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์และประมวลความคิด
 - 3.2.1 แนวความคิด
 - 3.2.2 รูปแบบ
 - 3.2.3 เทคนิค
- 3.3 ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง (Sketch)
- 3.4 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
 - 3.4.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์
 - 3.4.2 การคัดแยกและทำความสะอาดพลาสติก
 - 3.4.3 การแปรรูปพลาสติก
- 3.5 ขั้นตอนการทำผลงานชุดที่ 1
- 3.6 ขั้นตอนการทำผลงานชุดที่ 2
- 3.7 ผลงานสำเร็จ
 - 3.7.1 ผลงานสำเร็จชุดที่ 1
 - 3.7.2 ผลงานสำเร็จชุดที่ 2

3.1 ขั้นตอนการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

แรงบันดาลใจ จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัวเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่ทำให้ข้าพเจ้าได้เริ่มศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ เรื่อง เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่นอกจากนี้แล้วการบันทึกรายละเอียดในด้านข้อมูลที่ช่วยเพิ่มความรู้ความเข้าใจในผลงานการสร้างสรรค์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สามารถแบ่งการค้นคว้าข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

3.1.1 ข้อมูลทางตรง

ข้อมูลนี้เป็นข้อมูลที่ข้าพเจ้าได้พบเจอการใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นประสบการณ์โดยตรงที่ได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ภายในสังคม จากการเป็นอยู่ที่สะดวกสบายการใช้สินค้าภาชนะอุปโภคบริโภคอย่างค่อยๆ ทำให้เราชินกับการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองและสร้างขยะโดยไม่รู้ตัว ข้อมูลนี้ทำให้เกิดเป็นแรงบันดาลใจที่จะเริ่มต้นการเก็บบันทึกข้อมูลต่างๆในการรีไซเคิลเพื่อมาสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ ให้เกิดขึ้นใหม่เป็นงานศิลปะที่สวยงาม

3.1.2 ข้อมูลทางอ้อม

เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร วารสาร งานวิจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องการสร้างสรรค์ ทั้งในหนังสือและสื่ออินเทอร์เน็ตโดยการศึกษาเพื่อหาข้อมูลแนวความคิด รูปแบบ แรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์ผลงาน และเทคนิคกระบวนการในการทำงาน ซึ่งเป็นเทคนิคที่จะต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทั้งเรื่องของรูปทรงที่สวยงามสอดคล้องกับองค์ประกอบศิลป์และเรื่องของเสียงซึ่งต้องนำมาทดลองก่อนนำไปปฏิบัติจริง ข้อมูลทางอ้อมก็นับเป็นสิ่งสำคัญอีกข้อมูลหนึ่งในการศึกษา ลักษณะขั้นต้นของการดำเนินงาน

3.1.3 ข้อมูลภาคสนาม

เป็นเก็บข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาจากสถานที่จริง ได้แก่

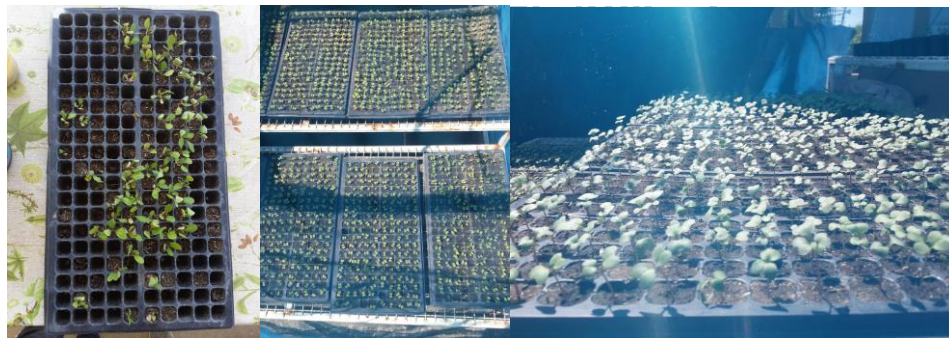
1. แหล่งข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมทั้งบริเวณกรุงเทพมหานครและรอบมหาวิทยาลัยศิลปากรสนามจันทร์ ทั้งความเป็นอยู่ ความสะดวกสบายของข้าวของเครื่องใช้ ก่อให้เกิดเป็นขยะเคลื่อนกลาดเต็มไปหมดทุกซอกทุกมุมของสังคม โดยการบันทึกทั้งภาพและเสียงเพื่อเก็บเป็นข้อมูลทางการศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์

2. พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานีและฟาร์มเห็ด “เขาใหญ่ พาโนราม่า ฟาร์ม” จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยวิธีการเก็บบันทึกข้อมูลภาพถ่าย พืชพันธุ์ตระกูลเห็ด ที่ขึ้นแบบตามธรรมชาติ และขึ้นแบบเพาะชำ แหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ชุดนี้

แหล่งข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี เพื่อเก็บบันทึกข้อมูล
ในการศึกษางานวิทยานิพนธ์ เรื่อง เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่



ภาพที่ 37 ภาพการทดลองปลูกผักในแปลง ถ่ายเมื่อ 12 ธันวาคม 2558, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน



ภาพที่ 38 ภาพการทดลองเพาะต้นกล้า ถ่ายเมื่อ 12 ธันวาคม 2558, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน



ภาพที่ 39 ภาพโรงเพาะเห็ดขนาดเล็ก ถ่ายเมื่อ 12 ธันวาคม 2558, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

แหล่งข้อมูลจากฟาร์มเห็ด “เขาใหญ่ พาโนรามา ฟาร์ม” จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเก็บ
บันทึกข้อมูลในการศึกษางานวิทยานิพนธ์ เรื่อง เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่



ภาพที่ 40 ภาพ เห็ด ถ่ายเมื่อ 2 มกราคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน



ภาพที่ 41 ภาพการศึกษาดู ถ่ายเมื่อ 12 ธันวาคม 2558, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

3.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์และประมวลความคิด

จากการศึกษาค้นคว้ามาเป็นการรวบรวมข้อมูลและการประมวลความคิด เพื่อหาแนวความคิด รูปแบบ และเทคนิค ที่นำมาสร้างสรรค์ผลงาน เรื่อง เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่ ซึ่งประมวลความคิดได้ดังนี้

3.2.1 ประมวลแนวความคิดด้านเนื้อหา

จากการศึกษาข้อมูลจากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ทำให้รู้ถึงคุณค่าของพลังงานจากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อย่างเราๆ ใช้กันอย่างสิ้นเปลือง โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่างๆ ที่ตามมา เกิดเป็นปัญหาหนักที่หาทางแก้ไขยากยิ่ง ทำให้กระแสการอนุรักษ์ธรรมชาติเกิดขึ้นหลายโครงการทั่วโลก ทั้งการเก็บรักษา การประหยัดพลังงาน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รวมถึงกระแสของการนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น การนำกลับมาใช้ใหม่หรือการรีไซเคิลพลาสติกกำลังได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับอย่างมาก เนื่องจากสามารถช่วยลดปริมาณขยะพลาสติก พลาสติกเหลือทิ้งเหลือใช้สามารถนำมารีไซเคิลในอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ไม่ใช่แค่รูปแบบของผลิตภัณฑ์หรือรูปแบบการใช้งานต่างๆ แต่เป็นรูปแบบใหม่ที่สามารถสร้างสุนทรีย์และปลูกฝังการอนุรักษ์ให้กับผู้คนภายในสังคม เกี่ยวกับการรีไซเคิลให้เกิดเป็นสิ่งที่สวยงาม ทั้งหมดนี้จึงทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะศึกษาหา

ข้อมูล เพื่อนำมาสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานทางศิลปะเพื่อตอบสนองความต้องการทางสุนทรีย์ของมนุษย์

3.2.2 รูปแบบ

เป็นงานศิลปะสื่อผสม โดยใช้เทคนิคและกระบวนการรีไซเคิลมาสร้างผลงาน นำเสนอ ลักษณะรูปทรงของพืชพันธุ์ตระกูลเห็ด ที่พบเจอได้ตามธรรมชาติ มาสร้างสรรค์ผลงาน ที่แสดงออกถึงความงาม รูปร่าง รูปทรง ที่มีความหลากหลาย ซึ่งใช้การแสดงออกด้วยเทคนิคสื่อผสม (Mixed media) และเทคนิคของเสียง (Sound Art) ทำให้ผลงานแสดงออกถึงความหลากหลาย อารมณ์ ความรู้สึกร่วมกับผลงาน

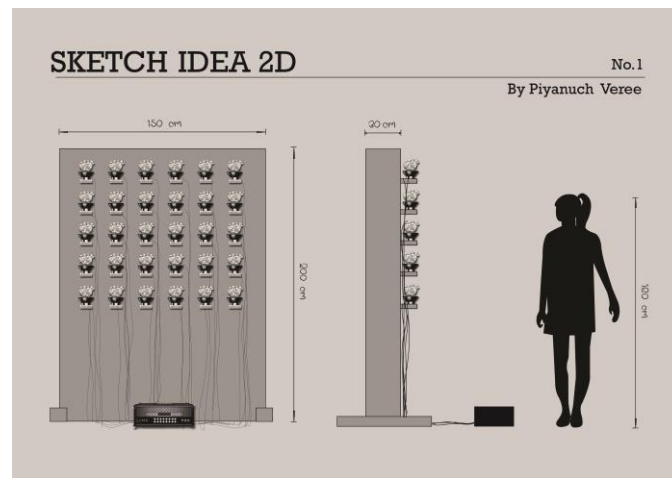
3.2.3 เทคนิค

ผลงานวิทยานิพนธ์ เรื่อง “เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่” ชุดนี้ ได้ถ่ายทอดแนวความคิด เนื้อหาและเรื่องราว ตลอดจน รูปแบบของผลงาน โดยการสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคที่หลากหลาย เช่น การตัดตกแต่ง การปะติด และการใช้ความร้อนเป็นตัวเปลี่ยนแปลงรูปทรงใหม่ ตามความร้อนที่เกิดขึ้นในสร้างผลงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และนำมาจัดวางองค์ประกอบพร้อมเทคนิคของเสียงที่ผ่านกระบวนการอัดเสียง การตัดต่อเสียง ผสมผสานกับจินตนาการและความสนุกสนานในการสร้างรูปทรง

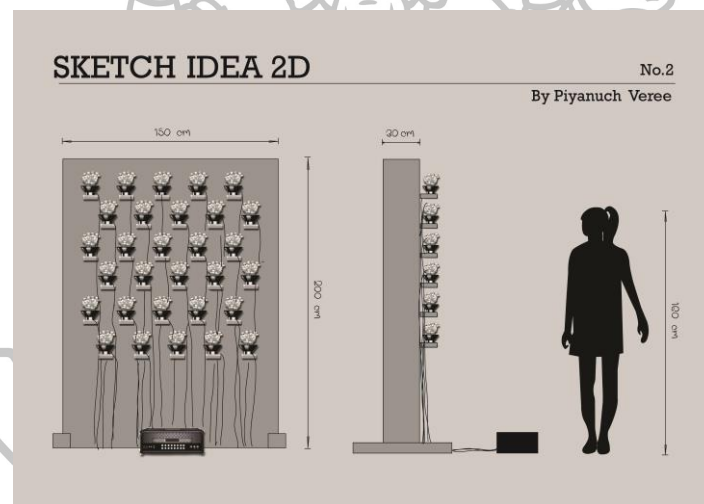
3.3 ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง (Sketch)

เมื่อประมวลความคิดและขั้นตอนคร่าว ๆ ดำเนินการสร้างภาพร่าง จากภาพข้อมูลที่ศึกษา เป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริง ผสมผสานแรงบันดาลใจและจินตนาการ เกิดเป็นภาพร่าง 2 มิติ พร้อมส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาแบบร่างเพื่อการพัฒนาผลงานต่อไป

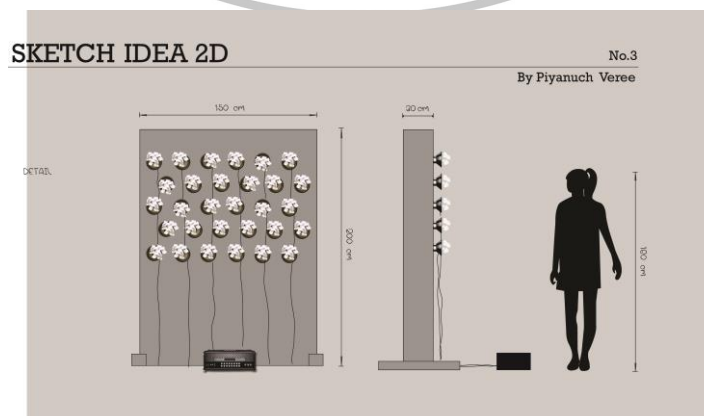
- แบบร่าง 2 มิติ ชุดที่ 1 จำนวน 5 แบบ



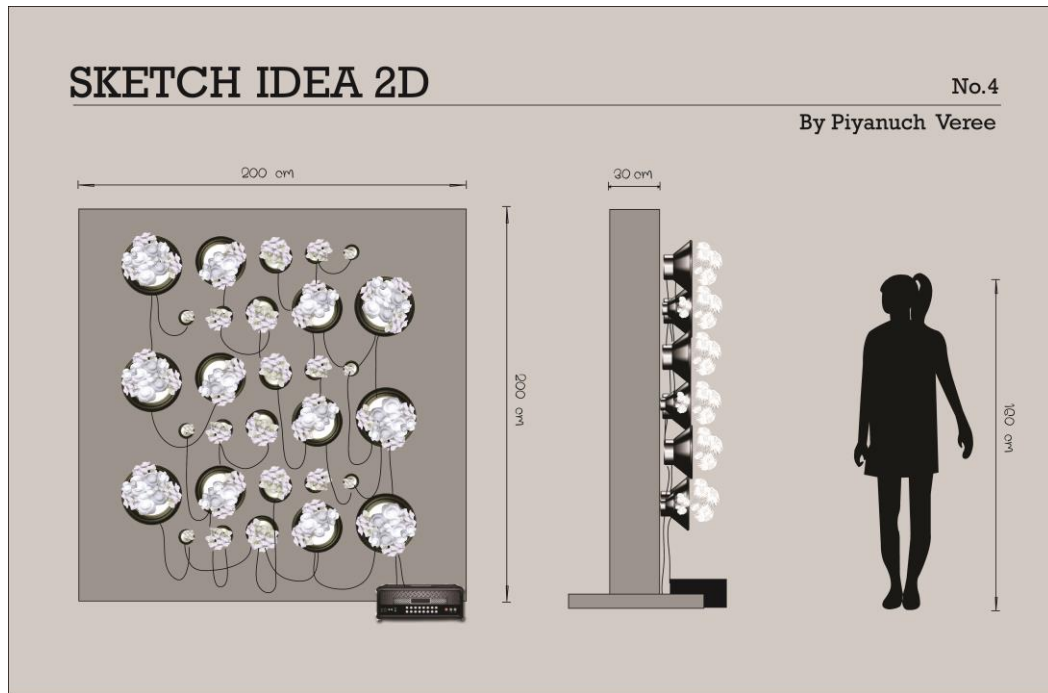
ภาพที่ 42 แบบร่าง 2 มิติ ชุดที่ 1 แบบที่ 1



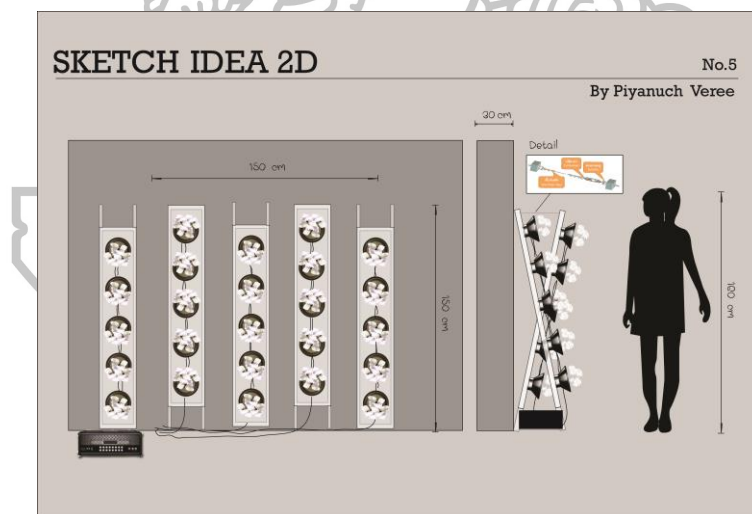
ภาพที่ 43 แบบร่าง 2 มิติ ชุดที่ 1 แบบที่ 2



ภาพที่ 44 แบบร่าง 2 มิติ ชุดที่ 1 แบบที่ 3

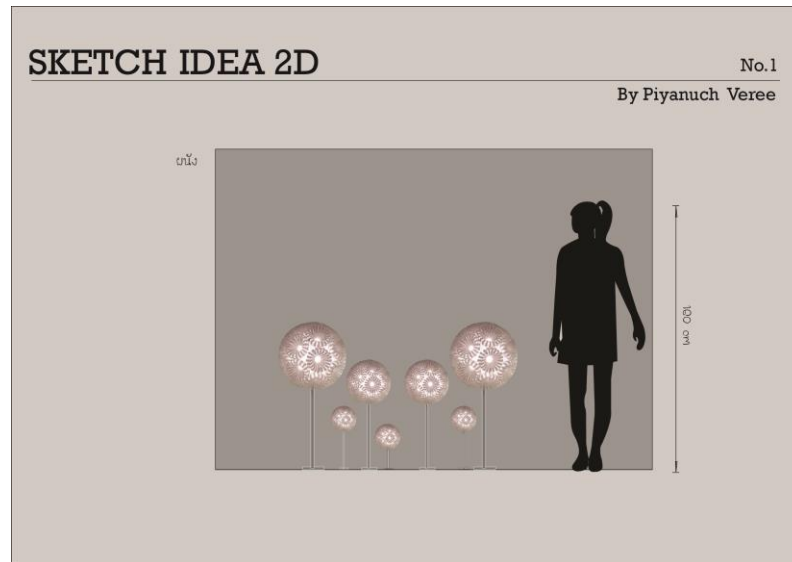


ภาพที่ 45 แบบร่างวิทยานิพนธ์ 2 มิติ ชุดที่ 1 แบบที่ 4

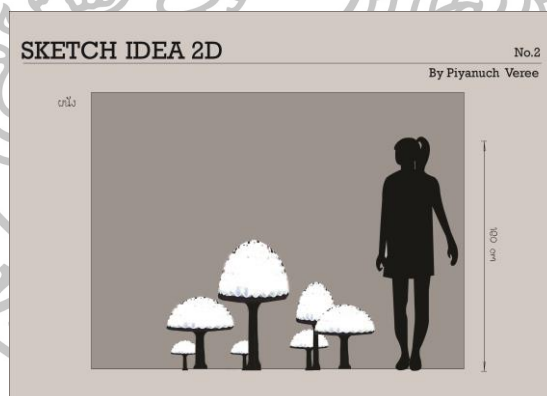


ภาพที่ 46 แบบร่าง 2 มิติ ชุดที่ 1 แบบที่ 5

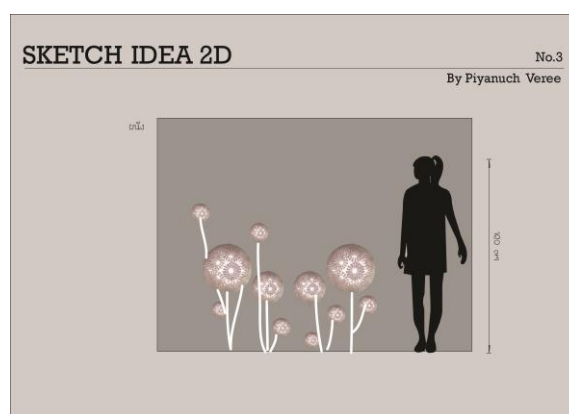
ภาพร่าง 2 มิติ ชุดที่ 2 จำนวน 3 แบบ



ภาพที่ 47 ภาพร่างวิทยานิพนธ์ 2 มิติ ชุดที่ 2 แบบที่ 1



ภาพที่ 48 ภาพร่าง 2 มิติ ชุดที่ 2 แบบที่ 2

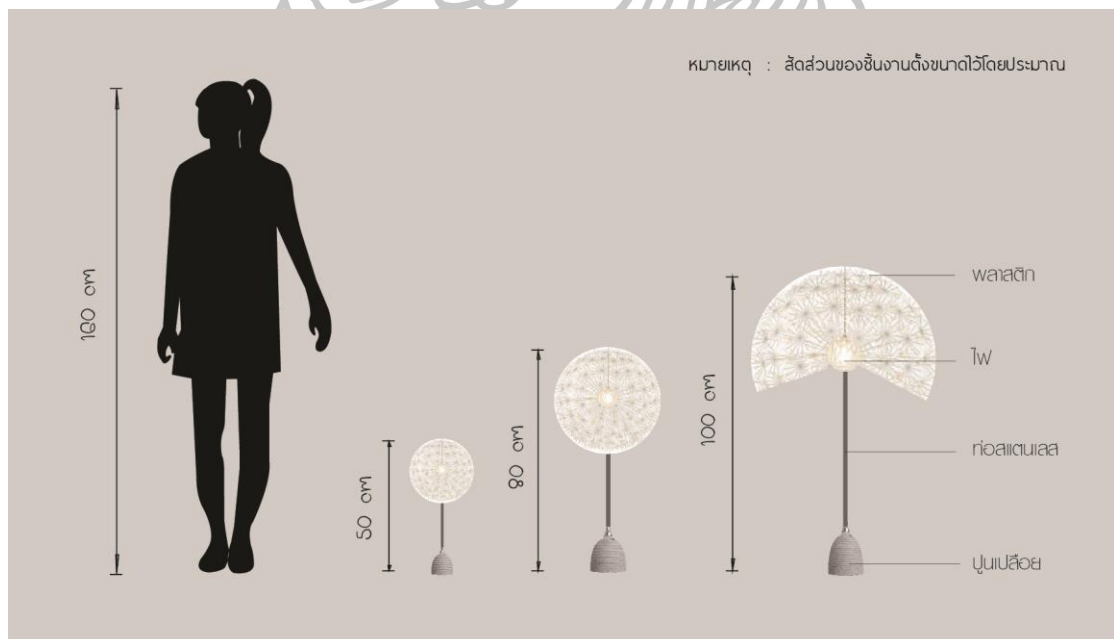


ภาพที่ 49 ภาพร่าง 2 มิติ ชุดที่ 2 แบบที่ 3

ภาพร่าง 2 มิติ แสดงรายละเอียดของชิ้นงานชุดที่ 2

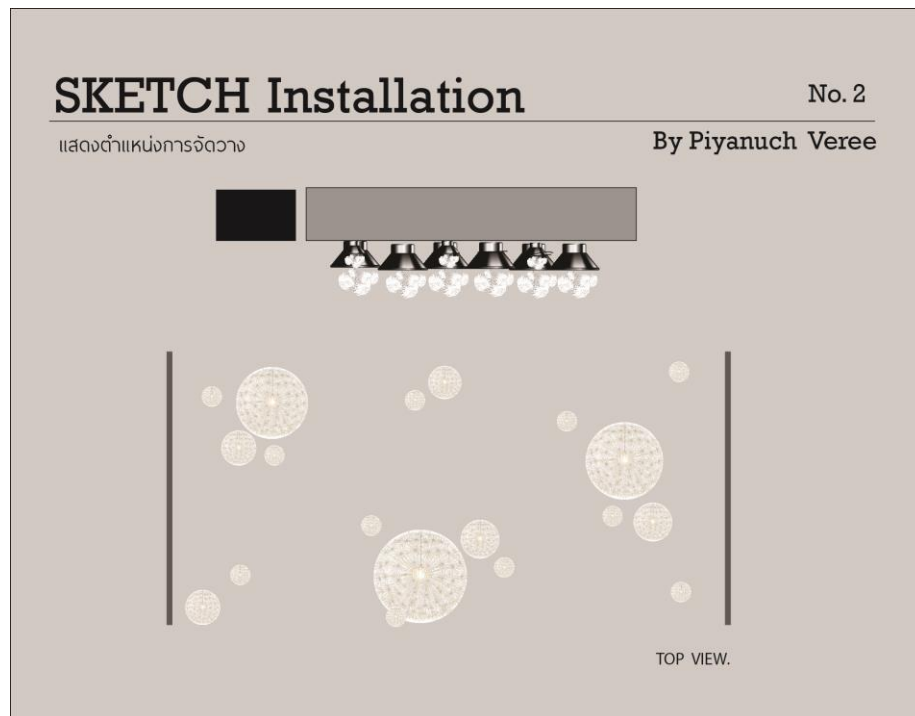


ภาพที่ 50 ภาพแบบร่าง 2 มิติ วัสดุในการทำผลงาน

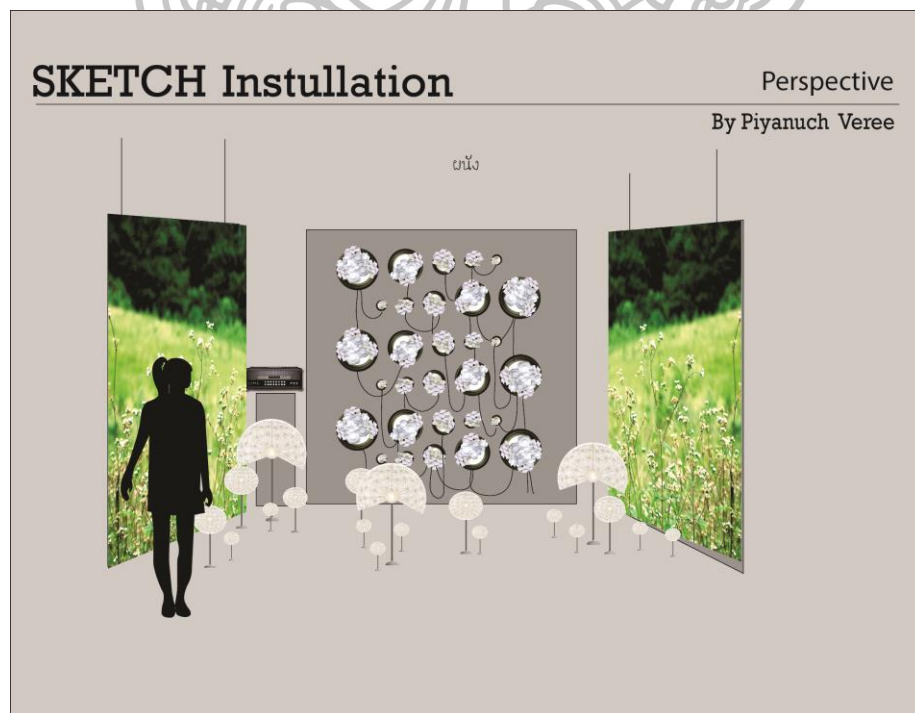


ภาพที่ 51 ภาพแบบร่าง 2 มิติ แสดงขนาดของชิ้นงานโดยประมาณ

ผลงานภาพร่าง 2 มิติ ในรูปแบบการจัดวาง



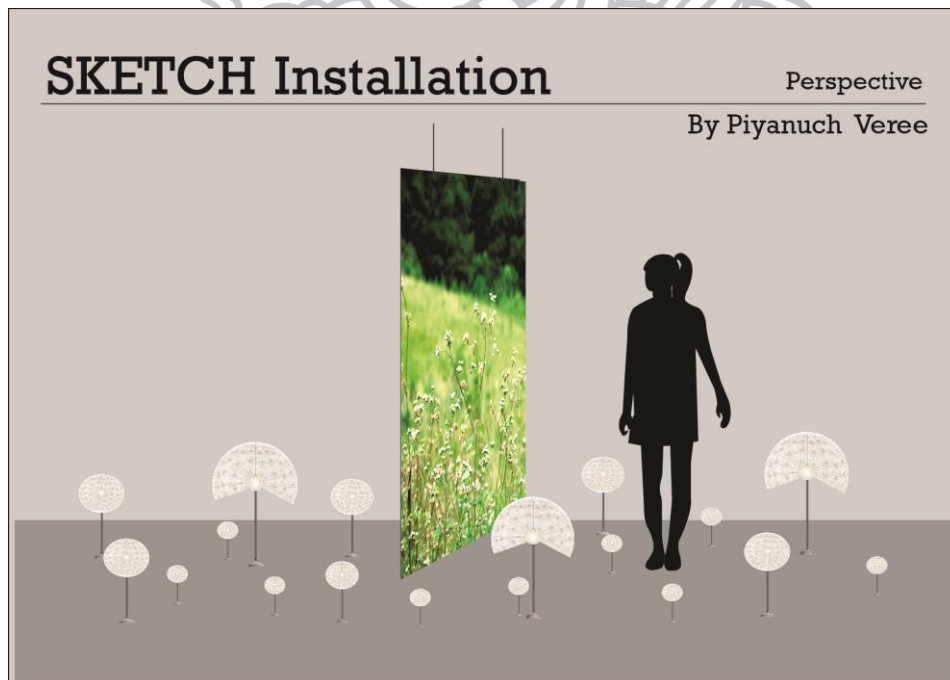
ภาพที่ 52 ภาพแบบร่าง 2 มิติ แสดงการจัดวางภาพด้านบน ชุดที่ 2 แบบที่ 1



ภาพที่ 53 ภาพแบบร่าง 2 มิติ แสดงการจัดวาง ชุดที่ 2 แบบที่ 1

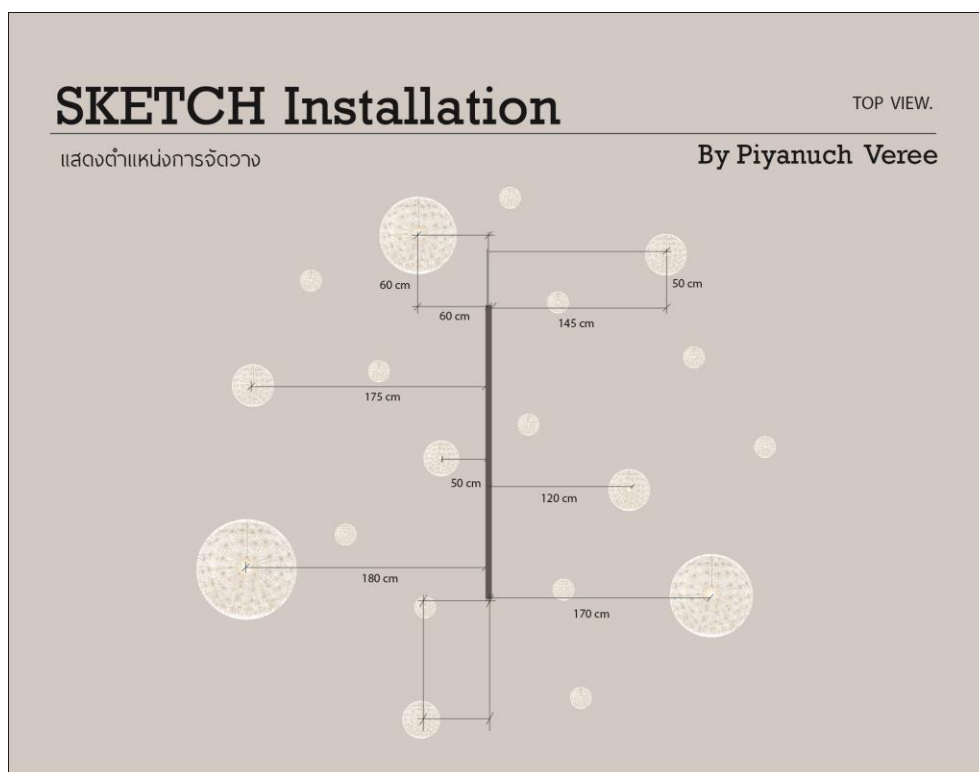


ภาพที่ 54 ภาพแบบร่างวิทยานิพนธ์ 2 มิติ แสดงภาพด้านบนบนชุดที่ 2 แบบที่ 2



ภาพที่ 55 ภาพแบบร่างวิทยานิพนธ์ 2 มิติ แสดงภาพการจัดวาง ชุดที่ 2 แบบที่ 2

ภาพแบบร่างวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 แสดงระยะจากภาพด้านบนในการจัดวาง



ภาพที่ 56 ภาพแสดงระยะจากภาพด้านบนในการจัดวาง

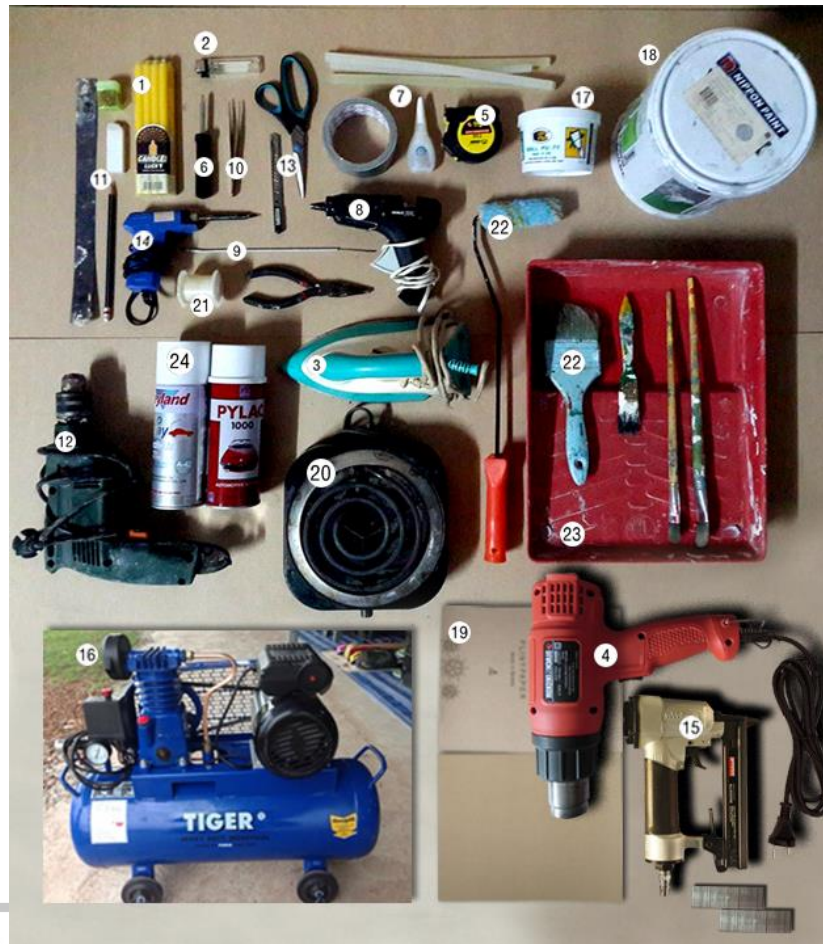
3.4 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ เรื่อง “เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่” ชุดนี้ ข้อมูลแนวความคิดและแรงบันดาลใจเป็นแค่จุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์ จุดมุ่งหมายที่สำคัญในการแสดงออกของผลงาน จำเป็นต้องมีการวางแผนกระบวนการทำงานและกำหนดวิธีการดำเนินงานที่สัมพันธ์และสอดคล้องกัน ทั้งรูปแบบ เนื้อหา องค์ประกอบ และเทคนิควิธีการ ข้าพเจ้าจึงได้กำหนดขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้

3.4.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์

การประกอบผลงานเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เรื่อง “เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่” เป็นอีกหนึ่งขั้นตอนที่สำคัญในการสร้างสรรค์ ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้เป็นการถ่ายทอดผ่านเทคนิคกระบวนการเดียวกันกับการนำวัสดุมารีไซเคิล จึงจำ เป็นต้องจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้มีความพร้อม เพื่อสะดวกต่อการสร้างสรรค์ผลงาน โดยจัดเตรียมอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ ดังนี้

ก. เครื่องมือในการทำงาน



ภาพที่ 57 ภาพอุปกรณ์การทำงาน

- | | | |
|---------------------------|---------------------------|-----------------------------|
| 1. เทียนไข | 2. ไฟแช็ก | 3. เตารีด |
| 4. ไดร์ร้อน | 5. ตลับเมตร | 6. ไขควง |
| 7. กาวแท่ง/กาวร้อน/เทปกาว | 8. ปืนกาว | 9. เหล็กแหลม |
| 10. แหนบ/ปากคีบ | 11. ดินสอ/ไม้บรรทัด/ยางลบ | 12. สว่าน |
| 13. กรรไกร/คัตเตอร์ | 14. หัวแร้ง | 15. เครื่องยิงตะปูลม/ตะปูลม |
| 16. ปีมล | 17. สีโป๊ว | 18. สีทาผนังสีเทา |
| 19. กระดาษทรายขัดไม้ | 20. เตาทาความร้อน | 21. เส้นเอ็น |
| 22. ลูกกลิ้งสี/แปรงทาสี | 23. ถาดสี | 24. สีสเปรย์ |

ข. วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

1. ขยะพลาสติกเช่น ขวดน้ำพลาสติก, แก้วน้ำพลาสติก, ซ้อนพลาสติก, กล่องพลาสติก ฯลฯ
2. ไม้MDFแผ่นหนา 1.5 cm (200 x 120 cm= 4 แผ่น), (120 x 30 = 10 แผ่น), (200 x 30 = 4 แผ่น)
3. เหล็กแผ่นหนา 1 หุน (๑ 2 นิ้ว = 6 แผ่น), (๑ 4 นิ้ว = 6 แผ่น), (๑ 6 นิ้ว = 6 แผ่น), (๑ 8 นิ้ว = 6 แผ่น), (๑ 10 นิ้ว = 6 แผ่น),
4. เหล็กแผ่นหนา 2 หุน
5. แม่เหล็ก
6. ตะปูลม/ตะปูเกลียว/น็อต ฯลฯ
7. ท่อสแตนเลส 1 หุน
8. ลำโพง
9. พาวเวอร์และมิกซ์เซอร์

3.4.2 การคัดแยกและทำความสะอาดพลาสติก

เมื่อเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานเรียบร้อยแล้ว ต่อมาเป็นขั้นตอนการการคัดแยกและทำความสะอาดพลาสติก เป็นขั้นตอนแรกที่ต้องผ่านการกระบวนกรค่าเชื้อโรคจากสิ่งสกปรก โดยการนำขวดพลาสติกมาตัดออกเป็นสองส่วน เพื่อนำมาล้างภายในได้ โดยพลาสติกชนิดอื่น เช่น ซ้อน แก้ว หลอด สามารถนำมาล้างได้เลย โดยใช้ น้ำยาล้างจานหรือผงซักฟอกเป็นการล้างน้ำแรกและล้างน้ำเปล่าเป็นน้ำที่สอง เมื่อล้างน้ำสะอาดแล้วจึงนำตากแดดให้แห้งสนิท

นำขยะที่เก็บมาได้จากสถานที่ต่างๆ มาคัดแยกประเภท เช่น พลาสติกสีขาว พลาสติกใส พลาสติกแข็ง พลาสติกอ่อน เป็นต้น



ภาพที่ 58 ภาพการคัดแยกพลาสติก ถ่ายเมื่อ 15 กันยายน 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

นำขยะที่คัดแยกประเภทแล้ว นำมาล้างทำความสะอาดและตากให้แห้ง



ภาพที่ 59 ภาพการทำมาสะอาดพลาสติก ถ่ายเมื่อ 15 กันยายน 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน



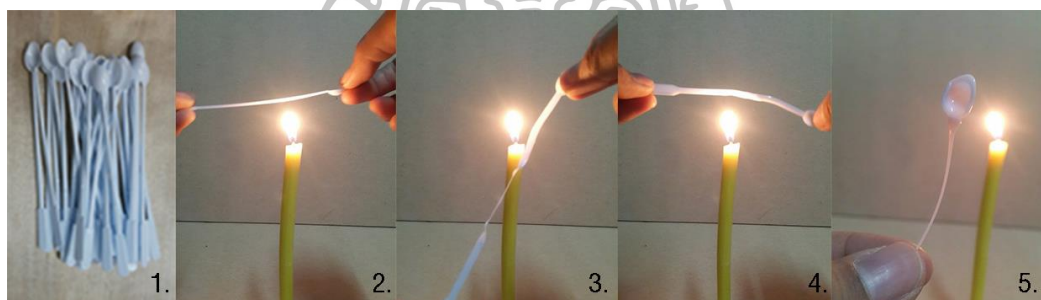
ภาพที่ 60 ภาพพลาสติกที่ทำความสะอาดแล้ว ถ่ายเมื่อ 15 กันยายน 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

3.4.3 การแปรรูปพลาสติก

หลังจากที่คัดแยกและทำความสะอาดเรียบร้อยแล้ว จึงนำพลาสติกทุกชนิดมาทำลายรูปทรงผลิตภัณฑ์ ออกแบบรูปทรงในการสร้างสรรค์ โดยใช้ความร้อนเป็นตัวช่วยให้รูปทรงเปลี่ยนแปลงไปตามความร้อน พร้อมกับเตรียมทำแผ่นฐานบนดอกกำไลทอง โดยใช้แผ่นพลาสติกสีดำตัดเป็นวงกลม เมื่อเสร็จแล้วก็นำเม็ดพลาสติกมาติดกับกำไลทองที่ละชิ้นจนเป็นพุ่ม

1. นำพลาสติกแต่ละประเภทมาเปลี่ยนแปลงรูปทรง โดยใช้ความร้อนเป็นตัวแปดัดพลาสติก มีดังต่อไปนี้

ก. ซ้อนกาแพ นำซ้อนกาแพมาลนเปลวเทียนให้อ่อนตัว แล้วดึงให้ยืดออก พร้อมตัดตามรูปทรงที่ต้องการ



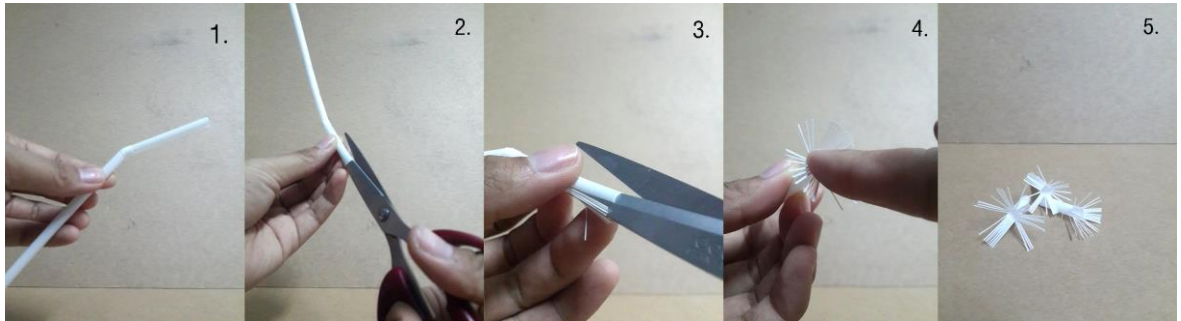
ภาพที่ 61 ภาพการเปลี่ยนรูปทรงซ้อนกาแพ ถ่ายเมื่อ 9 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ข. ซ้อนข้าวพลาสติก นำซ้อนพลาสติกมาหักด้ามออกตามรูปที่ 3 นำส่วนซ้อนลนกับเตาทำความร้อนให้อ่อนตัว พร้อมตัดตามรูปทรงที่ต้องการ ตามรูปที่ 4 แกะส่วนขอบด้ามออกแล้วจึงนำไปรนไฟให้อ่อนตัว ดัดและดึงให้คล้ายกำไล ตามรูปที่ 5 และรูปที่ 6 จึงนำมาต่อกับส่วนซ้อนที่ดัดให้กลายเป็นรูปทรงเห็ด รูปที่ 9



ภาพที่ 62 ภาพการเปลี่ยนรูปทรงช้อนข้าวพลาสติก ถ่ายเมื่อ 9 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน

ค.หลอดพลาสติก นำหลอดพลาสติกมาตัดเป็นเส้นเล็ก ๆ เฉพาะตรงปลายหลอด เมื่อตัดเสร็จให้ใช้นิ้วกดลงให้หลอดบานออก แล้วจึงตัดเป็นชิ้นตามรูปที่ 5



ภาพที่ 63 ภาพการเปลี่ยนรูปทรงของหลอด ถ่ายเมื่อ 9 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ง.ถ้วยพลาสติก โดยใช้กรรไกรตัดขอบถ้วยออก จากนั้นสร้างลวดลายด้วยบัดกรี จากนั้นนำขอบถ้วยที่ตัดออกมา วางบนเตารีด โดยใช้ความร้อนระดับกลาง เพื่อไม่ให้พลาสติกละลายไวและติดกับเตารีด เมื่อพลาสติกหลอมตัวให้ดึงออกจากเตารีดและดึงคาไว้ให้เป็นเส้นตามรูปที่ 7 จากนั้นนำมาติดเป็นก้านใต้ฝาถ้วย ตามรูปที่ 8



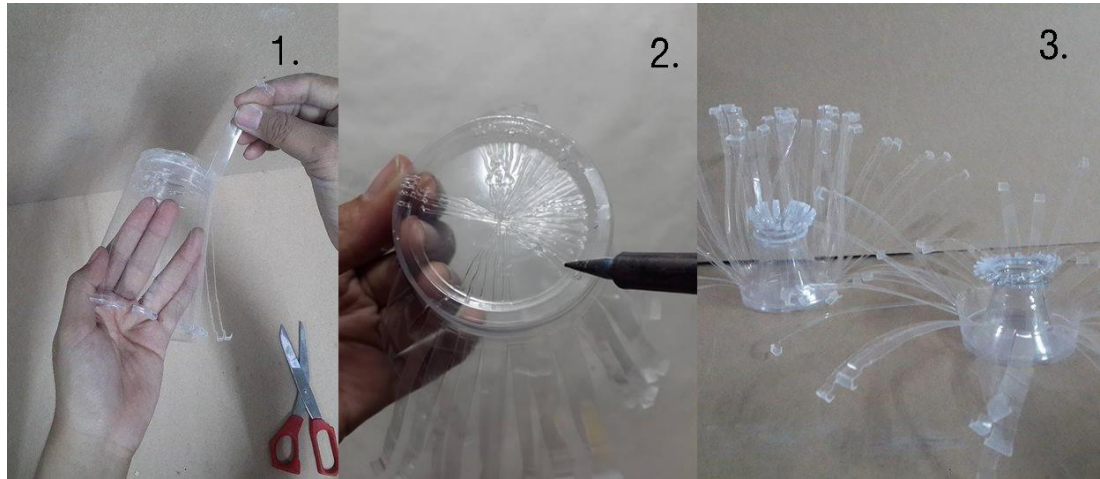
ภาพที่ 64 ภาพการเปลี่ยนแปลงรูปทรงถ้วยพลาสติก ถ่ายเมื่อ 9 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

จ.ฝาปิดแก้วพลาสติก .ใช้ขี้ดกรีสร้างลวดลายด้านบนฝา จากนั้นตัดขอบฝาดอกและพลิกกลับ
ด้าน ให้รูปทรงเป็นธรรมชาติ ตามรูปที่ 3 หลังจากนั้นนำขวดพลาสติกตัดด้านล่างออก นำมา
ประกอบกัน พร้อมกดตรงกลางลง ตามรูปที่ 7



ภาพที่ 65 ภาพการเปลี่ยนแปลงรูปทรงฝาปิดแก้วพลาสติก ถ่ายเมื่อ 12 กรกฎาคม 2559, ถ่าย
โดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ฉ. แก้วพลาสติก ตัดเป็นเส้นที่ขอบปาก และฉีกออกจากกันเป็นเส้นไปถึงกันแก้ว แล้วนำบัตรกรี มาทำลวดลาย เสร็จแล้วติดเกสรที่ทำจากปากขวด ตามรูปที่ 3



ภาพที่ 66 ภาพการเปลี่ยนแปลงรูปทรงแก้วพลาสติก ถ่ายเมื่อ 12 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ช. ขวดพลาสติก การเปลี่ยนแปลงรูปทรงของขวด มีด้วยกันหลายแบบ ดังนี้

1. เกสร จากปากขวด นำปากขวดมาลนเปลวเทียนให้มีความอ่อนตัว แล้วใช้กรรไกรตัดเป็นแฉกแล้วนำปากคิบบมาตัดให้บานออก



ภาพที่ 67 ภาพการเปลี่ยนแปลงรูปทรงขวดพลาสติกให้เป็นเกสร ถ่ายเมื่อ 15 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

2. ดอกเห็ดแบบใส นำขวดพลาสติกมาตัดเป็นวงกลมและเป็นเส้นๆ จากนั้นก็นำมาลนเปลวเทียนให้คดงอ แล้วจึงนำมาต่อกัน ดังรูป



ภาพที่ 68 ภาพการเปลี่ยนแปลงรูปทรงขวดพลาสติกให้เป็นดอกเห็ดใส ถ่ายเมื่อ 15 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

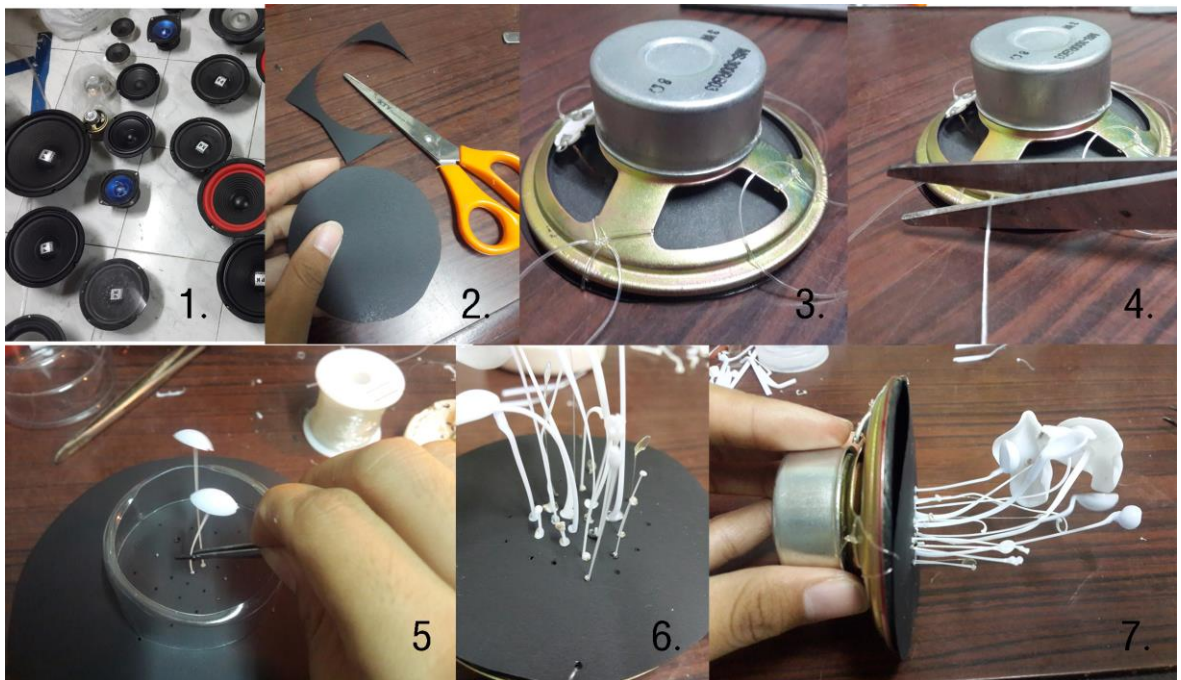
ซ.รูปทรงที่ได้จากการเปลี่ยนแปลงรูปทรงด้วยความร้อน และนำมาประกอบกัน



ภาพที่ 69 ภาพการออกแบบรูปทรงพลาสติกให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่ ถ่ายเมื่อ 15 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

3.5 ขั้นตอนการทำผลงานชุดที่ 1

3.5.1 การประกอบพลาสติกกับลำโพง จำเป็นต้องมีฐานพลาสติกบางๆ เพื่อไว้ติดดอกเห็ด ทั้งลำโพงเล็กและลำโพงดอกใหญ่ ตัดพลาสติกแผ่นให้เท่ากับขนาดของดอกลำโพงแต่ละดอก ใช้เอ็นไสยัดเป็นตัวลัดไว้ให้แน่น จากนั้นก็นำดอกเห็ดพลาสติกมาลนไฟที่ปลายก้านและติดลงไปบนพลาสติก ตามรูปที่ 5-7



ภาพที่ 70 ภาพการเตรียมพื้นลำโพงและการประกอบดอกเห็ด ถ่ายเมื่อ 18 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

3.5.2 การเตรียมแผ่นเหล็กเพื่อนำมาติดกับผนังจำลอง โดยการนำแผ่นเหล็กไปตัดที่ร้านเป็นวงกลม มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2 นิ้ว, 4 นิ้ว, 6 นิ้ว, 8 นิ้ว, 10 นิ้ว จากนั้นนำมาเจาะรู เว้นจากขอบประมาณ 1 เซนติเมตร แล้วนำมาพ่นสีดำก่อนนำมาพ่นสีเทา



ภาพที่ 71 ภาพการเจาะรูและพ่นสีเหล็กแผ่นทรงกลม ถ่ายเมื่อ 18 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

3.5.3 การเตรียมแท่นผนังจำลอง การเตรียมแท่นผนังเพื่อนำไปประกอบชิ้นงาน คือ ประกอบโดยเขียนแบบให้ที่ร้านตัดไม้ให้ประกอบไม้ตามรูปแบบที่เราต้องการ จากนั้นนำมาทาสีเทา ก่อน 1 รอบ รอให้สีแห้ง แล้วจึงจะโป้วสี ใช้กระดาษทรายขัดให้เนียน และจึงลงสีเทาทับอีกสัก 2-3 รอบ รอให้แห้งสนิท แล้วจึงวัดเพื่อมาร์คจุดในการนำเหล็กที่เจาะรูมาติด ใช้ตะปูเกลียวเป็นตัวติดแผ่นเหล็ก เสร็จแล้วจึงเตรียมนำลำโพงดอกเห็ดมาประกอบอีกที



ภาพที่ 72 ภาพโป้วสีและทำสีหลังประกอบแผ่นไม้ ถ่ายเมื่อ 19 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน



ภาพที่ 73 ภาพการติดแผ่นเหล็กกับแท่นผนัง ถ่ายเมื่อ 19 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์
ผลงาน

3.5.4 ขั้นตอนประกอบชิ้นงานเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการจัดวางความสวยงาม โดยการใช้ฐานลำโพงที่มีแม่เหล็ก ดูดติดกับแผ่นเหล็กบนผนัง ทำแบบนี้ทุกชิ้น และเมื่อเสร็จจึงนำสายลำโพงมาติดที่ลำโพงที่ละตัวโยงสายไปจนถึงเครื่องพาวเวอร์ เพื่อเปิดเสียงประกอบชิ้นงาน เพียงเท่านี้จะได้ชิ้นงานที่สมบูรณ์

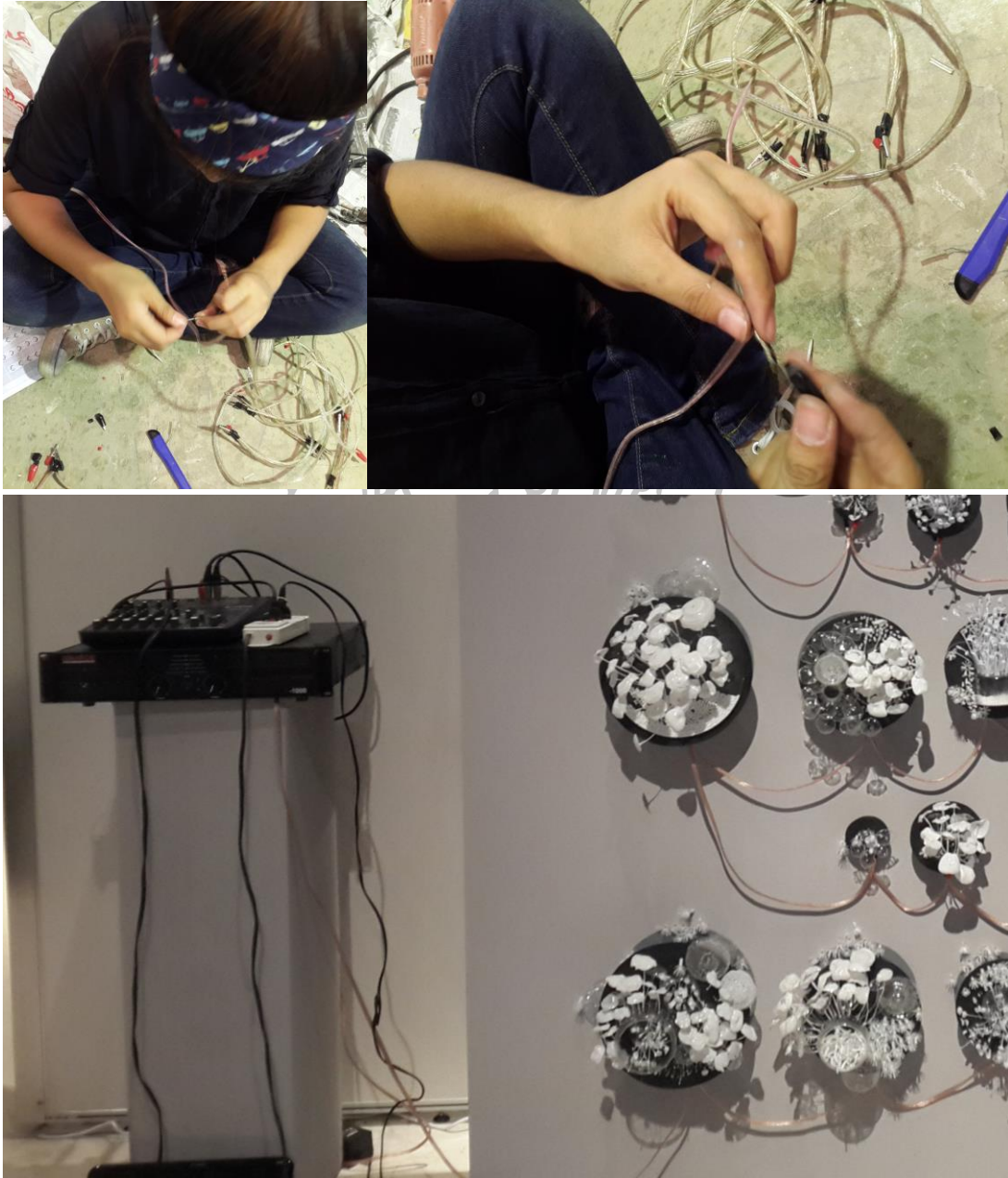


ภาพที่ 74 ภาพการติดลำโพงดอกเห็ดกับผนัง 1 ถ่ายเมื่อ 20 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน



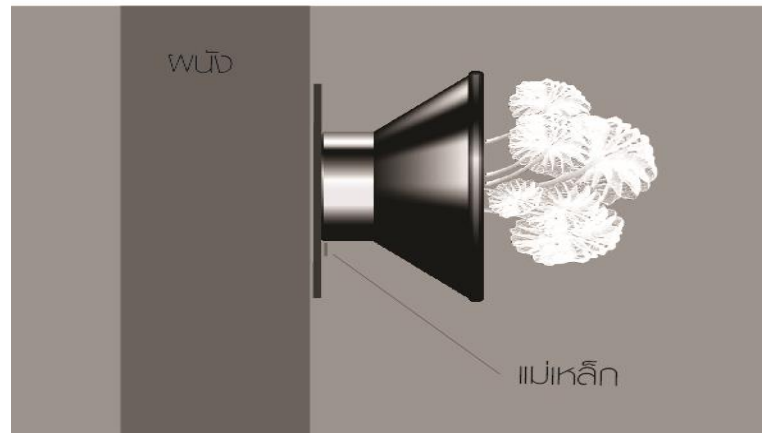
ภาพที่ 75 ภาพการติดลำโพงดอกเห็ดกับผนัง 2 ถ่ายเมื่อ 20 กรกฎาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน

3.5.5 หลังจากติดผลงานที่แทนแล้ว ก็จึงมาต่อสายไฟเข้ากับลำโพงแต่ละตัว ให้เชื่อมโยงกัน และเปิดเสียงที่ทำการอัดจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อให้เกิดการสั่นของพลาสติก ก็เป็นอันสมบูรณ์ในชุดที่ 1



ภาพที่ 76 ภาพการติดตั้งระบบเสียง ถ่ายเมื่อ 3 สิงหาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

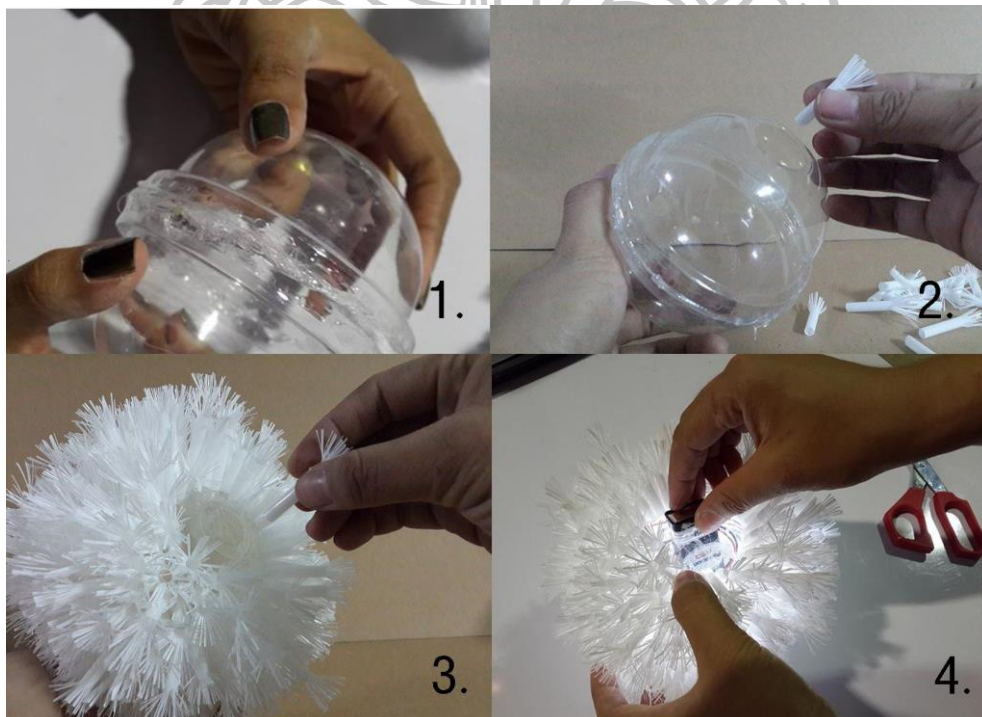
3.5.6 การติดแม่เหล็กไว้ใต้ลำโพง เพื่อกันการไหลลงตามแรงโน้มถ่วงของโลก จึงติดไว้เป็นแม่เหล็กทรงกลมขนาดเล็กไว้เหมือนเป็นฐานรองอีกที



ภาพที่ 77 ภาพการติดตั้งลำโพงและแม่เหล็ก

3.6 การปฏิบัติงานชุดที่ 2

3.6.1 นำพลาสติกที่เตรียมไว้มาประกอบกัน ให้เป็นรูปทรง ดังรูป



ภาพที่ 78 ภาพการประกอบดอกเห็ดแบบที่ 1 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน



ภาพที่ 79 ภาพการประกอบดอกเห็ดแบบที่ 2 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน



ภาพที่ 80 ภาพการประกอบดอกเห็ดแบบที่ 3 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

3.6.2 ขั้นตอนการเตรียมฐานปูน ให้นำ ฝา จาน มาเป็นแม่พิมพ์ในการหล่อปูน โดยการปั้น ดินน้ำมันเป็นแกนกลางไว้ใส่ท่อสแตนเลสตรงกลาง จากนั้นผสมปูน คนให้เข้ากัน แล้วจึงเทใส่พิมพ์ รอแห้งแล้วจึงนำออกจากพิมพ์



ภาพที่ 81 ภาพการประกอบฐานปูนดอกเห็ดชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน

3.6.3 ขั้นตอนฉากรวมชาติ การติดฉากรวมชาติที่ไม้เอ็ม ต้องทาแล็กเกอร์ที่ไม้ลวดฝุ่น
และให้ผิวมันขึ้น เพื่อให้สติกเกอร์ติดทน ไม้ให้หลุดออกจากไม้



ภาพที่ 82 ภาพการประกอบแผ่นภาพ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

3.7 ผลงานสำเร็จ

3.7.1 ผลงานสำเร็จชุดที่ 1



ภาพที่ 83 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 2 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ชื่อผลงาน แพะชีวิตสัมพันธ์

ขนาด 260 x 240 x 30 cm

เทคนิค สื่อผสม



ภาพที่ 84 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 2 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ชื่อผลงาน เพาะชีวิตสัมพันธ์

ขนาด 260 x 240 x 30 cm

เทคนิค สื่อผสม



ภาพที่ 85 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์
ผลงาน

ชื่อผลงาน เพาะชีวิตสัมพันธ์

ขนาด 260 x 240 x 30 cm

เทคนิค สื่อผสม



ภาพที่ 86 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์
ผลงาน

ชื่อผลงาน เพาะชีวิตสัมพันธ์

ขนาด 260 x 240 x 30 cm

เทคนิค สีสผสม



ภาพที่ 87 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์
ผลงาน



ภาพที่ 88 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์
ผลงาน

ชื่อผลงาน เพาะชีวิตสัมพันธ์

ขนาด 260 x 240 x 30 cm

เทคนิค สื่อผสม



ภาพที่ 89 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ชื่อผลงาน เพาะชีวิตสัมพันธ์

ขนาด 260 x 240 x 30 cm

เทคนิค สื่อผสม

4.5.2 ผลงานสำเร็จชุดที่ 2



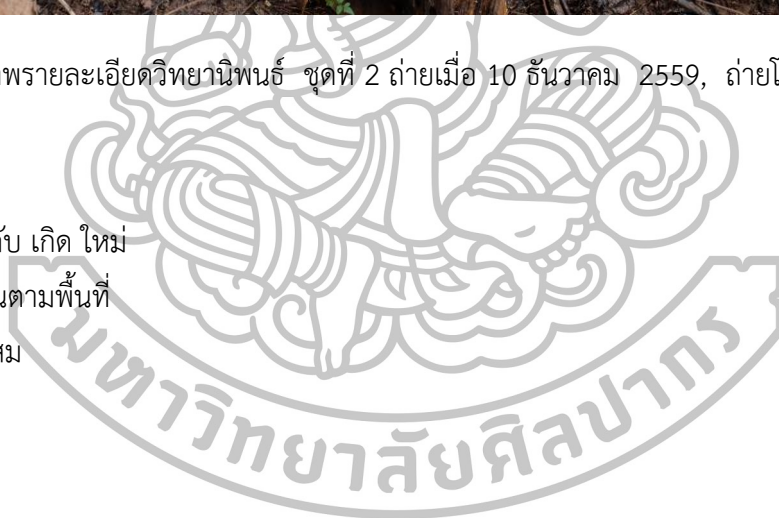
ภาพที่ 90 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 2 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ชื่อผลงาน กลับ เกิด ใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม



ภาพที่ 91 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ชื่อผลงาน กลับ เกิด ใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม





ภาพที่ 92 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับ เกิด ใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สีส้ม



ภาพที่ 93 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับ เกิดใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม



ภาพที่ 94 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับ เกิดใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม

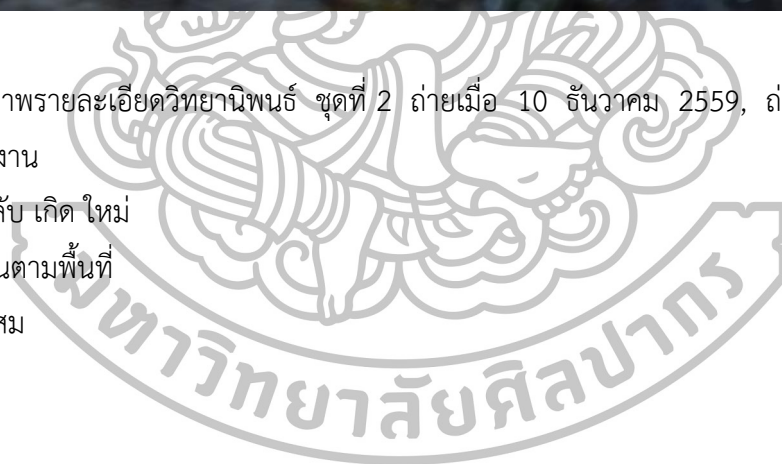




ภาพที่ 95 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับ เกิดใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม

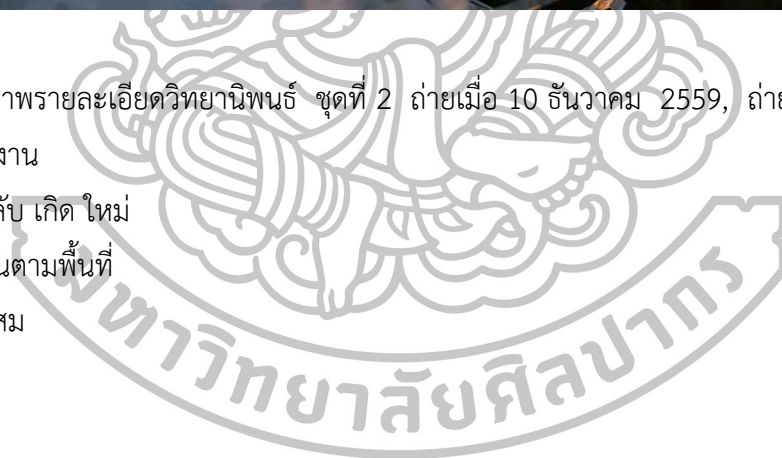


ภาพที่ 96 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับ เกิดใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม



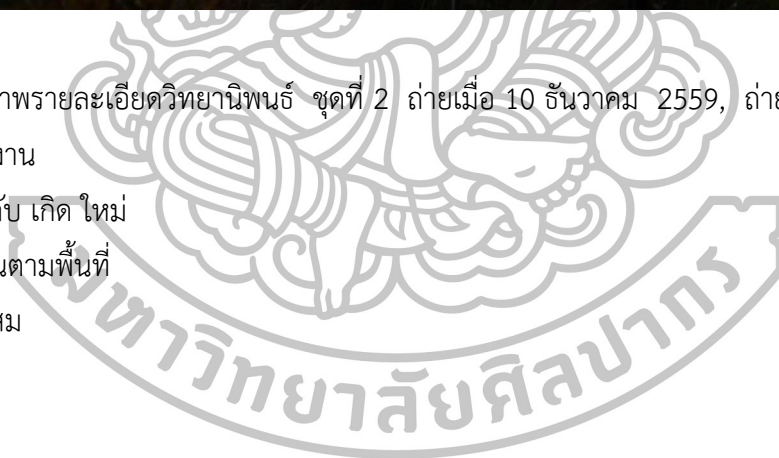


ภาพที่ 97 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับเกิดใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม





ภาพที่ 98 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับเกิดใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม





ภาพที่ 99 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับ เกิดใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม



ภาพที่ 100 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับ เกิด ใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม



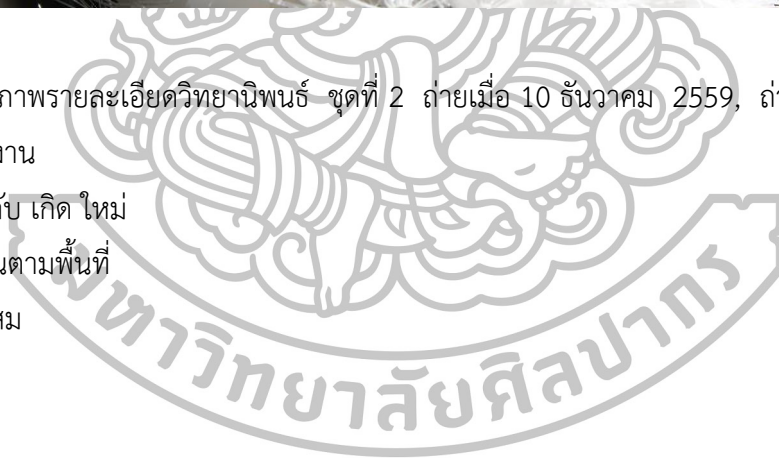
ภาพที่ 101 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับ เกิด ใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม



ภาพที่ 102 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับ เกิด ใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อมสุม



ภาพที่ 103 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับเกิดใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม





ภาพที่ 104 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับเกิดใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม



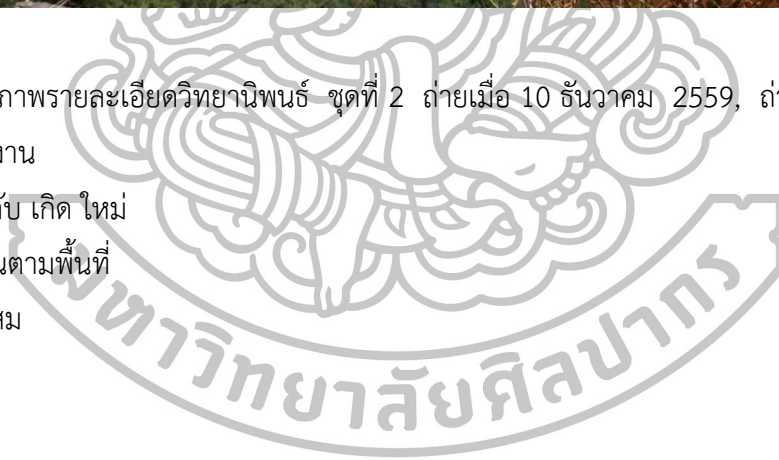


ภาพที่ 105 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับเกิดใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม





ภาพที่ 106 ภาพรายละเอียดวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2 ถ่ายเมื่อ 10 ธันวาคม 2559, ถ่ายโดยผู้
สร้างสรรค์ผลงาน
ชื่อผลงาน กลับเกิดใหม่
ขนาด แปรผันตามพื้นที่
เทคนิค สื่อผสม



บทที่ 4 บทวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรคผลงานศิลปะสื่อผสมเรื่อง “การเกิดใหม่แห่งภาพรักษ์” ที่สะท้อนความงามของวัสดุประเภทพลาสติก หลังจากขั้นตอนการสร้างสรรคได้นำผลงานมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบนำมาเขียนเป็นรายงานเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรคผลงานโดยมีทฤษฎีทางทัศนศิลป์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

- 4.1 องค์ประกอบทางทัศนศิลป์
 - 4.1.1 จุด
 - 4.1.2 เส้น
 - 4.1.3 บริเวณที่ว่าง
- 4.2 หลักการทางทัศนศิลป์
 - 4.2.1 เอกภาพ
 - 4.2.2 ความสมดุล
- 4.3 สื่อใหม่
 - 4.3.1 เสียง
 - 4.3.2 แสง
- 4.4 ศิลปะการจัดวาง
- 4.5 ตารางสรุปการวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์

4.1 องค์ประกอบทางทัศนศิลป์

4.1.1 จุด (Point)

ก่อนเริ่มทัศนธาตุอื่นๆ จะขอกล่าวถึงจุดเสียก่อน เพราะจุดเป็นภาพเบื้องต้นที่สุดของการเห็น จุดมีมิติเป็นศูนย์ ไม่มีความกว้าง ความยาว หรือความลึก เป็นธาตุที่ไม่สามารถจะแบ่งออกได้อีก เป็นสิ่งที่เล็กที่สุดที่จะใช้สร้างรูปทรงและสร้างพลังเคลื่อนไหวของที่ว่างขึ้นในภาพได้

ในธรรมชาติเราจะเห็นจุดกระจายซ้ำ ๆ อยู่ทั่วไปในที่ว่าง เช่น จุดที่สุกใสของดวงดาวในท้องฟ้า ลายจุดในตัวสัตว์หรือพืชบางชนิด เมื่อเรายู่บนที่สูงมองลงมายังกลุ่มคน จะเห็นเป็นจุดกระจายเคลื่อนไหวไปมา มิติก็ไม่มี หรือรวมกลุ่มกัน จุดที่เราเห็นซ้ำๆ เหล่านี้จะทำให้เกิดตำแหน่งของรูปทรง (จุด) ในที่ว่างขึ้น ซึ่งเป็นการเริ่มแรกที่สุดขององค์ประกอบศิลป์โดยจุดเองนั้นเกือบไม่มี ความสำคัญอะไรเลย รูปร่างก็ไม่มี มิติก็ไม่มี แต่เมื่อปรากฏตัวในที่ว่างจะทำให้ที่ว่างนั้นมีความหมายขึ้นมาทันที กล่าวคือถ้าเป็นจุดจุดเดียว ที่ว่างกับจุดจะมีปฏิริยาผลักดันโต้ตอบซึ่งกันและกัน ถ้าเป็นหลายจุดปฏิริยานี้จะรุนแรงขึ้น เนื่องจากการดึงดูดและการผลักดันระหว่างจุดต่อจุดเพิ่มขึ้นด้วย จุดที่รวมกันหนาแน่นเป็นกลุ่ม เส้นรูปนอกหรือเส้นโครงสร้างของกลุ่มจะปรากฏให้เห็นในจินตนาการ และจุดที่ซ้ำกันในจังหวัดต่าง ๆ จะให้แบบรูป (Pattern) ของจังหวัดที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างไม่จำกัด⁴⁴

⁴⁴ ชลูด นิยมเสมอ, องค์ประกอบศิลป์ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2553), 45.

ตารางที่ 3 วิเคราะห์จุดภายในชิ้นงานแต่ละหน่วย

ที่	ผลงาน	การวิเคราะห์
1.		<p>จุดสีเหลืองที่ปรากฏ เป็นจุดที่เกิดจากหน่วยเล็กๆ ซ้ำๆ กัน ของดอกพลาสติกที่ประกอบกันอยู่บนฐานลำโพง มีขนาดทั้งเล็กใหญ่ รวมกันเป็นจุดๆ เดียว จึงเป็นชิ้นงาน 1 หน่วย โดยแต่ละหน่วยจะมีจุดที่แต่ต่างกันตามรูปร่างของพลาสติก</p>
2.		<p>จุดสีเหลืองที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2 เป็นจุดที่เกิดจากหน่วยเล็กๆ ซ้ำๆ กันของดอกพลาสติกคล้ายๆ กับชุดที่ 1 แต่จะมีขนาดเล็กอยู่รอบนอก และจุดใหญ่จะอยู่ด้านใน ไม่กระจายมากนัก แต่เมื่อรวมกันเป็นจุดๆ เดียว ก็เป็นชิ้นงาน 1 หน่วยเช่นกัน โดยแต่ละหน่วยจะมีจุดที่แต่ต่างกันตามรูปร่างของพลาสติก</p>

4.1.2 เส้น (Line)

ชลุต นิมเมสมอ ได้กล่าวไว้ว่า ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่า งานทัศนศิลป์สิ่งเล็ก ๆ ของมนุษย์นั้นเริ่มจากเส้นทางที่เราจะเห็นได้จากภาพเขียนตามผนังถ้ำของคนสมัยดั้งเดิม (Primitive) การเริ่มต้นของงานศิลปะในวัยเด็กก็ใช้เส้นเช่นเดียวกัน เช่นเป็นทัศนธาตุเบื้องต้นที่สำคัญที่สุด เป็นแกนของทัศนศิลป์ทุกๆแขนง เส้นเป็นพื้นฐานของโครงสร้างของทุกสิ่งในจักรวาล เส้นแสดงความรู้สึกได้ทั้งด้วยตัวของมันเอง และด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่าง ๆ ขึ้น งานจิตรกรรมของไทย จีน และญี่ปุ่น ล้วนมีเส้นเป็นหัวใจของการแสดงออก ศิลปะตะวันตกบางคน เช่น ชันโดร บอตติเชลลี (Sandro Botticelli) วิลเลียม-เบลก (William Blake) ราอูล ดูฟี (Raoul Dufy) ปาโบล ปิกัสโซ (Pablo Picasso) การใช้เส้นเป็นแกนสำคัญ แม้แต่ในงานประติมากรรมซึ่งส่วนมากจะแสดงออกด้วยวัสดุและปริมาตร ก็ยังต้องประกอบด้วยมวลของรูปทรงและเส้นรูปนอกที่สมบูรณ์ ถ้ามีแต่มวลที่ปราศจากรูปนอกก็ย่อมจะเรียกเป็นงานประติมากรรมไม่ได้ นอกจากนี้ การเริ่มต้นและการพัฒนาจินตนาการของทัศนศิลป์ศิลปินไม่ว่าจะเป็น จิตรกร ประติมากรรม หรือสถาปนิก จะต้องอาศัยเส้นเป็นปัจจัยสำคัญทั้งสิ้น การใช้เส้นนั้นเราสามารถจะกระทำได้อย่างรวดเร็ว ง่าย โดยสัญญาตาญาณหรือใช้อย่างพินิจพิเคราะห์ด้วยการใช้ปัญญา เส้นแสดงแก่นแท้ของทุกสิ่งได้อย่างเข้มข้นและยั่งยืนที่สุด⁴⁵

และนอกจากนี้เส้นสามารถให้ความรู้สึกไปตามลักษณะของเส้นได้ สมภพ จงจิตต์โพธา กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อเส้น เส้นมีทั้ง 2 มิติ และ 3 มิติ มิติ คือ เส้นที่เกิดจากการลากและขุดลงบนระนาบผิวต่าง ๆ เส้น 3 มิติ คือ เส้นที่ศิลปินได้มาจากวัตถุจริง ๆ เช่น เส้นลวดที่ใช้ในงานประติมากรรม เส้นขอบประตูหน้าต่าง ที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม เป็นต้น

ศิลปินสามารถใช้เส้นเป็นสื่อในการแสดงออกถึงอารมณ์และบุคลิก บางครั้งเส้นอาจจะการแสดงออกถึงความอ่อนหวาน ความแข็งแกร่ง ความรวดเร็ว คล่องแคล่ว ความห้วนไหว ความมั่นคงความหนา ความบาง ความอ่อนนุ่ม ความเฉียบขาด เป็นต้น

งานศิลปะที่ดีจำเป็นต้องมีการจัดเส้นให้มีความสัมพันธ์กับรูปร่าง ขนาด และทิศทางที่ผู้ศึกษาจะเข้าใจความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องทราบรับสมัครคุณค่าของเส้นแต่ละชนิดดังต่อไปนี้

1. เส้นตั้ง (Vertical lines) เป็นเส้นที่แสดงถึง ความสูง ความแข็งแรง มีระเบียบ และให้ทิศทางไปทางตั้ง
2. เส้นนอน (Horizontal lines) เป็นเส้นที่แสดงถึง ความกว้าง ความสงบ ความนิ่งเฉย และพักผ่อน ความรู้สึกว่าเป็นฐาน และทิศทางไปทางนอน
3. เส้นทแยง (Diagonal lines) เป็นเส้นแสดงถึง ความกว้างด้านเฉียง แสดงการเคลื่อนไหว หรือการไม่อยู่นิ่ง และให้ทิศทางทแยงหรือผ่าน

⁴⁵ ชลุต นิมเมสมอ, องค์ประกอบศิลป์ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2553), 47.

4. เส้นขาด (Broken lines) เป็นเส้นที่แสดงถึงความตื่นเต้น ความไม่เป็นระเบียบ ความแตกแยกและทิศทางวุ่นวายสับสน
5. เส้นโค้ง (Curved line) เป็นเส้นที่แสดงถึงความอ่อนช้อย ความนิ่มนวล ร่าเริง และให้ทิศทางเคลื่อนไหวที่ละมุนละไม
6. เส้นแย้ง (Opposition lines) หมายถึง ทิศทางของเส้นที่อยู่ตรงกันข้าม ไม่เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน ระบบของเส้นแล้งจะทำให้เส้นมีพลังปรากฏเพิ่มขึ้นมากกว่าเส้นที่อยู่ในทิศทางเดียวกัน และสามารถนำไปแก้ปัญหาในเรื่อง ความสมดุลได้อย่างดี
7. เส้นผ่าน (Transition lines) หมายถึงเส้นทแยงมุมเป็นเส้นที่ใช้ในการลดค่า ความแข็งกระด้างและความขัดแย้งกัน ระหว่างเส้นตั้งกับเส้นนอน ทำให้เกิดความนุ่มนวล และมีความเป็นเอกภาพ
8. เส้นซิกแซก (Zigzag lines) เป็นเส้นที่แสดงถึงความรู้สึกตื่นเต้น เป็นจังหวะ
รูปแบบของเส้น
รูปแบบของเส้นสามารถแบ่งได้ 3 แบบ
 - 1) เส้นที่เกิดขึ้นจริง (Actual Lines) หมายถึง เส้นที่ปรากฏบนพื้นผิวระนาบด้วยวัสดุต่าง ๆ โดยแสดงให้เห็นด้วยรูปแบบต่าง ๆ เช่น เส้นตรง โค้ง ซิกแซก เป็นต้น
 - 2) เส้นเชิงนัย (Implied Line) หมายถึง เส้นที่ไม่ได้ปรากฏเป็นเส้นจริงบนพื้นผิวระนาบแต่เป็นเส้นที่เกิดจากการประเมินด้วยสายตา จากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่งที่สัมพันธ์กัน
 - 3) เส้นที่เกิดจากขอบ (Line Formed by Edges) หมายถึงเส้นที่เกิดจากเส้นรอบนอกของรูปทรงหรือที่ว่าง ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ 2 มิติ และ 3 มิติ เราสามารถรับรู้ขอบปริมาตรนั้น ๆ ในลักษณะของเส้นได้ทั้ง ๆ ที่เส้นดังกล่าวไม่ได้มีอยู่จริง แต่เรารับรู้ได้จากความแตกต่างในค่าน้ำหนักแสงและเงา
 - 4) เส้นโครงสร้าง (Structural Line) คือเส้นที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา เป็นเส้นในจินตนาการที่ผู้ดูจะรู้สึกเชื่อมโยงจากจุดหนึ่ง ไปอีกจุดหนึ่ง แจ้งโครงสร้างมี 4 ชนิดด้วยกันคือ
 1. เส้นแกนของรูปทรง เช่นเส้นศูนย์ถ่วงของมนุษย์ เส้นแกนของต้นไม้ผลไม้เส้นแกนของวัตถุสิ่งของต่างๆเช่นขวดและกัน เป็นต้น
 2. เส้นรูปนอกของกลุ่มรูปทรง เป็นเส้นโครงสร้างที่เห็นได้ด้วยจินตนาการ เป็นลักษณะเส้นขอบของกลุ่มคน สิ่งของ ที่รูปทรงรวมกันอยู่เป็นรูปวงกลม วงรี สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม เป็นต้น

3. เส้นโครงสร้างของปริมาตร เป็นเส้นที่แสดงถึงความเคลื่อนไหวที่พื้นผิว ให้ความรู้สึกถึงปริมาตรของรูปทรง⁴⁶

ตารางที่ 4 วิเคราะห์เส้น

ที่	ผลงาน	การวิเคราะห์
1.		<p>เส้นที่ปรากฏในผลงานที่ 1</p> <ul style="list-style-type: none"> — เป็นเส้นรูปนอกของกลุ่มรูปทรง ที่แสดงขอบเขตอย่างชัดเจน — เส้นที่ ปรากฏเป็นเส้นสีเหลือง คือเส้นเชิงนัย เห็นได้จากรูปทรงที่แตกต่างกัน เรียงจากเล็กไปใหญ่ ส่งผลให้หน้าที่ของเส้นเชิงนัยทำงานอย่างเห็นได้ชัดที่สุด — เส้นสีน้ำเงินปรากฏ เกิดขึ้นจากการจัดวางสลับกันของลำโพง จากเล็กไปใหญ่ และใหญ่ไปเล็ก จึงสามารถเห็นเป็นเส้นซิกแซก อยู่ภายในงานด้วย — สองเส้นสุดท้าย จะปรากฏไม่ค่อยชัดมากนัก นั่นคือเส้นสีเขียวและเส้นสีม่วง เป็นเส้นทแยงมีเพียงเล็กน้อย
2		<p>เส้นที่ปรากฏในผลงานที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> — ปรากฏเส้นแกนของโครงสร้างของรูปทรง เป็นเส้นสีเหลือง — เส้นที่ ปรากฏเป็นเส้นสีแดง คือเส้นโครงสร้างของปริมาตรภายในรูปทรง

⁴⁶ สมภพ จงจิตต์โพธา, องค์ประกอบศิลป์ (กรุงเทพฯ : วาดศิลป์, 2554), 33-39.

4.1.3 บริเวณที่ว่าง

ชูด นิมเสมอ ได้กล่าวไว้ว่า ที่ว่างตามปกติจะกว้างขวางจนหาขอบเขตมิได้ เป็นที่ที่สิ่งทั้งหลายทั้งปวงดำรงอยู่ที่ว่างเป็นทัศนธาตุที่มองไม่เห็น จะปรากฏตัวก็ต่อเมื่อมีสภาพพื้นมากำหนดรูปร่างหรือมาก่อให้เกิดปฏิกิริยาขึ้น ที่ว่างจึงเป็นเสมือนสนามหรือเวที ที่ทัศนธาตุอื่นๆ จะลงไปแสดงหรือปรากฏตัวในบทบาทของรูปทรง ทัศนศิลป์แต่ละประเภทใช้ที่ว่างต่างกันไปตามลักษณะของงานจิตรกรรมใช้ที่ว่างเป็น 2 มิติ แต่อาจทำให้เกิดการลวงตาเห็นเป็น 3 มิติ ได้ด้วยวิธีการประกอบกรของทัศนธาตุต่าง ๆ ประติมากรรมใช้ที่ว่างจริง ๆ โอบล้อมลูปไล้และเจาะทะลुरुปร่างที่เป็น 3 มิติ สถาปัตยกรรมใช้ที่ว่างจริงเช่นเดียวกับประติมากรรมและยังเป็น ที่ว่างที่เราสามารถเข้าไปอยู่ภายในได้อีกด้วย ประติมากรรมสิ่งแวดล้อม (Environment Sculpture) ใช้แนวความคิดที่ให้ผู้ดูเข้าไปอยู่ในที่ว่างที่ห้อมล้อมด้วยรูปทรงได้เช่นเดียวกับงานสถาปัตยกรรม การเดินระบำสมัยใหม่เป็นการสร้างที่ว่างให้มีความหมาย ด้วยการกำหนดและเปลี่ยนแปลงที่ว่างด้วยร่างกายและความเคลื่อนไหวของคน

คำจำกัดความของที่ว่าง

1. ปริมาตรที่วัตถุหรือรูปทรงกินเนื้อที่อยู่

รูปทรง 3 มิติเมื่อปรากฏตัวในที่ว่าง ปริมาตรของรูปทรงนั้นจะเข้าแทนที่ที่ว่างทันที ที่ว่างที่ถูกแทนที่ด้วยรูปทรงนี้จะมีรูปร่างและปริมาตรเช่นเดียวกับรูปทรงถูกประการ ถ้าเราจะพิจารณาจากการทำแม่พิมพ์ในงานประติมากรรมก็จะได้ชัด แม่พิมพ์ของวัตถุชิ้นหนึ่งจะมีปริมาตรและรูปร่างของที่ว่างเท่ากันและเป็นอย่างเดียวกับวัตถุนั้น ผิดกันแต่เพียงว่าแม่พิมพ์นั้นมีปริมาตรเป็นลบ หรือเรียกว่า ปริมาตรของที่ว่าง (Space Volume) แต่วัตถุนั้นมีปริมาตรเป็นบวก หรือเรียกว่า ปริมาตรของมวล (Mass Volume)

2. อากาศที่อบรรณรูปทรงอยู่

เมื่อมีรูปทรงหนึ่งปรากฏในที่ว่าง ผิวนอกทั้งหมดของรูปทรงนั้นจะถูกห้อมล้อมอย่างแนบสนิทด้วยที่ว่างทันที

3. ระยะห่างระหว่างรูปทรง

ระยะห่างระหว่างรูปทรงนี้บางครั้งเรียกว่า ช่องไฟ เช่น ช่องไฟระหว่างตัวอักษรในการเขียนหนังสือ หรือช่องไฟในลายไทย

4. ปริมาตรของความว่างที่ถูกล้อมรอบด้วยขอบเขต

ได้แก่ ที่ว่างภายในของวัตถุหรือรูปทรง เช่น ที่ว่างภายในห้องห้องหนึ่งที่ถูกล้อมด้วยผนัง พื้นและเพดาน ที่ว่างภายในอุโมงค์ หรือที่ว่างภายในรูปทรงขนาดใหญ่ที่ทำด้วยวัสดุสังเคราะห์ให้คน

เข้าไปอยู่ข้างในได้ ฯลฯ คำจำกัดความข้อนี้ต่างกับข้อ 1 ตรงที่ว่ารูปทรงในข้อ 1 จะเป็นรูปทรงที่ทับซ้อน ปริมาตรของรูปทรงเข้าไปแทนที่หรือไล่ที่ของที่ว่างแต่ในข้อนี้เป็นปริมาตรของความว่างที่ถูกโอบอุ้มด้วยระนาบหรือรูปทรงที่มีความกรวงข้างใน

5.พื้นที่ของระนาบ (Plane) 2 มิติ ที่จิตรกรใช้เขียนรูปลงไป

ได้แก่ กระดาษ ผ้า ใบ ฯลฯ หรือเรียกว่าแผนภาพ (Format) ซึ่งตามปกติจะมีรูปสี่เหลี่ยมที่มีสัดส่วนต่างๆ กัน แต่บางครั้งอาจมีลักษณะเป็นรูปร่างอื่น เช่น สามเหลี่ยม วงกลม วงรี ฯลฯ

6.การแทนค่าของความลึกบนระนาบที่เป็น 2 มิติ ได้แก่ การเขียนรูปให้เห็นลวงตาว่ามีความลึก (Pictorial space)⁴⁷

สมภพ จงจิตต์โพธา กล่าวว่า ในงานทัศนศิลป์ได้แบ่งบริเวณว่างเป็น 2 ลักษณะ

ก. บริเวณว่าง 2 มิติ หมายถึง บริเวณที่แสดงลักษณะเฉพาะความกว้างและความยาวเท่านั้น พบมากในงานจิตรกรรมที่ใช้รูปเรขาคณิตแสดงออก หรือในงานออกแบบตกแต่งระนาบต่างๆ เช่น การตกแต่งผนังห้อง

ข. บริเวณว่าง 3 มิติ หมายถึง บริเวณว่างที่แสดงความกว้าง ยาว ลึก สัมผัสได้ด้วยความเป็นจริง เช่น บริเวณว่าง ภายในห้อง บริเวณว่าง 3 มิติสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.บริเวณว่างจริงหรือบริเวณว่างทางกายภาพ (Physical Space) หมายถึง บริเวณว่างที่ปรากฏในงานประติมากรรม หรือสถาปัตยกรรม เป็นบริเวณว่างจริงที่สามารถสัมผัสได้

2.บริเวณว่างลวงตาหรือบริเวณว่างแบบรูปภาพ (Pictorial Space) หมายถึง บริเวณที่ปรากฏในงานจิตรกรรมหรือภาพพิมพ์ เป็นบริเวณว่าง 3 มิติ ที่แสดง ความกว้าง ความยาว และความลึก เป็นที่ว่างลวงตาที่เกิดขึ้นจากกลวิธีโดยการระบายสี

3.บริเวณว่างบวกและบริเวณว่างลบ

บริเวณว่างบวก (Positive Space) หมายถึง บริเวณว่างที่ถูกกำหนดด้วยเส้น สี น้ำหนัก ให้เป็นรูปร่างหรือรูปทรง

บริเวณว่างลบ (Negative Space) หมายถึง บริเวณที่เป็นพื้นระนาบในงานจิตรกรรมหรือเป็นอากาศในงานประติมากรรม ปรากฏอยู่รอบๆ บริเวณรูปร่างหรือรูปทรง และมีความสำคัญเท่ากับบริเวณว่างบวก

4.บริเวณว่าง 2 นัย (Ambiguous Space) หมายถึง บริเวณว่างที่กำหนดด้วยเส้นให้เป็นรูปร่างหรือรูปทรง ซึ่งมีความสำคัญ หรือมีความหมายเท่าเทียมกัน จึงไม่อาจกำหนดได้

⁴⁷ชลุด นิมเสมอ, องค์ประกอบศิลป์ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2553), 88-90.

ว่าส่วนใดเป็นบริเวณที่ว่างบวก และส่วนใดเป็นบริเวณที่ว่างลบ จึงทำให้บริเวณทั้ง 2 แบบเป็นทั้งบวกและลบสลับกัน⁴⁸

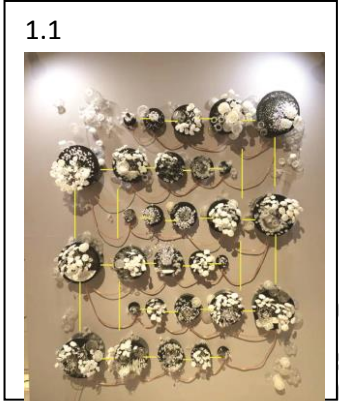
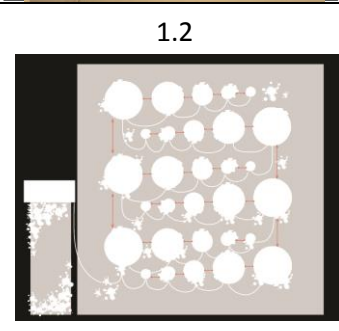
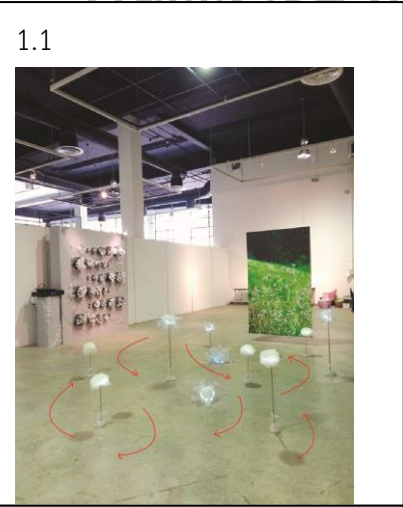
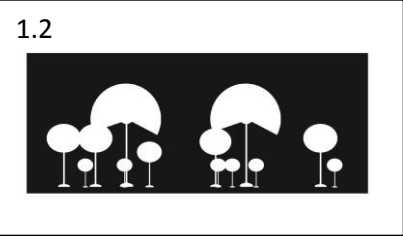
เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ ได้อธิบายรายละเอียดลักษณะของบริเวณว่างไว้ว่า แบ่ง ออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนแรกคือ บริเวณว่างบวก (Positive Space) หมายถึง บริเวณว่างที่ถูกกำหนดขึ้นด้วยเส้น สี น้ำหนัก ฯลฯ ให้เป็นรูปร่างหรือรูปทรง บริเวณในส่วนที่ถูกกำหนดขึ้นนี้จะเป็นบริเวณว่างที่มีความหมายบริเวณว่างลบ และบริเวณว่างที่เป็นกลาง ส่วนที่สองคือ บริเวณว่างลบ (Negative Space) หมายถึง บริเวณว่างที่เป็นระนาบในงานจิตรกรรม เป็นอากาศในงานประติมากรรม ปรากฏอยู่โดยรอบรูปร่างและรูปทรงและ มีความสำคัญเท่าเทียมกับรูปร่างหรือรูปทรงที่เป็นบริเวณว่างบวก ส่วนที่สามคือ บริเวณว่างที่เป็นกลาง (Neutral Space) หมายถึง บริเวณว่างที่ยังคงไม่มีรูปร่างหรือรูปทรงใดปรากฏอยู่ บริเวณว่างที่เป็นกลาง ได้แก่ ระนาบของกระดาษ ผ้าใบ หรือผนัง และในส่วนสุดท้ายคือ บริเวณว่าง 2 นัย (Ambiguous Space) บริเวณว่างที่กำหนดขึ้นให้เป็นรูปร่างหรือรูปทรงที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน จึงไม่อาจกำหนดได้ว่าส่วนใด คือบริเวณที่เป็นบวกและส่วนใดคือบริเวณที่เป็นลบ บริเวณที่ถูกกำหนดขึ้น ทั้ง 2 ลักษณะนี้จึงเป็นทางบวกและลบสลับกัน⁴⁹

จากทรรศนะนักวิชาการพอสรุปได้ว่า บริเวณว่าง หมายถึง บริเวณว่างที่มีอยู่ทั่วไปที่ล้อมรอบรูปร่างหรือรูปทรง มีมิติกว้าง ลึกยาว แต่ไม่สามารถหาขอบเขตได้ โดยมีอากาศโอบล้อมอยู่ บริเวณว่างสามารถเป็นได้ทั้งบริเวณว่างจริงและบริเวณว่างลวงตา ทั้งงาน 2 มิติและงาน 3 มิติ รูปทรงและพื้นที่บริเวณว่างมีความแตกต่างกัน แต่จะสนับสนุนซึ่งกันและกัน

⁴⁸ สมภพ จงจิตต์โพธา, **องค์ประกอบศิลป์** (กรุงเทพฯ : วาดศิลป์, 2554), 108-110.

⁴⁹ เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, **องค์ประกอบศิลป์ 1** พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : กรม อาชีวศึกษา, 2540), 44

ตารางที่ 5 วิเคราะห์ที่ว่างเอกภาพของที่ว่าง

ที่	ผลงาน	การวิเคราะห์
1	 <p>1.1</p>  <p>1.2</p>	<p>— เส้นสีเหลืองเป็นที่แสดงบริเวณพื้นที่ว่างของระยะห่างระหว่างรูปทรงภายในผลงาน ดังรูปที่ 1.1</p> <p>□ สีขาวปรากฏพื้นที่ของผลงาน ดังรูปที่ 1.2</p> <p>■ สีเทาปรากฏพื้นที่ว่างภายในของผลงาน ดังรูปที่ 1.2</p> <p>■ สีดำปรากฏพื้นที่ว่างภายนอกของผลงาน ดังรูปที่ 1.2</p>
2	 <p>1.1</p>  <p>1.2</p>	<p>— เส้นสีแดงแสดงบริเวณพื้นที่โดยรอบว่างของผลงาน ดังรูปที่ 1.1</p> <p>□ สีขาวปรากฏพื้นที่ของผลงาน ดังรูปที่ 1.2</p> <p>■ สีเทาปรากฏพื้นที่ว่างภายในของผลงาน ดังรูปที่ 1.2</p> <p>■ สีดำปรากฏพื้นที่ว่างภายนอกของผลงาน ดังรูปที่ 1.2</p>

4.2 หลักการทางทัศนศิลป์

4.2.1 เอกภาพ

การสร้างผลงานในด้านทัศนศิลป์ จะแสดงอารมณ์และความคิด ที่หลากหลายโดยไม่มีเอกภาพไม่ได้ การจัดระเบียบและดุลยภาพที่ขัดแย้งกันเพื่อเชื่อมโยงสิ่งสำคัญในส่วนต่างๆ ที่ให้สัมพันธ์กับเอกภาพของงานศิลปะ การแสดงออกด้วยลักษณะเฉพาะตัวของศิลปินแต่ละคน เพื่อไม่ให้ขาดเอกภาพแก่ผลงาน จึงสามารถนำหลักการใช้อุณหภูมิของศิลปินมาสร้างสรรค์ผลงานได้

สมภพ จงจิตต์โพธา ได้ให้ความหมายของการสร้างเอกภาพในงานทัศนศิลป์ไว้ว่า การนำส่วนประกอบต่างๆ ทางศิลปะมาผสมผสานประกอบกันอย่างเหมาะสมและจัดวางให้ลงตัว โดยใช้หลักการจัดภาพ ทำให้เกิดความเป็นหน่วยเป็นกลุ่มเดียวกัน เกิดเป็นรูปทรงที่มีเอกภาพ หากผลงานศิลปะไม่ว่าแขนงใดถ้าขาดเอกภาพ จะทำให้เกิดความรู้สึกแตกแยก กระจัดกระจาย ขาดความกลมกลืน และขาดจุดสนใจ⁵⁰

เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า เอกภาพ คือ การนำส่วนประกอบสำคัญของศิลปะหรือรูปทรงมาจัดเข้าด้วยกัน ให้แต่ละหน่วยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ประสานกลมกลืนกันเกิดเป็นผลรวมซึ่งมีอาจแบ่งแยกได้โดยมีการถ่ายทอดเป็นผลงานทางทัศนศิลป์ ด้วยกระบวนการทางศิลปะของแต่ละแขนง⁵¹

ชลุต นิมสมอ ได้ให้ความหมายในทางศิลปะว่า เอกภาพหมายถึงการประสาน หรือการจัดระเบียบของส่วนต่างๆ ให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขึ้นเพื่อผลงานอันหนึ่ง ที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ เอกภาพของงานศิลปะก็คือการรวบรวมตัวกันอย่างมีระเบียบและสมดุลของเรื่องแนวเรื่องและรูปทรงโครงสร้างของเอกภาพในทุกอย่างล้วนเป็นอย่างเดียวกัน⁵²

จากข้อมูลของนักวิชาการหลายท่านพอสรุปได้ว่า เอกภาพคือ การรวบรวมส่วนสำคัญให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อย่างเป็นระเบียบในองค์ประกอบศิลป์ ทั้งด้านรูปทรงและด้านเนื้อหาเรื่องราว เป็นการประสานของส่วนต่างๆ เพื่อผลรวมให้เกิดความเป็นอันหนึ่งเดียว

⁵⁰ สมภพ จงจิตต์โพธา, **องค์ประกอบศิลป์** (กรุงเทพฯ : วาดศิลป์, 2554), 147.

⁵¹ เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, **องค์ประกอบศิลป์ 1** (กรุงเทพฯ : กรมาอาชีวศึกษา, 2540), 4.

⁵² ชลุต นิมสมอ, **องค์ประกอบศิลป์**, (กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2553), 130.

4.2.2 ความสมดุล

ดุลยภาพเป็นคุณลักษณะสำคัญของเอกภาพ ดุลยภาพโดยทั่วไปหมายถึงการถ่วงน้ำหนักหรือแรงปะทะที่เท่ากัน ในแต่ละทางศิลปะ ดุลยภาพมีความหมายรวมไปถึงความประสานกลมกลืน ความพอเหมาะพอดีของส่วนต่าง ๆ ในรูปทรงหนึ่ง หรือในงานศิลปะชิ้นหนึ่ง

ดุลยภาพในธรรมชาติเกิดขึ้นได้ 2 วิธีเช่นเดียวกับเอกภาพ กล่าวคือ เกิดจากการถ่วงดุลของสิ่งที่ขัดแย้งกัน และเกิดจากการรวมตัวหรือการซ้ำของสิ่งที่เหมือนกัน⁵³

เส้นแกน สิ่งสำคัญที่กำหนดดุลยภาพในภาพ คือ เส้นแกน เส้นการเป็นโครงสร้างที่เห็นไม่ได้ด้วยตา แต่เห็นได้ด้วยจินตนาการ ภาพที่มีดุลยภาพ คือ ภาพที่มีรูปทรงอยู่ในเส้นแกนตั้งหรือมีรูปทรงเท่า ๆ กันอยู่ 2 ข้าง ของเส้นแกนตั้ง เราต้องรู้เส้นแกนของภาพ เสียก่อนจึงจะหาดุลยภาพได้

ในแผนภาพสี่เหลี่ยมผืนผ้าว่าง ๆ เราจะรู้สึกในเส้นแกนได้ ดังนี้

เส้นแกนทางตั้ง (Vertical Axis)

เส้นแกนทางราบ (Horizontal Axis)

เส้นแกนทั้งสองนี้ตั้งฉากซึ่งกันและกัน เราอาจเรียกเส้นแกนทั้งสองนี้รวมกันว่า เส้นแกนตั้งฉาก (Perpendicular Axis) นอกจากเส้นแกนตั้งฉากแล้ว ยังมีเส้นแกนอีก 2 เส้น ที่ให้ความรู้สึกได้ในรูปทรงของแผนภาพสี่เหลี่ยมผืนผ้าว่าง ๆ คือ เส้นแกนทแยงมุม (Diagonal Axis) เส้นแกนชนิดหลังนี้ ไม่สู้มีความสำคัญในเรื่องดุลยภาพเท่าใดนัก

ถ้าเราจะจินตนาการเส้นแกนขึ้นใหม่ เป็นเส้นแกนทางตั้งอย่างเดียว 2 หรือ 3 เส้นก็อาจทำได้ ศิลปินสมัยเรเนซองส์หลายคนชอบแบ่งเส้นแกนของภาพทำนองนี้ เป็นการจัดภาพที่มีดุลยภาพ มีความมั่นคง เพราะอาศัยเส้นแกนทางตั้งเป็นหลัก ช่องกลางจะเป็นบริเวณประธาน เป็นส่วนที่มีความเด่นในภาพ สองช่องข้างๆ เป็นส่วนรองช่วยประกอบส่วนประธานให้สำคัญยิ่งขึ้น⁵⁴

ประเภทของความสมดุลความสมดุลแบ่งออกได้ 3 ประเภท ได้แก่

1. ความสมดุลแบบสองข้างเท่ากัน (Symmetrical Balance) เป็นลักษณะความสมดุลจากแกนกลางที่เกิดจากการถ่วงดุลด้วยรูปร่าง หรือรูปทรง บนระนาบระหว่างด้านซ้ายและด้านขวา ที่มีขนาดเท่ากัน หรือเหมือนกัน ความสมดุลลักษณะนี้จะให้ความรู้สึกถึง ความเรียบง่าย ความมีระเบียบ แต่แฝงไปด้วยความมั่นคง แข็งแรง และเกิดความสง่างาม

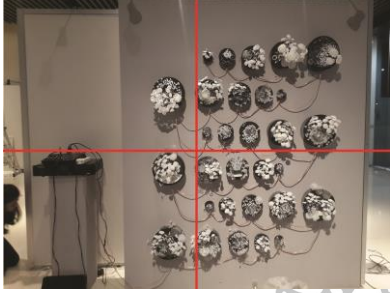

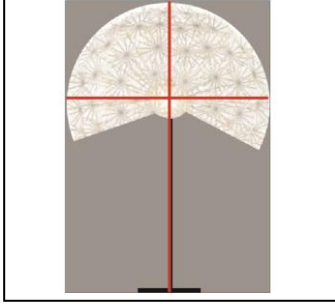
2. ความสมดุลแบบสองข้างไม่เท่ากัน (Asymmetrical Balance) เป็นลักษณะการจัดวางองค์ประกอบให้มีขนาด รูปร่าง รูปทรง สี ฯลฯ ให้มีความแตกต่างกันสองข้าง แต่ให้น้ำหนักเท่ากัน

⁵³ ชลุต นิยมเสมอ, องค์ประกอบศิลป์ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2553), 164

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, 166-168.

3.ความสมดุลแบบตาชั่งจีน (Balance of Steelyard) เป็นการจัดองค์ประกอบที่มีขนาดใหญ่ให้อยู่ใกล้กับจุดหมุน ส่วนองค์ประกอบที่มีขนาดเล็กจะอยู่ห่างจากจุดหมุน ทำให้เกิดการถ่วงดุลกันพอดี⁵⁵

ตารางที่ 6 วิเคราะห์เอกภาพและความดุลยภาพ

ที่	ผลงาน	การวิเคราะห์
1		ผลงานชิ้นที่ 1 ความสมดุลสองข้างไม่เท่ากัน ด้านขวาให้ความรู้สึกมีน้ำหนักมากกว่าด้านซ้าย
2	<p>1.1</p>  <p>1.2</p> 	<p>ผลงานชุดที่ 2</p> <p>ภาพที่ 1.1 มีการจัดระเบียบของชิ้นงานให้เกิดเป็นหน่วยกลุ่มเดียวกัน รูปทรงจึงมีการจัดวางแบบเอกภาพและมีความสมดุลกันทั้งสองฝั่ง</p> <p>ภาพที่ 1.2 ภายในชิ้นงานมีเส้นแกนทางตั้งเป็นประธานทำให้เกิดดุลยภาพทางตั้งมากกว่าทางราบ</p>

⁵⁵ สมภพ จงจิตต์โพธา, องค์ประกอบศิลป์ (กรุงเทพฯ : วาดศิลป์, 2554), 152-155.

4.3 สื่อใหม่

สื่อใหม่ที่ใช้ภายในงานวิทยานิพนธ์มีอยู่ 3 สื่อ คือ เสียง (Sound Art) และแสง (Light Art)

4.3.1 เสียง (Sound)

เสียงเป็นส่วนประกอบสำคัญของระบบการนำเสนอแบบสื่อประสม เสียงทำให้บรรยากาศการรับรู้ที่น่าสนใจ เช่น ในเกม ภาพยนตร์ ซีดี จะมีการบันทึกเสียงเป็นส่วนหลังเพื่อสร้างอารมณ์ต่างๆ ร่วมด้วย ลักษณะของเสียงประกอบด้วย

1. คลื่นเสียงแบบออดิโอ มีการบันทึกเป็น .WAV .AU การบันทึกจะบันทึกตามลูกคลื่นเสียง โดยมีการแปลงเป็นสัญญาณให้เป็นดิจิทัล เก็บในรูปแบบการบีบอัดเสียงเพื่อให้เล็กลง
2. เสียง CD เป็นรูปแบบบันทึกที่มีคุณภาพสำหรับการบันทึกลงบนแผ่น CD เพลงที่วางขายทั่วไป บันทึกตามมาตรฐานนี้
3. MIDI เป็นเสียงที่ใช้แทนเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ สามารถเก็บข้อมูล และให้วงจรอิเล็กทรอนิกส์สร้างเสียงตามตัวโน้ต เหมือนการเล่นของเครื่องดนตรีนั้นๆ
4. ไฮเปอร์ออดิโอ เป็นการนำสัญญาณเสียงไปกระตุ้นหรือผสมกับการทำงาน เพื่อการนำเสนอที่สลับซับซ้อนขึ้น⁵⁶

คำว่า "Klangkunst" ที่ใช้กันทั่วไปในประเทศเยอรมนีนั้นแปลมาจากภาษาอังกฤษ "Sound art" โดยตรง ส่วนชาวฝรั่งเศสและชาวสเปนเรียกผลงานชนิดนี้ว่า "Art sonore" และ "Arte sonoro" แต่ส่วนใหญ่คนทั่วไปมักจะใช้ทับศัพท์จากภาษาอังกฤษ "Sound art" โดยใช้ตัวอักษรของแต่ละภาษาเขียน ซึ่งความหมายที่แท้จริงของชาวอาร์ตก็คือ ผลงานศิลปะสมัยใหม่ที่มีทั้งในรูปแบบศิลปะเชิงวัตถุ ผลงานประติมากรรม ผลงานการจัดวาง วิดีทัศน์ศิลปะ ศิลปะคอมพิวเตอร์ และศิลปะการแสดง กิจกรรมหรือการแสดงสด อันเป็นผลงานที่ผู้ชมใช้ทั้งประสาทตาและประสาทหูสัมผัสร่วมกัน และนั่นย่อหมายถึงทั้ง "ฟัง" และ "ดู" ประสานกัน ชาวอาร์ตจึงเป็นผลงานศิลปะที่ใช้เสียงทำหน้าที่เป็นวัตถุ อันนำมาประกอบ ตัดต่อหรือประสานกันให้เกิดภาพ เช่นเดียวกับการใช้วัสดุต่างๆ ให้เป็นสื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประเภทอื่นๆ


"เสียง" เท่ากับเป็นส่วนหนึ่งของผลงานศิลปะ ซึ่งอาจจะใช้เสียงของมนุษย์ เช่นเสียงที่ตัดต่อมาจากการพูดของมนุษย์ หรือจากเครื่องดนตรี รวมทั้งเสียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือเสียงจากชีวิตประจำวัน เช่น เสียงจากเครื่องจักร จากวัสดุต่างๆ หรือเสียงที่เกิดจากเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเสียงเป็นจังหวะที่สร้างขึ้นจากเครื่องดนตรี เครื่องมือหรือเครื่องกลไกต่างๆ ไม่ว่าจะใช้ระบบเครื่องยนต์หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ตาม ส่วนพื้นที่ที่ใช้ "วัตถุเสียง" เป็นองค์ประกอบจัดวาง ซึ่ง

56 saranpon. เทคโนโลยีสื่อประสม, เข้าถึงเมื่อ 14 ธันวาคม 2559 เข้าถึงได้จาก:
<http://61.19.202.164/resource/ebook/htmlprimer/lesson01.htm>

ผู้ชม สามารถเดินเข้าชมภายในผลงานได้ และไม่ว่าจะจัดวางในเคหะสถาน ตามท้องถนนหรือสวนสาธารณะก็ตาม ก็มักจะเรียกพื้นที่ที่จัดวางเสียงว่า "ซาวด์สเปส" (Sound space) เช่นเดียวกับผลงานสร้างสรรค์แบบใหม่ที่แม้ส่วนใหญ่จะมีรูปลักษณ์เชิงผลงานประติมากรรม แต่เมื่อใช้เครื่องยนต์หรือเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆเป็นส่วนประกอบ เพื่อให้ผู้ชมเล่นดนตรีหรือแสดงบรรเลงสดด้วยเสียง ผลงานเหล่านี้ก็จัดได้ว่าเป็นซาวด์อาร์ต แต่จะเป็นซาวด์อาร์ตประเภท ซาวด์เพอร์ฟอร์แมนซ์ (Sound Performance) หรือ ซาวด์คอนเสิร์ต (Sound concert) ก็ย่อมได้

ซาวด์อาร์ตถูกจัดให้อยู่ในสาขาทัศนศิลป์ และมักแสดงผลงานในรูปแบบนิทรรศการ เช่นเดียวกับการแสดงผลงานทัศนศิลป์ หรือในรูปแบบมหกรรมดนตรี (festival) เพื่อมวลชนสามารถ "ชม" และ "ฟัง" ผลงานทดลองชิ้นใหม่ล่าสุด⁵⁷

ตารางที่ 6 วิเคราะห์เสียง

ที่	ผลงาน	การวิเคราะห์
1		<p>ผลงานชุดที่ 1 เสียงที่เกิด เป็นเสียงที่กำหนดขึ้นเอง จะออกมาจากแหล่งเสียงเดียวกัน คือเสียงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ถูกบันทึกจากบริบทที่ถูกกระทำให้เกิดเสียงและนำมาตัดต่อ เสียงนั้นจึงเป็นเสียงประกอบในการมองและฟัง</p> <p><input type="radio"/> ลำโพง : เป็นที่กระจายเสียงที่ถูกกำหนดขึ้น</p> <p><input type="checkbox"/> มิกซ์เซอร์และพาวเวอร์ : เป็นแหล่งกำเนิดเสียง</p>
2		<p>ผลงานชุดที่ 2 เสียงที่ไม่ได้กำหนด ไม่มีแหล่งกำเนิดเสียงจากตัวชิ้นงาน เสียงที่เกิดขึ้นเป็นเสียงบริบทของบริเวณโดยรอบในสถานที่นั้นๆ</p>

⁵⁷Dr. Axel Feuss, ผู้แปล ศิริวรรณ ผุงประเสริฐ. **Sound art**. เข้าถึงเมื่อ 14 ธันวาคม 2559 เข้าถึงได้จาก: <http://artpositions.blogspot.com/2011/11/sound-art-i.html>

4.3.2 แสงและเงา (Light & Shade)

แสงเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นต้นกำเนิดที่ทำให้เกิดภาพที่ตาของเราสามารถมองเห็น แสงที่เราเห็นเป็นสีขาวประกอบด้วยคลื่นแสงของสีหลาย ๆ สีมารวมกัน เมื่อแสงเดินทางไปกระทบวัตถุหนึ่ง ๆ คลื่นแสงของสีบางสีถูกวัตถุดูดกลืนไปและสะท้อนคลื่นแสงสีอื่นเข้าสู่ตาเราทำให้เรามองเห็นวัตถุเป็นสีนั้น การที่ตาของเราเห็นความเข้มของแสงที่บริเวณต่าง ๆ บนผิวของวัตถุไม่เท่ากัน เนื่องจากระยะห่างระหว่างแหล่งกำเนิดแสงกับผิวของวัตถุที่บริเวณต่าง ๆ ยาวไม่เท่ากัน และระนาบของผิวของวัตถุทำมุมกับแหล่งกำเนิดแสงไม่เท่ากัน บริเวณที่สว่างที่สุดบนผิววัตถุเรียกว่า Highlight ส่วนบริเวณของวัตถุที่ไม่ถูกแสงกระทบจะพบกับความมืด ความมืดบนผิวของวัตถุจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่ามีแสงจากที่ใดที่หนึ่งมากระทบน้อยหรือมาก บริเวณที่มืดที่สุดบนผิววัตถุเรียกว่า High Shade การที่แสงส่องมายังวัตถุ จะถูกตัววัตถุบังไว้ทำให้เกิดเงาของวัตถุไปปรากฏบนพื้นในที่ที่วางวัตถุนั้น บริเวณของเงาจะแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ส่วนที่มืดที่สุดเรียกว่า Umbra ส่วนที่มีปานกลางเรียกว่า Penumbra ส่วนที่มีน้อย เป็นวงจาง ๆ ถัดจาก Penumbra เรียกว่า Antumbra ซึ่งบางครั้งจะไม่ปรากฏขึ้นของ

แสงเป็นองค์ประกอบของศิลปะที่อยู่คู่กันแสงเมื่อส่องกระทบกับวัตถุจะทำให้เกิดเงา แสงและเงาเป็นตัวกำหนดระดับของค่าน้ำหนัก ความเข้มของเงาจะขึ้นอยู่กับความเข้มของแสง ในที่มีแสงสว่างมาก เงาจะเข้มขึ้น และในที่ที่มีแสงสว่างน้อยเงาจะไม่ชัดเจนในที่ที่ไม่มีแสงสว่างจะไม่มีเงาและเงาจะอยู่ในทางตรงข้ามกับแสงเสมอ ค่าน้ำหนักของแสงและเงาที่เกิดบนวัตถุสามารถจำแนกเป็นลักษณะที่ต่าง ๆ ได้ดังนี้

- ก. บริเวณแสงสว่างจัด (Hi-light) เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้แหล่งกำเนิดแสงมากที่สุดจะมีความสว่างมากที่สุดในวัตถุที่มีผิวมันวาวจะสะท้อนแหล่งกำเนิดแสงออกมาให้เห็นได้ชัด
- ข. บริเวณแสงสว่าง (Light) เป็นบริเวณที่ได้รับแสงสว่างรองลงมาจากบริเวณแสงสว่างจัด เนื่องจากอยู่ห่างจากแหล่งกำเนิดแสงออกมาและเริ่มมีค่าน้ำหนักอ่อนๆ
- ค. บริเวณเงา (Shade) เป็นบริเวณที่ไม่ได้รับแสงสว่าง หรือเป็นบริเวณที่ถูกบดบังจาก แสงสว่าง ซึ่งจะมีค่าน้ำหนักเข้มมากขึ้นกว่าบริเวณแสงสว่าง
- ง. บริเวณเงาเข้มจัด (Hi-Shade) เป็นบริเวณที่อยู่ห่างจากแหล่งกำเนิดแสงมากที่สุดหรือเป็นบริเวณที่ถูกบดบังมาก ๆ หลาย ๆ ชั้นจะมีค่าน้ำหนักที่เข้มมากไปจนถึงเข้มที่สุด
- จ. บริเวณเงาตกทอด เป็นบริเวณของพื้นหลังที่เงาของวัตถุทาบบังไปเป็นบริเวณเงาที่อยู่ภายนอกวัตถุ และจะมีความเข้มของค่าน้ำหนักขึ้นอยู่กับความเข้มของเงาน้ำหนักของพื้นหลัง ทิศทางและระยะของเงา⁵⁸

⁵⁸ เพชรรัตดา ละออง, แสงและเงา, เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2559, เข้าถึงได้จาก:
<http://bomall.blogspot.com/2013/01/light-and-shade-highlight-high-shade-3.html>

ตารางที่ 8 วิเคราะห์แสง

ที่	ผลงาน	การวิเคราะห์
1		<p>ผลงานชุดที่ 1 แสงที่ปรากฏขึ้น เป็นแสงภายนอกชิ้นงาน ส่งเสริมให้งานมีจุดเด่นและจุดรอง มีลำแสงส่องจากทางซ้ายและขวา มีลักษณะไขว้ทับกันดั่งเส้นสีชมพู</p>
2		<p>ผลงานชุดที่ 2 แสงที่ปรากฏขึ้น เป็นแสงภายในชิ้นงาน แสงที่เกิดจึงช่วยส่งให้มีความเด่นชัดในรายละเอียดของชิ้นงาน แสงจะเกิดจากแกนกลางชิ้นงาน ลำแสงมีลักษณะกระจายรอบทิศทางของชิ้นงาน</p>

4.4 ศิลปะจัดวาง (Installation)

ศิลปะจัดวาง จะหมายถึงศิลปะภายในตัวสิ่งก่อสร้าง ถ้าตั้งอยู่ภายนอกก็มักจะเรียกว่า “ศิลปะภูมิทัศน์” (Land Art) และศิลปะสองประเภทนี้คาบเกี่ยวกัน ศิลปะจัดวางอาจจะเป็นได้ทั้งศิลปะที่ติดตั้งอย่างถาวรหรือเพียงชั่วคราวก็ได้ ศิลปะจัดวางได้รับการติดตั้งในการแสดงงานนิทรรศการศิลปะ เช่น ในพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ หรือในบริเวณสถานที่ส่วนบุคคลหรือสถานที่สาธารณะ ประเภทของงานก็ครอบคลุมตั้งแต่การใช้วัสดุที่พบโดยทั่วไป ที่มักจะเลือกสรรจากวัสดุที่ทำให้เกิดผลกระทบกับอารมณ์ รวมไปถึงวัสดุสมัยใหม่เช่นวิดีโอ, เสียง, การแสดง, และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ศิลปะจัดวางหลายชิ้นเป็นศิลปะเฉพาะที่ (Site-Specific Art) ซึ่งหมายความว่า เป็นงานที่ออกแบบให้ติดตั้งตรงตำแหน่งหรือสถานที่ที่สร้างงานศิลปะโดยเฉพาะเท่านั้น⁵⁹

สำหรับในส่วนของศิลปะ การมีส่วนร่วมและการต่อต้านได้แสดงออกมาในศิลปะการติดตั้ง (installation art) ศิลปะแนวสถานการณ์พิเศษศิลปะ (site-specific art) ศิลปะที่ไม่ได้ปรากฏร่างอยู่ในพื้นที่ของพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ และแกลเลอรี เป็นต้น ศิลปะในแนวทางการนี้ เป็นที่แพร่หลายมากขึ้นในทศวรรษ 1970 จนกระทั่งทศวรรษ 1980 ศิลปะในแนวทางการดังกล่าวจึงได้กลายเป็นกระแสที่มีชีวิตและจิตใจเป็นของตัวเอง⁶⁰

ศิลปะติดตั้ง (installation art) จึงเป็นเพียงการจับสิ่งแปลกปลอมวางลงไปในพื้นที่ของฝูงชนที่ไม่คุ้นเคยกับผลงานศิลปะ ทั้งนี้ภายใต้ความไม่ชัดเจนและอะไรก็เป็นศิลปะไปเสียหมด ก็ทำให้ผู้คนกลับรู้สึกคุ้นเคยกับวัสดุซ้ำของที่กลับกลายเป็นศิลปะ ในโลกของศิลปะ สิ่งที่ไม่คุ้นเคยจึงกลายเป็นสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ศิลปะในสภาวะสมัยใหม่จึงเป็นกระบวนการของการทำลายความคุ้นเคย (defamiliarization) เพราะในที่สุดแล้ว ทั้งผู้คนและศิลปะต่างก็เป็นเพียงสิ่งแปลกปลอมซึ่งกันและกัน เมื่อเป็นดังนั้นแล้ววัสดุศิลปะนั้นก็สูญสลายตัวเองไปกับฝูงชน⁶¹

⁵⁹ Kanokwan lamngam, *Installation Art ศิลปะจัดวาง*, เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2559, เข้าถึงได้จาก : <http://1155108050411.blogspot.com/2013/12/installation-art.html>

⁶⁰ ธเนศ วงศ์ยานนาวา, *ศิลปะกับภาวะสมัยใหม่ : ความขัดแย้งและความลึกลับ*, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2552), 147.

⁶¹ เรื่องเดียวกัน, 153.

ตารางที่ 9 ตารางวิเคราะห์รูปแบบการจัดวาง

ผลงาน		
<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 45%;"> <p>SKETCH Installation แสดงตำแหน่งการจัดวาง</p> <p>By Piyanuch Veree</p> </div> <div style="width: 45%;"> <p>Installation</p> <p>By Piyanuch Veree</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ขนาดใหญ่ ● ขนาดกลาง ● ขนาดเล็ก </div> </div> <div style="text-align: right; margin-top: 10px;"> </div>		
ที่	ชื่อ	การวิเคราะห์
1		วงกลมสีเขียว เป็นจุดที่ทำหน้าที่เป็นจุดเด่น จัดวางเป็นจุดใหญ่เป็น 3 จุด มีระยะห่างจากฉากทั้งหมด 3 ระยะ มีการเชื่อมโยงกันด้วยเส้นเชิงนัย
2		วงกลมสีน้ำเงิน แสดงเป็นจุดรองในการจัดวาง มีด้วยกัน 5 จุด แต่มี 3 จุด ที่อยู่บริเวณรอบนอกเส้นเชิงนัยของจุดเด่น และมี 2 จุดที่อยู่ภายใน โดยจัดวางในระยะห่างที่เท่าๆกัน
3		วงกลมสีขาว เป็นจุดย่อยๆ มีการจัดวางแบบกระจาย เพื่อให้เกิดความสมดุลภายในงาน

4.5 ตารางสรุปการวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์

ตารางที่ 10 วิเคราะห์แนวความคิดและเนื้อหาในการสร้างสรรค์

ที่	ผลงาน	ผลวิเคราะห์แนวความคิด	ผลวิเคราะห์เนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงาน
1		<p>ในการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม เรื่อง เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่ มีความประทับใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้สวยงาม นำเสนอความพิเศษของวัสดุเหลือใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ที่สะท้อนการแพร่พันธุ์ไปทุกพื้นที่อย่างรวดเร็ว เป็นการแสดงออกผ่านงานศิลปะในเชิงอนุรักษ์</p>	<p>ด้านเนื้อหาการสร้างสรรค์ผลงาน เริ่มจากการมองสิ่งรอบตัวจากสภาพแวดล้อมภายในบ้านและชุมชน ที่ขาดการจัดการอย่างป็นระเบียบ จึงเริ่มศึกษาพลาสติกในการนำกลับมาใช้ใหม่หรือการรีไซเคิล และ</p>
2			<p>รวบรวมข้อมูลเอกสาร และการสังเกต พร้อมบันทึกในภาคสนาม และนำมาสร้างสรรค์ เป็นผลงานสื่อผสม</p>

ตารางที่ 11 สรุปผลงานการสร้างสรรค์

ตารางสรุปผลงานการสร้างสรรค์ เรื่อง เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่ โดยจะนำผลงานทั้ง 2 แบบ นี้ มาจัดวางเป็นงานศิลปะจำนวน 1 ชุด และสรุปตามเนื้อหาดังนี้

ผลงาน	
	
จุดเด่น	แนวทางการพัฒนา
<p>การสร้างสรรค์งานสื่อผสม “เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่” ชั้นนี้ ค่อนข้างมีความลงตัวมากเพราะงานสามารถมองด้านเดียว หรือรอบด้านก็ได้ และมีสายระเอียดในรูปทรงพลาสติกที่ให้ความเคลื่อนไหว ดูแปลกตา และแสงสะท้อนจากไฟทำให้พลาสติกแสดงความเงาของเนื้อพลาสติกได้เป็นอย่างดี</p>	<p>สามารถนำไปศึกษาองค์ประกอบในทัศนศิลป์ สื่อผสมเพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาในองค์ความรู้ต่อไป</p>

บทที่ 5

บทสรุปในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

สรุปการสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์เรื่อง เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่ ชุดนี้ ได้เกิดแรงบันดาลใจจากกระแสการรีไซเคิลพลาสติกในประเทศไทยที่ได้รับการตอบรับที่ดีในสังคมและชุมชน ประเด็นที่สำคัญคือการใช้ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่ให้ความสะดวกสบายในชีวิตประจำวันแบบเป็นปกติ ทำให้เราไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อตามมา เกิดเป็นขยะมากมายหลายประเภท จึงทำให้เล็งเห็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า คือการนำกลับมาใช้ใหม่ ในกระบวนการรีไซเคิล ถ่ายทอดความเป็นตัวตนผ่านผลงานศิลปะในการจินตนาการบวกความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นสิ่งที่สวยงามและมีคุณค่าด้วยกระบวนการที่ใช้ในการสร้างสรรค์คือศิลปะสื่อผสม ซึ่งต้องอาศัยการวางแผนที่ดี และการศึกษาระบวนการสร้างสรรค์สื่อผสมที่หลากหลายอย่างถี่ถ้วน

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์เรื่อง เกิดใหม่ กลับมาใหม่ มีชีวิตใหม่ ได้ผ่านกระบวนการต่างๆ ในการสร้างสรรค์ ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจากนำผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ กลับมาใช้ใหม่อีกครั้งในอีกรูปแบบหนึ่ง ที่สร้างคุณค่าให้กับงานศิลปะ ผสมผสานกับการศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งภาคเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ข้อมูลรูปแบบผลงานจากศิลปินทั้งไทยและต่างประเทศ หนังสือของเว็บไซต์ต่างๆ ในการหาข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาสร้างสรรค์ รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษาค้นคว้าและลงสำรวจข้อมูลภาคสนาม ทั้งพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานีและฟาร์มเห็ด “เขาใหญ่ พาโนรามา ฟาร์ม” จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยวิธีการเก็บบันทึกข้อมูลจากภาพถ่าย บันทึกเสียง และบันทึกวิดีโอ แหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ชุดนี้ นำมาวิเคราะห์และประมวลเรื่องราวเข้าด้วยกันแล้วจึงนำมาสู่กระบวนการสร้างภาพร่าง ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้อย่างพิถีพิถันในการสร้างสรรค์เป็นผลงานวิทยานิพนธ์ที่มีการใช้ทัศนธาตุตามหลักองค์ประกอบศิลป์ของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในกระบวนการทำงานมากยิ่งขึ้น

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ในปัจจุบันที่เสริมสร้างแนวคิดเชิงบวกให้กับผู้ที่สร้างสรรค์ผลงานและผู้ที่สนใจในงานศิลปะ โดยมีการถ่ายทอดวิธีการ ตัดตกแต่ง ปะติด ประกอบ โดยใช้ความร้อนเป็นตัวช่วยในการเปลี่ยนแปลงรูปทรง ในวัสดุเหลือใช้ต่างๆ และมีการใช้วัสดุเสริม เช่น ไม้ สแตนเลส ปูน เพื่อเพิ่มกระบวนการเชิงช่างและความประณีตผสมผสานการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. สำรวจแหล่งข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติม เพื่อจะได้มุมมอง ใหม่ ๆ ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน
2. ศึกษารูปแบบโครงสร้างรูปทรงของตระกูลดอกเห็ดให้หลากหลาย หาความแปลกใหม่ ที่จะทำให้เกิดความน่าสนใจในผลงาน เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวและผลงานออกอย่างสมบูรณ์
3. ศึกษาวิธีการนำพลาสติกกลับมาใช้ใหม่หรือการรีไซเคิล รีไซเคิลเพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ หากมีการศึกษากระบวนการและขั้นตอนก็อาจจะพบวิธีการที่หลากหลาย สามารถนำมาสร้างสรรค์ให้มุมมองใหม่ในการพัฒนาอนาคตต่อไปได้
4. ศึกษาการเลือกรูปแบบของวัสดุที่ส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดคุณค่า ถ้าใช้วัสดุที่ดีจะส่งผลให้ผลงานมีมิติ ละเอียด และแสดง ให้ผลงานมีคุณค่ามากขึ้น รูปแบบของวัสดุที่นำมาสร้างสรรค์ยังมีอีกมากมาย อาทิ เช่น แก้ว กระเบื้อง ยาง ฯลฯ สามารถนำมาสร้างสรรค์เพื่อเสนอมุมมองใหม่ในการพัฒนาผลงาน สื่อมสในอนาคตได้
5. ศึกษาพัฒนาเทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่สามารถเพิ่มเติมปรับปรุงแก้ไขให้ผลงานดูมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น



รายการอ้างอิง

- เกษม ก้อนทอง. ศิลปะสื่อประสม. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์, 2549.
- เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. องค์ประกอบศิลป์ 1. กรุงเทพฯ: กรมอาชีวศึกษา, 2540.
- กำจร สุนพงษ์ศรี. ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- ขวัญชัย ลีเผ่าพันธุ์. การเก็บกลับคืนทรัพยากรและการนำกลับมาใช้ใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- ชลุด นิ่มเสมอ. องค์ประกอบศิลป์. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2553
- ธนศ วงศ์ยานนาวา. ศิลปะกับภาวะสมัยใหม่ : ความขัดแย้งและความลึกลับ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2552.
- ธวัชชานนท์ ตาโธสง. หลักการศิลปะ. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์, 2546.
- มณฑล ศาสนนันท์. การจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ: สำนักงานมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552
- วิทยากร เชียงกุล. สิ่งแวดล้อม-ระบบนิเวศสังคมที่ทุกคนควรรู้. กรุงเทพฯ: แสงดาว, 2558.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. ศิลปะกับชีวิต. กรุงเทพฯ: บริษัทเอส พี เอพ พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2542.
- วิรุฬหกกลับ. รีไซเคิลในชีวิตประจำวัน. เรียกใช้เมื่อ 11 ตุลาคม 2559 จาก <http://www.vcharkarn.com/varticle/38383>
- สมภพ จงจิตต์โพธา. องค์ประกอบศิลป์. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์, 2554.
- สิงห์ อินทรชูโต. Reuse, The art of reclaim. กรุงเทพฯ: บริษัทพงษ์วารินการพิมพ์, 2552.
- สุกาญจน์ รัตนเลิศนุสรณ์. หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทยญี่ปุ่น), 2550.
- อดิศักดิ์ สิงห์สีโว. พื้นฐานสิ่งแวดล้อมศึกษา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- อะทลีอีโระ ฮอนดะ. หนังสือชุด การรีไซเคิลทรัพยากร เล่ม 2 : การรีไซเคิลในอุตสาหกรรมการผลิต. แปลโดย น้ำหนึ่ง นาวาบุญนิยม ขนาด ธรรมนายกาธิป และ วิชาญ ตั้งเคียงศิริสิน. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทยญี่ปุ่น), 2547.

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. **ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากขยะมูลฝอย**. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559. เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_rubbish.htm
- ข่าวสด. **วัดสวนขวดแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ สร้างจากขวดน้ำอัดลมเหลือใช้หลากสี คนแห่เที่ยวชม**. เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก https://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=1467115374
- ข่าวเช้านี้ที่หมอล็อต. **หุ่นยนต์รักษ์โลกจากขยะสู่ผลงานศิลปะ**. เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.mediastudio.co.th/2016/05/03/15783/>
- บ้านเห็ด 111. **ศูนย์การเรียนรู้บ้านเห็ด อุดรดิตถ์**. เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://banhed3380.blogspot.com/p/polychrous-lev.html>
- ตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ. **ปัญหาและมาตรการเกี่ยวกับขยะในญี่ปุ่น**. เข้าถึงเมื่อ 21 มีนาคม 2559. เข้าถึงได้จาก http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/admin_souvaneewt_dl_link.php?nid=338
- เพชรรัตดา ละออง. **แสงและเงา**. เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://bomall.blogspot.com/2013/01/light-and-shade-highlight-high-shade-3.html>
- เหมียวขี้ส่อง. **31 เห็ดสายพันธุ์แปลกๆ ที่คุณอาจไม่เคยเห็น แล้วจะรู้ว่า... มันมีแบบนี้ในโลกด้วย**. เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.catdumb.com/mushrooms-777/>
- Alejandro Durán. **Washed up [Photography]**. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.creativemove.com/art/washed-up>

- CreativeMove. **Washed up** : ศิลปินชวนรักษ์โลกรักษาสิ่งแวดล้อมผ่านขยะอาร์ตๆ. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.creativemove.com/art/washed-up>
- Dr. Axel Feuss, **Sound art**. แพลตฟอร์ม ศิริวรรณ ผุงประเสริฐ. เข้าถึงเมื่อ 14 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://artpositions.blogspot.com/2011/11/sound-art-i.html>
- kanokwan iamngam. **Installation Art ศิลปะจัดวาง**. เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://1155108050411.blogspot.com/2013/12/installation-art.html>
- O'Friends Farm. **ข้อมูลสายพันธุ์เห็ดถั่ง**. เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.ofriendsfarm.com/medium.php>
- Pretty Plastic. **Artist Goes Green With PET Bottle Upcycles**. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <https://www.yahoo.com/makers/pretty-plastic-artst-goes-green-c1428609951913/photo-wall-of-cacti-photo-1428609447760.html>
- Saranpon. **เทคโนโลยีสื่อประสม**. เข้าถึงเมื่อ 14 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://61.19.202.164/resource/ebook/htmlprimer/lesson01.htm>
- Sombat Nirund. **เห็นร่างแห**. เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://banhed435.blogspot.com/>



ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล ปิยะนุช วารี
 ที่อยู่ 108 หมู่ 2 ต.บางเสาธง อ.บางเสาธง จ.สมุทรปราการ 10540
 E-mail nong_chp@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 มัธยม โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ
 พ.ศ. 2549 ปวช. วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
 พ.ศ. 2552 ปริญญาตรี สาขาเครื่องเคลือบดินเผา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร
 พ.ศ. 2557 ปริญญาโท สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพ
 พิมพ์ และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เกียรติประวัติ

- พ.ศ. 2554 - ร่วมแสดงงานนิทรรศการ เมาม่าโซว์ ภาควิชาเครื่องเคลือบดินเผา คณะ
 มัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พ.ศ.2556 - แสดงงานนิทรรศการ เข้าทรง นิทรรศการศิลปนิพนธ์
 คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พ.ศ. 2559 - แสดงงานนิทรรศการศิลปนิพนธ์ความจริงนัยใจ